

สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง
อย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

โดย

นาง นงนภัส หมวดเดช
ผู้อำนวยการสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาบริหารจัดการคลินิกหมอครอบครัว เพื่อความมั่นคงด้านระบบบริการสุขภาพ” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา ของ นายธงชัย กীরติหัตถยากร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย นางนงนภัส หมวดเดช **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 62

การวิจัยเรื่อง “สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) “มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหา สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) 3. เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

จากการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สาขาท่องเที่ยว ร้อยละ 79.92 มีงานทำ และร้อยละ 55.90 ทำงานลักษณะตรงกับสาขาที่จบ โดยมีปัญหาไม่มีงานทำพบหลายสาเหตุ อันดับหนึ่งคือ ยังไม่ประสงค์ทำงาน อันดับสองและสามคือต้องการประกอบอาชีพอิสระและรอคำตอบจากหน่วยงาน และพบว่าควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพได้มากยิ่งขึ้น ด้านภาษาอังกฤษ ด้านการฝึกปฏิบัติงานจริง ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านภาษาจีน ด้านเทคนิคการวิจัย ด้านบัญชี และด้านภาษาในอาเซียน พบว่ามีสมรรถนะที่มีทักษะการทำงานที่เป็นระบบ มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับสถานการณ์ในการทำงานในสถานประกอบการในอนาคต แก้ไขปัญหาได้ จบแล้วสามารถพร้อมทำงานในสถานที่ฝึกได้เลย สามารถนำไปต่อยอดการทำงานจริงๆ เมื่อเรียนจบได้มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับคนและบริบทในแต่ละพื้นที่ของสถานประกอบการ มีไหวพริบในการทำงาน เรียนรู้เร็ว สามารถการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี ละเอียดยรอบคอบ มีความอดทน อดกลั้น ยืนหยัดในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยความคาดหวังของสถานประกอบการ นอกจากปรับตัวได้เร็ว มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้บัณฑิตสามารถต่อยอดการทำงานในสถานประกอบการได้ ทันท่วงที ทันเหตุการณ์ ทักษะด้านการใช้ภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมถึงทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ก็คือความกระตือรือร้นในการทำงาน ปรับทัศนคติให้สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ และแสดงความรู้ความสามารถที่มีเกี่ยวการทำงานได้อย่าง อดทนต่อแรงกดดันได้ ทักษะการบริการ มีมั่นใจในการทำงาน นำความรู้ความสามารถที่มีนำมาช่วยต่อยอดองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนด้านการคิด วิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ มีวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมี Attitude ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี และมีความรับผิดชอบ ขยันขันแข็งในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเอง สถานประกอบการ และลูกค้า มีทักษะในการบริการ /ทักษะการพูด

การเจรจา /ทักษะอยู่ร่วมกันกับคนอื่น มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ไม่ทะเลาะ ไม่โต้แย้งและ แก้ไขปัญหาด้วยปัญญา พบว่าสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และการจัดการเรียนการสอน เชิงบูรณาการกับการทำงาน ปีการศึกษา ๒๕๖๐ (สาขาท่องเที่ยว) มีทักษะที่มีทิศทางสอดคล้องกับ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 3R+8C ตามคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษ ที่ 21 ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W)riting (เขียนได้) และ (A)rithmetic (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์) Creativity and Innovation (การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ) Cross-Cultural Understanding (ความเข้าใจในวัฒนธรรมชนชาติต่าง ๆ) Collaboration, Teamwork, and Leadership (การร่วมมือ ในการทำงานและภาวะผู้นำ) Communication, Information, and Media Literacy (ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศ และการใช้และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะด้านการทำงานและ การเรียนรู้) และ Compassion (มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย) แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมี ช่องว่างของทักษะที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต ตามคุณลักษณะและทักษะ การเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21) (3R+8C) ในเรื่องของ Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของทักษะขั้นต้นทั้งหมด และเป็นคุณลักษณะ ที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี ต้องมีการสร้างให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพในอนาคตสามารถใช้ชีวิตอยู่รอด บนโลกในศตวรรษที่ 21 และพบว่าปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษา มีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ขาดการกำหนดมาตรการขับเคลื่อน นโยบายสหกิจศึกษาที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะมาตรการที่เป็นแรงจูงใจ ภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (supply) รวมทั้งนักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษาอย่าง แท้จริง โดยเฉพาะประโยชน์ที่ได้รับ ความแตกต่างในเรื่องคุณภาพมาตรฐานการจัดสหกิจศึกษา การจัดสหกิจศึกษายังอยู่ในปริมาณน้อย ไม่สามารถตอบโจทย์ภาคผู้ใช้บัณฑิตได้ สถาบันอุดมศึกษา ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการผลิตบัณฑิต การพัฒนาหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิต มิได้มีเจตนารมณ์ เพื่อแบ่งแยกสัดส่วนของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และทัศนคติในการประกอบอาชีพ ในสถานประกอบการจริง ตลอดจนการจัดและประเมินผล ขาดการเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ที่ต้องเข้าใจปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และการออกแบบ หลักสูตร ขาดการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถานประกอบการ ในการกำหนดบทบาทให้ชัดเจนว่า ระดับองค์ความรู้ ทฤษฎี ความรู้พื้นฐานของนักศึกษามีอยู่ระดับใด จะต้องเพิ่มเติมประสบการณ์ ทักษะในการปฏิบัติกันอย่างไร ระดับใด โดยมีแนวทางทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต ดังนี้ สร้าง Platform การพัฒนาที่เป็นระบบและ มีมาตรฐาน โดยเน้นที่ศักยภาพบัณฑิต ภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (supply) รับผิดชอบร่วมในลักษณะร่วมกันผลิต ผูกโยงการทำงานสหกิจศึกษาสู่การมีงานทำ พัฒนาบุคลากรทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียน เผยแพร่ Best Practice กำหนดมาตรการส่งเสริมและขับเคลื่อนที่มี ผลกระทบ (Impact) ต่อการจัดสหกิจศึกษาจัดทำมาตรฐานสหกิจศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจะต้อง

กำหนดนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ พร้อมที่จะทำงานประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม การปรับหลักสูตรตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่แสดงให้เห็นองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักศึกษา-บัณฑิต การเตรียมตัวอาจารย์และสถานประกอบการ ให้คณาจารย์ ทั้งที่สอนภาคทฤษฎี และส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และเตรียมความพร้อมในสถานประกอบการ เตรียมลักษณะงานที่ทำและการประเมินทักษะ และการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการเรียนรู้ในรูปแบบสหกิจศึกษา

Abstract

Title Guidelines on Development of Vocational College Business Incubation Center towards New Entrepreneurs Generating

Field Social - Psychology

Name MRS.Nongnapat Muaddeech **Course** NDC Class 62

This research on “competency of graduates through teaching and learning management that emphasizes students to have systematic practical experience (co-operative education)” aims to: 1. To study the status of employment / unemployed, problems of the graduates' performance. With a systematic teaching and learning management that focuses on students to have practical experience (cooperative education) for the academic year 2017 2. To study the expectations of the graduate user sector and the problems and obstacles in the management of teaching and learning that emphasize students to have practical experience in a systematic manner (co-operative education). 3)To study the approaches to the competency of graduates with a systematic teaching and learning management (co-operative) that meets the needs of the graduate user sector.

From the research, it was found that the graduates focused on teaching and learning students' experience. Practical work systematically (co-operative education) 2017 academic year, tourism field, 79.92% employed and 55.90% worked in a consistent manner with the field that finished With problems without work and found several reasons, the number one is Still do not wish to work Second and third places are wanting to be self-employed and waiting for an answer from the agency. And found that additional courses or knowledge should be added to be beneficial for the assembly More career English Practical training Computer, Chinese language, technical research, accounting and language field in ASEAN. Found to have competencies with systematic work skills Understand and familiar with future workplace situations Problem solved Finished and can be ready to work in the training place Can be used to really work. Once graduated, they have the ability to adapt to the people and the context in each area of the establishment. Have a good working aptitude, fast learning, able to solve unexpected situations well. Careful, patience, and persistence in doing their best to work. By the expectations of the establishment In addition to adapting quickly To have basic knowledge in the profession to enable graduates to be able to continue working in the workplace in a timely manner, language skills in both English and third language, as well as computer skills. Is the enthusiasm for work Adjust the attitude to

be able to fit with colleagues. And show the knowledge and abilities that are involved in the work. Able to tolerate pressure. Service skills. Have confidence in the work. Bring knowledge and capabilities that can be used to help further the organization for the better. As well as thinking. Analyze real problem solving, discipline, creativity and good attitudes, able to solve problems quickly and responsibly. Diligent in work, morality, ethics, honest with yourself. Establishments and clients have service/speaking, negotiation /coexistence skills. Have the knowledge of working as a team, not arguing, not arguing, and solving problems with wisdom. It was found that the competency of the graduates with a systematic teaching and learning management that emphasized students to have practical experience in a systematic way (co-operative education) and exam study management integrated with work for the academic year 2017 (tourism field). Have directional skills corresponding to 21st century skills, namely 3R + 8C, according to the characteristics and cognitive skills of 21st century children: Reading (W)riting and A)rithmetic 8C: Critical Thinking and Problem Solving, Creativity and Innovation, Cross-Cultural Understanding. Collaboration, Teamwork, and Leadership (Communication, Information, and Media Literacy Computing and ICT Literacy, Career and Learning Skills and Compassion. There are still skill gaps that do not meet the expectations of the graduate user sector. According to the characteristics and cognitive skills of Thai children in the 21st century) (3R + 8C) in Compassion: morality, compassion, discipline. These are the fundamental attributes of all elementary skills. And is a feature that Thai children need to have. There must be a good citizenship. Quality in the future, able to survive on the earth in the 21st century. And found that problems and obstacles in teaching and learning management that emphasize students to have practical experience in a systematic way (cooperative education), lack of formulation of measures to drive a strong cooperative education policy. Especially motivational measures. Demand and producer sectors, graduates (supply), as well as students lack of knowledge. Real understanding of cooperative education. Especially the benefits. Differences in quality, standards of co-operative education; Cooperative education is still in small quantities. Unable to meet the needs of the graduate sector. Higher education institutions do not have a clear policy for producing graduates. Curriculum development. To produce graduates. It does not intend to divide the proportion of teaching and learning activities to create knowledge, experience, skills and attitudes in occupation. In real establishments. As well as the organization and evaluation. Lack of preparation of faculty members to understand tertiary institution philosophy. And course design. Lack of close coordination with the establishment. In defining roles, make it clear that. What is the level of knowledge, theory, and basic knowledge of

students? What level of practical experience and skills must be added, with a guideline for the competency of graduates with instructional management focused on providing students with practical, systematic (co-operative) experience that meets their needs? Of the graduate user sector as follows: Create a systematic and standardized development platform By focusing on the potential of graduates Demand and producer sectors Graduate (supply) are responsible for joint production. Linking cooperative education to having a job Develop personnel of all related parties, take lessons, disseminate Best Practice, define measures to promote and drive that affect (Impact) on the organization of cooperative education, establish a co-operative education standard Higher education institutions must establish educational management policies. To develop graduates to have competencies To have knowledge Skills and attitude Be ready to work and pursue a career in the industry Adjustment of the curriculum according to the Competency Based Curriculum concept that demonstrates the knowledge, skills and attitudes that are expected for students - graduates. Preparation of teachers and workplaces For the faculty both teaching the theory And promote learning Practical skills in the workplace And prepare in the workplace Prepare the job description and skills assessment. And preparing students to learn in a co-operative form

คำนำ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งนำเสนอผลการศึกษาความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) แนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต อันจะนำไปสู่เป้าหมายการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกันพัฒนาให้เด็กไทยมีทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวม ในฐานะที่สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมในการพัฒนาประเทศ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นางนงนภัส หมวดเดช)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่การสร้างผู้ประกอบการใหม่สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จาก นายณรงค์ แผ้วพลสง เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ได้ให้ความกรุณาและสนับสนุนข้อมูลในการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่การสร้างผู้ประกอบการใหม่

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับ “ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่การสร้างผู้ประกอบการใหม่ และแนวทางการพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่การสร้างผู้ประกอบการใหม่”

ขอขอบพระคุณ พันเอก พีระพงษ์ จันทวโร และ พลโท สันต์เพชร สายสรรพมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาเอกสารวิจัย กรุณาให้คำแนะนำผู้วิจัยได้จัดทำงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งอาจารย์ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของรุ่น ๖๒ ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งมีประโยชน์ระหว่างนำเสนอความก้าวหน้า และผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในอนาคตต่อไป

ท้ายนี้ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณของบิดามารดาผู้ให้กำเนิดชีวิต บูรพาจารย์และคณาจารย์ที่อบรมสั่งสอนตลอดจนบุคคลในครอบครัวที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอ

(นางนงนภัส หมวดเดช)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ง
คำนำ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีการดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	6
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายไทยแลนด์ 4.0	8
พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตราที่ 35 และ 36	12
มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์ผู้เรียน	13
นโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	13
แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน	14
สมรรถนะ (Competency) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	14
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	19
กรอบแนวคิดของการวิจัย	22
สรุป	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
การจัดการเรียนการสอนระบบการจัดสหกิจศึกษาและ	
การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน	26
นโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการการทำงาน	27
รูปแบบสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน	
ในสถาบันอุดมศึกษา	28
ผลการวิจัย	38
สรุป	65
บทที่ 4	
แนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียน	
การสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่าง	
เป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการ	
ของภาคผู้ใช้บัณฑิต	67
สังเคราะห์ความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต	67
สังเคราะห์บทสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียน	
การสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ	
(สหกิจศึกษา)	68
สังเคราะห์บทสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางที่ทำให้สมรรถนะ	
ของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษา	
มีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับ	
ความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต	69
สรุป	70
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	72
สรุป	75
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	81
ผนวก ก หนังสือขอให้มหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง	
ตอบแบบสอบถาม	82
ผนวก ข แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	91
ประวัติย่อผู้วิจัย	95

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	10 ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ World Economic Forum	18
2-2	10 ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ	18
3-1	การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษา มีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง อย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) กับการฝึกงาน	36

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2-1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	23
3-1	แผนภาพที่ 3-1 จำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามภาวะการมีงานทำ สาขาท่องเที่ยว ปี 2560	39
3-2	สถานะการมีงานทำ	40
3-3	ประเภทงานที่ทำ	41
3-4	ความสามารถพิเศษๆ	42
3-5	ความพึงพอใจ/ไม่พึงพอใจต่อการทำงาน	43
3-6	เหตุผลที่ไม่พึงพอใจต่อการทำงาน	44
3-7	ระยะเวลาได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา	45
3-8	ลักษณะงานตรงกับสาขา /ไม่ตรงกับสาขา	45
3-9	ความรู้จากสาขาวิชาที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงาน	46
3-10	สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน	47
3-11	ปัญหา/ไม่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา	48
3-12	เหตุผลที่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา	48
3-13	ความต้องการในการทำงาน	49
3-14	ระดับการศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อ/ไม่ต้องการศึกษาต่อ	50
3-15	ระดับการศึกษาที่ท่านต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ	51
3-16	ประเภทสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยที่ต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ	52
3-17	เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อ	52
3-18	ไม่มีปัญหา/มีปัญหาในการศึกษาต่อ	53
3-19	เหตุผลที่มีปัญหาในการศึกษาต่อ	53
3-20	หลักสูตรของสถาบันที่ควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้เพื่อเอื้อประโยชน์ ต่อการประกอบอาชีพ	55

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลให้โลกของการทำงานเปลี่ยนแปลงเกิดตำแหน่งงานและอาชีพใหม่ๆ เป็นจำนวนมาก สถานประกอบการเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องการกำลังคนที่มีทักษะการทำงานใหม่ๆ (Skill sets) ที่สอดคล้องและตอบสนองการทำงานและการจ้างงาน อย่างไรก็ตาม การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาไทยที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการว่างงานและการจ้างงานที่ต่ำกว่าคุณวุฒิ ดังจะเห็นได้จากสถิติการว่างงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า จำนวนผู้ว่างงานระดับอุดมศึกษาในเดือนธันวาคม 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 367,000 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.04 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปี 2561 ซึ่งจากการศึกษาสาเหตุการว่างงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น บริษัท เวสเทิร์น ดิจิตอล (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท จัดหางานจ๊อบส์ ดีพี (ประเทศไทย) จำกัด และจากบทความของสำนักข่าวออนไลน์ Thai Quote.com (ออนไลน์, 2562.) สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตตกงาน ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิตไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาด Soft Skill และผลการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) พบว่า บัณฑิตที่จบใหม่ได้งานทำน้อย เพราะขาดการค้นพบตนเองระหว่างเรียน ไม่มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ติดตัวไม่รู้ว่าจะอยากเรียนอะไร และไม่มีเป้าหมายในอนาคต เป็นต้น และเสียงสะท้อนมาในเรื่องคุณภาพบัณฑิตไทย ทฤษฎีจัด ปฏิบัติไม่เป็น มีความรู้ไม่สู้งาน ขาดทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ต้องจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมจึงจะทำงานได้

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 กำหนดให้การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการสร้างนักศึกษาให้มีความรู้อย่างเดียว เป็นการสร้างให้มีสมรรถนะ (Knowledge, Hard Skill, Soft Skill) ที่พร้อมในการทำงานในโลกยุคใหม่ รวมถึงกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ได้ระบุว่า การแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาทำได้โดยการปรับเปลี่ยน รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นความร่วมมือของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัยและสมาคม วิชาชีพ/วิชาการ ให้มีการออกแบบระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษากับภาคการผลิต ซึ่งแนวทางหนึ่งในการ

แก้ปัญหาอุดมศึกษาไทย คือ การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาควรจัดการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักศึกษา เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ที่เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงตามความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต และทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ บัณฑิต ตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) ได้ระบุในเรื่องการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพนักศึกษา เสริมสร้างความรู้ และทักษะทางอาชีพให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเป้าหมาย ในเรื่องปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาให้ทันสมัย ได้มาตรฐานครอบคลุมความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 พัฒนาทักษะการทำงานและการแก้ปัญหา (3R8C) เป็นต้น

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเดิม) สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนด้านสหกิจศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๕ และต่อมาในปี 2555 ได้เปิดกว้างในนำแนวความคิดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานกว้างในการนำแนวความคิดเชิงบูรณาการกับการทำงานรูปแบบอื่น เพื่อผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสร้างสมรรถนะเพื่อสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพ (Knowledge, Hard Skill, Soft Skill) ตรงกับความต้องการขององค์กรของผู้ใช้บัณฑิต

แม้ว่าสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนด้านสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานมาโดยตลอด ซึ่งจากสถิติหลักสูตรระดับปริญญาตรีทั้งหมดของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พบว่าจำนวนหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนในระบบสหกิจศึกษาหรือการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) ยังมีไม่มากพอที่จะผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน แต่อย่างไรก็ตามยังมีพบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ว่าช่วยแก้ปัญหาบัณฑิตให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการขององค์กรของผู้ใช้บัณฑิต คือสำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำได้ทันที จึงจะศึกษาภาวการณ์มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ว่ามีสมรรถนะตรงกับความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหา สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) และความคาดหวังของสถานประกอบการ
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง (สหกิจศึกษา)
- 1.2 การวิจัยนี้เน้นการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง (สหกิจศึกษา)
- 1.3 สมรรถนะบัณฑิตที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

2. ด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษาที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สาขาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยมีตัวแทนในแต่ละภูมิภาค (ยกเว้นภาคกลาง) เน้นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนสหกิจศึกษา (ยกเว้นภาคกลางไม่พบการจัดการเรียนการสอนสหกิจศึกษา) 4 มหาวิทยาลัย ดังนี้

ภาคเหนือ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ)

ภาคตะวันออก : มหาวิทยาลัยบูรพา (สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ)

ภาคใต้ : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ร่วมกับใช้วิจัยเชิงพรรณนา ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดย

1.1.1 การศึกษาทฤษฎี/หลักการ

1.1.2 การศึกษาเอกสารต่างๆจากสถาบันอุดมศึกษาองค์กรผู้ใช้บัณฑิต

1.1.3 การศึกษาจากฐานข้อมูลสหกิจศึกษาไทย ภาวะการมีงานทำและ

ฐานข้อมูลภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้ศึกษาใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิในการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูล ดังนี้

1.2.1 ฐานข้อมูลสหกิจศึกษาไทย ภาวะการมีงานทำ

1.2.2 ฐานข้อมูลภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560

1.2.3 ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.2.4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่างๆ

3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหาและสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 และสาเหตุภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ

2. ทราบปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และความคาดหวังของสถานประกอบการ

3. มีแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

คำจำกัดความ

สหกิจศึกษา	หมายถึง ได้ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน โดยสหกิจศึกษาเป็นระบบการศึกษาที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงอย่างมีระบบเป็นการจัดการ เรียนในสถานศึกษาร่วมกับการจัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ งานที่นักศึกษาปฏิบัติจะตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษา เน้นการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์จากการทำงานจริงเป็นหลัก (Work-based Learning) หรือโครงการพิเศษ (Special Project) ที่มีประโยชน์กับสถานประกอบการ เช่น การปรับปรุง หรือการเพิ่มประสิทธิภาพ หรือการแก้ปัญหาของกระบวนการทำงาน เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาต้องปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ (4 เดือน) กำหนดหน่วยกิตขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ในระบบทวิภาค และต้องมีการอบรม เตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนออก ปฏิบัติสหกิจศึกษาไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง ¹ ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ประสบการณ์จากการทำงานและมีคุณลักษณะตรงตามที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับอุดหนุนงบประมาณส่วนใหญ่จากรัฐ
สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ	หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีการบริหารจัดการอิสระ แยกจากระบบราชการ แต่ยังคงได้รับเงินอุดหนุนทั่วไป (block grant) ที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายปีโดยตรง เพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

¹ สมาคมสหกิจศึกษาไทย. ส่วนที่ 1 มาตรฐานสหกิจศึกษาของสถานศึกษา. มาตรฐานและการประกันคุณภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษา, 2552. หน้า 13.

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่องสมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 3. เพื่อเสนอแนะสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต ผู้วิจัยได้มีการนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)
3. นโยบายไทยแลนด์ 4.0
4. พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตราที่ 35 และ 36
5. มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์ผู้เรียน
6. นโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
7. แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน
8. สมรรถนะ (Competency) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
9. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
10. กรอบแนวคิดของการวิจัย
11. สรุป

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ราชกิจจานุเบกษา (2561 : 5-10) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่จะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลัก

ของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคง ทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษา โดย

ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็น คนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

1. รัฐบาลมีเป้าหมายในการพัฒนาคนไทย

ให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้คนไทยในอนาคตเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมีแบบแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคนในทุกมิติตามความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ให้มีความสมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้านสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน คือ

2. นโยบายหลักของรัฐบาล

ข้อ 8 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย หัวข้อย่อย 8.2.2 จัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทั้งในส่ว ฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ และตรงกับความต้องการของประเทศ ในอนาคต และเป็นผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ รวมถึง มีทักษะภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม ที่สามารถสื่อสารและสามารถแสวงหาความรู้ได้ มีความพร้อมทั้งทักษะความรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

3. นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

ข้อ 7 การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้มีการเชื่อมโยงระบบการศึกษา กับภาคปฏิบัติจริงในภาคธุรกิจ สร้างนักวิจัยใหม่และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศ

สรุปได้ว่า การพัฒนาประเทศตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีสัมมาชีพตามความถนัด ของตนเอง โดยมีนโยบายรัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพคนที่มีพัฒนาคนในทุก มิติตามความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ให้มีความสมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

กำหนดเป็นนโยบายหลักปฏิรูปการเรียนการสอน การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนา ศักยภาพของคนให้มีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งในส่วนฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ และตรงกับความต้องการของ ประเทศในอนาคต และนโยบายเร่งด่วนที่ทำให้มีการเชื่อมโยงระบบการศึกษาเข้ากับภาคปฏิบัติจริง ในภาคธุรกิจ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 -2564)

ข้อ 2.2 จุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 เรื่องการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร โดยจุดเน้นการพัฒนา คนที่สำคัญมีหลายด้าน หนึ่งในนั้น คือ “...การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชา ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคน ที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน...”

นโยบายไทยแลนด์ 4.0

ปัจจุบันประเทศไทยยังอยู่ในยุค “3.0” ซึ่งการพัฒนาประเทศเน้นไปทางอุตสาหกรรม หนักและการส่งออกเป็นหลัก รายได้ของประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับกลางทำให้ประเทศไทย อยู่ในภาวะประเทศติดกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) มาเป็นระยะเวลานาน แม้จะมี พัฒนาการมาจากในอดีตจากยุคประเทศไทย 1.0 ซึ่งเน้นการเกษตรเป็นหลัก และยุคประเทศไทย 2.0 ที่เน้นการพัฒนาประเทศไปทางอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรมเบาเป็นส่วนมาก ดังนั้น ประเทศไทย 4.0 จึงมีความมุ่งมั่นที่จะปรับเปลี่ยนเป็น “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” (Value-Based Economy) โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วย เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การ เน้นภาคบริการมากขึ้น จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตร แบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น มีลักษณะเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่เป็นอยู่เดิมและรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startup บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่ แรงงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูงรัฐบาลขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว

1. โมเดล Thailand 4.0

Thailand 4.0 เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดัก ประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อม ๆ กับเปลี่ยนผ่าน ประเทศไทยไปสู่ประเทศในโลกที่หนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุค The Fourth Industrial Revolution อย่างเป็นทางการตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้

ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” สิ่งที่คนไทยคาดว่าจะได้รับจาก Thailand 4.0 คือ

1.1 ดำรงอยู่ใน “สังคมไทย 4.0” ที่เป็นสังคมที่มีความหวัง (Hope) เป็นสังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และเป็นสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony) เป็นสังคมที่มีความพอเพียง โดยมีคนชนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เกิดความเท่าเทียมในสังคม ความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับต่ำ มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี

1.2 เป็นคนไทย 4.0 ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพดี และได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมตลอดทุกช่วงชีวิต เป็นคนทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถอยู่บนเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจ และสามารถมีส่วนร่วมกับนานาชาติเพื่อทำให้โลกดีขึ้น

1.3 เป็นเกษตรกร 4.0 ที่หลุดพ้นจากกับดักความยากจน โดยผันตัวเองจากเกษตรกรผู้ผลิตมาเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มีการบริหารจัดการที่ดี มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรจากการแปรรูป

1.4 เป็น SME 4.0 ที่สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างมูลค่าในสินค้าและบริการ มีความสามารถทางการค้าขาย สามารถเข้าถึงตลาดในประเทศ ตลาดอาเซียน และตลาดโลก ทำให้มีรายได้สูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีอนาคตที่สดใส

1.5 เกิดจังหวัด 4.0 ที่มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศ เศรษฐกิจขยายตัวสามารถทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิดได้ โดยไม่จำเป็นต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่ เนื่องจากมีช่องทาง โอกาส และงานที่ดีกระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ

2. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก

Thailand 4.0 เป็นโมเดลที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ครั้งแรกในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ให้ความตอนหนึ่งว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกฐานะทางเศรษฐกิจขั้นได้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ได้ ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด” Thailand 4.0 น้อมนำพระราชดำริข้างต้นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และถอดรหัสออกมาเป็น 2 ยุทธศาสตร์สำคัญคือ

2.1 การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน Thailand 4.0 เน้นการปรับเปลี่ยน ใน 4 ทิศทาง คือ

2.2.1 จากการพึ่งพาเศรษฐกิจโลก สู่ การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายใน ประเทศ

2.2.2 จากการเน้นการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ สู่ การผลิตสินค้าเชิงนวัตกรรม

2.2.3 จากการเน้นเงินทุนและทุนทางกายภาพ สู่ การเน้นทุนมนุษย์และเทคโนโลยี

2.2.4 จากการกระจุกของความมั่งคั่งและโอกาส สู่ การกระจายของความมั่งคั่งและโอกาส

การปรับเปลี่ยนใน 4 ทิศทางดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้น “การพัฒนาที่สมดุล” ใน 4 มิติ อันประกอบด้วย 1. ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Economic Wealth) 2. ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well-beings) 3. การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม (Environmental Wellness) 4. การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom)

2.2 การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก

เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเกิดความเข้มแข็งก็จะเกิดการพัฒนาศักยภาพและภูมิคุ้มกันที่เพียงพอเมื่อเผชิญกับโอกาสและภัยคุกคามจากโลกภายนอกในการเชื่อมโยงกับโลกภายใน มี 3 ระดับ คือ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ (จากชุมชนสู่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาค (อาเซียน) และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกเพื่อให้อยู่กับประชาคมโลกอย่างเป็นปกติสุขในการขับเคลื่อน Thailand 4.0 รัฐบาลจึงได้นำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก โดยเน้น 1. การอนุรักษ์โลก (Saved the Planet) 2. การสร้างสันติภาพที่มั่นคง (Secured Peace) 3. การเติบโตที่ยั่งยืน (Sustainable Growth) ๔ การสร้างความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน (Shared Prosperity)

3. เป้าหมาย Thailand 4.0

Thailand 4.0 กำหนดเป้าหมายครอบคลุมใน 4 มิติ ดังนี้

3.1 ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” (Value - Based Economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

3.2 ความอยู่ดีมีสุขทางสังคมเป็น “สังคมที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Inclusive Society) ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของผู้คนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และพื้นฐานความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคม ให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

3.3 การยกระดับคุณค่ามนุษย์ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย 4.0 ในโลกที่หนึ่ง”

3.4 การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมมี “ระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตามภูมิอากาศ” ควบคู่ไปกับการเป็น “สังคมคาร์บอนต่ำ” อย่างเต็มรูปแบบ

การยกระดับคุณค่ามนุษย์ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย 4.0 ในโลกที่หนึ่ง”

คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 คือ คนไทยที่มีปัญญาที่เฉียบแหลม (Head) มีทักษะที่เห็นผล (Hand) มีสุขภาพที่แข็งแรง (Health) และมีจิตใจที่งดงาม (Heart) การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการเตรียมคนไทย 4.0 สู่โลกที่หนึ่ง ซึ่ง จะครอบคลุมการปรับเปลี่ยนใน 4 มิติดังต่อไปนี้ 1. โลกกำลังปรับเปลี่ยนจาก “One Country, One Destiny”

เป็น “One World, One Destiny” ดังนั้นต้องปรับเปลี่ยนคนไทย จากแบบ Thai-Thai เป็นคนไทยแบบ Global Thai ที่ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย พร้อมๆ กับมีการรอบความคิดที่เป็นสากล สามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรี ในเวทีโลก 2. โลกกำลังปรับเปลี่ยนจาก “Analog Society” เป็น “Digital Society” ดังนั้น จะต้องปรับเปลี่ยนคนไทย จาก Analog Thai เป็นคนไทยที่เป็น Digital Thai เพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิต เรียนรู้ทำงาน และประกอบธุรกิจได้ ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือนจริง 3. เพื่อให้สามารถอยู่ใน Global/Digital Platform ที่มีชุดของโอกาส ภัยคุกคาม เงื่อนไขและข้อจำกัดชุดใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนคนไทย จากคนไทยที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำกัด เป็น คนไทยที่มีความรู้ และทักษะสูง มีความสามารถในการรังสรรค์ นวัตกรรม 4. พร้อม ๆ กันนั้น เพื่อให้สามารถอยู่ในโลกศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นปกติสุข จำเป็น อย่างยิ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนคนไทย จากคนไทยที่มองเน้นประโยชน์ส่วนตน เป็น คนไทยที่มีจิต สาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความเกื้อกูลและแบ่งปัน 20 โดยเริ่มจากการสร้างพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน การเติมเต็มศักยภาพของผู้คน (Growth for People) เมื่อผู้คนเหล่านี้ได้รับการเติมเต็มศักยภาพอย่างเต็มที่ ก็จะเป็นพลังประชาชนที่จะกลายเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต (People for Growth) และนำพาประเทศสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริง ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยน ระบบนิเวศของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้คนไทยเป็นคนที่มีความมั่นใจ มีความมุ่งมั่น เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรม เป็นคนที่มีจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เป็นคนที่มุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ การปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้ของคนไทยทั้งระบบเพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ ให้มีความมุ่งมั่น เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีพลังและมีความหมาย ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบเฉื่อยชา (Passive Learning) เป็นการเรียนด้วยความกระตือรือร้น (Active Learning) ปรับเปลี่ยนจากการ เรียนตามภาคบังคับเป็นการเรียนที่เกิดจากความอยากรู้ อยากรู้ทำและอยากเป็น ปรับเปลี่ยนจากการ เรียนตามมาตรฐานเป็นการเรียนเพื่อตอบโจทย์เฉพาะบุคคล โดยพัฒนาจากศักยภาพโอกาส และข้อจำกัดของแต่ละบุคคล การปรับเปลี่ยนระบบนิเวศของการเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์และ ความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ต้องปรับเปลี่ยนจากการเรียนรู้ในห้องเรียน ในโรงเรียน และในระบบเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน และนอกระบบ ปรับเปลี่ยนจากการคิดในกรอบที่เน้น “ท่องจำ” “เชื่อฟัง” และ “ทำตาม” เป็นการคิดนอกกรอบ ที่เน้น “กล้าคิดต่าง” “ทำต่าง” แต่ “เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น” ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบถ่ายทอดข้อเท็จจริง เป็นการเรียนแบบชี้แนะให้ใช้ความคิด ปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความเกื้อกูลและแบ่งปัน (Mindful Learning) ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัว เน้นฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อรูปแบบของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน กำหนดมาตรการดูแลครอบครัวที่เปราะบางให้สามารถดูแลสมาชิกได้อย่างเข้มแข็ง ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย จิตสาธารณะ การท างานเป็นทีม ปรับเปลี่ยนจากการเน้นผลประโยชน์ ร่วม (Common Interest) เป็นการเน้นสร้างคุณค่าร่วม (Sharing Value) ปรับเปลี่ยนจากการ มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ในรายบุคคล (Individual Creating) เป็น การมุ่งเน้นการระดม

ความคิด สร้างสรรค์แบบกลุ่ม (Common Creating) เปลี่ยนจากการให้รางวัลจากการแข่งขัน (Competing Incentive) เป็นการให้รางวัลจากการทำงานร่วมกัน (Sharing Incentive) การเตรียมการเพื่อสร้างพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) เป็นฐานรากที่สำคัญที่สุดของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น วิชาหน้าที่พลเมือง (Civic Education) และกิจกรรม ลูกเสือ จะต้องถูกฟื้นฟูเพื่อบ่มเพาะให้เยาวชนเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ในที่สุด ปรับวิธีการเผยแพร่ศาสนาที่มุ่งชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักธรรมคำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่งเสริมชุมชนให้จัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษทางสังคมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ผ่านกิจกรรมที่ตอบโจทย์ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุข การรักษาสีงแวดล้อมและอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้กับสื่อสร้างสรรค์ที่ 21 ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ให้สื่อมวลชนนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงและสร้างกระแสเชิงบวก เปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result-Based Learning) เปลี่ยนจากการเรียนโดยเน้นทฤษฎี เป็น การเรียนที่เน้นการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา เปลี่ยนจากการเรียนแบบฟังบรรยาย เป็น การทำโครงการและแก้ปัญหาโจทย์ในรูปแบบต่างๆ เปลี่ยนจากการวัดความสำเร็จจากระบบการนับหน่วยกิตเป็นการวัดความสำเร็จจากการบรรลุ ผลสัมฤทธิ์ เปลี่ยนจากการเรียนเพื่อวุฒิการศึกษา เป็นการเรียนเพื่อการประกอบอาชีพผลักดัน ให้มีการนำวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ไปปฏิบัติจนให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 และการเตรียมคนไทย 4.0 สูโลกที่หนึ่ง ผ่านระบบนิเวศการเรียนรู้ดังกล่าว จะเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนผ่านสังคมไทยไปสู่ “สังคมไทย 4.0” นั่นคือ สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และ สังคมที่มีความสมานฉันท์(Harmony) ในที่สุด (ออนไลน์, 2562.)

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562

มาตรา 35 สถาบันอุดมศึกษาพึงสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคอุตสาหกรรม เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติงานจริง และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอื่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

มาตรา 36 หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ ตามมาตรา 35 อาจได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้

- (1) การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี
- (2) ได้รับการเชิดชูเกียรติ
- (3) สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร
- (4) สิทธิประโยชน์อื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

อุดมศึกษา

สรุปได้ว่า มาตราที่ 35 และ 36 ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติงานจริงของสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานอื่นๆ และสิทธิประโยชน์ที่หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการจะได้รับ

มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

1. Learner Person เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความรอบรู้ด้านต่างๆ ในการสร้างสัมมาอาชีพ ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นผู้มีคุณธรรม ความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. Co-creator เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการ บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคม มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศ

3. Global Citizen เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทย ร่วมมือร่วมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุข อย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก

สรุปได้ว่า ในการออกแบบหลักสูตรแบบบูรณาการศาสตร์ เหมาะกับความต้องการของผู้เรียน ทุกหลักสูตรต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ตามวิสัยทัศน์และจุดเน้นของหลักสูตร

นโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

นโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้ดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ ข้อ 3. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นโยบายหลัก นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาและจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการผลิตบัณฑิต ให้บัณฑิตมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสามารถไปปฏิบัติงานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้มีผลลัพธ์ผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์ผู้เรียน และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มศักยภาพคนที่มีผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน

สมาคมสหกิจศึกษาโลกและผู้นำด้าน CWIE ทั่วโลก รวมถึงสมาคมสหกิจศึกษาไทย ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมคนให้มีทักษะและความพร้อมในการทำงานในโลกยุคใหม่ โดยได้มีการลงนามใน Global CWIE Charter เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562 ณ University of Cincinnati โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันในการร่วมกันส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้านสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อตอบสนองต่อโอกาสและการเปลี่ยนแปลงในสหัสวรรษใหม่ที่ จะช่วยให้นักศึกษาทั่วโลกมีประสบการณ์การทำงานจริง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สรุปได้ว่า สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้านสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานมีแนวคิดสอดคล้องกับในระดับสากลที่สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนด้านสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานได้ทั่วโลก

สมรรถนะ (Competency) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

เป็นแนวคิดที่มาจากทฤษฎีของศาสตราจารย์ เดวิดแมคเคลเลน แห่งมหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด ซึ่งได้ศึกษาคุณสมบัติและคุณลักษณะของนักธุรกิจและผู้บริหารระดับสูงที่ประสบความสำเร็จในองค์กรชั้นนำว่ามีคุณลักษณะอย่างไร จากการวิจัยพบว่าประวัติและผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีเด่นของบุคคลไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะชี้วัดว่าบุคคลนั้นๆ จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเสมอไป หากต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะอื่นๆ อาทิ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น

สำนักงาน ก.พ. ให้ความหมายของสมรรถนะ ว่าหมายถึง “กลุ่มของทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมทั้ง พฤติกรรม คุณลักษณะและทัศนคติที่บุคลากรจำเป็นต้องมีเพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร”

1. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 (21st) หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001 – ค.ศ. 210 หรือ พ.ศ. 2544 – 2643 (ทรูปลูกปัญญา, 2552) ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2011)

ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะที่สำคัญที่ นักเรียนพึงมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต

วิจารณ์ พานิช (2555 : 18-19) ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการดำรงชีวิตที่คนในศตวรรษที่ 21 ทุกคนจะต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึงอย่างมีประสิทธิภาพ

วรลักษณ์ คำหวาง (2560 : 13) ทักษะ ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถ และทักษะที่สำคัญที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคน จะต้องเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต

จากความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคน จะต้องเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำรงชีวิตได้ด้วย ความมั่นคง

ขอน้อมนำพระราชโบายด้านการศึกษารัฐบาลที่ 9 และรัฐบาลที่ 10

พระราชโบาย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ความดีต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ต้องอบรมศิลปะธรรม วัฒนธรรม ต้องสร้างเด็กไทยให้มีความรู้ คู่คุณธรรม รู้จักทำงานร่วมกัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณมหาราช ภูมิพลราชาวงกูร กิตติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

มอบให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง ทั่วประเทศ

การศึกษาคือความมั่นคงของประเทศ การศึกษาต้องสร้างให้คนมีคุณสมบัติ 4 ลักษณะได้แก่

1. มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง
3. มีงานทำและมีอาชีพ และเป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะต่าง ๆ ที่ควรจะต้องมีเพื่อใช้ชีวิตอยู่ให้รอด เมื่อเกิดและเติบโตมาในโลกยุคนี้ นั่นเอง ซึ่งองค์กร World Economic Forum (WEF) ทำการสำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งแนวโน้มของเทคโนโลยีในองค์กรใหญ่ ๆ ทั่วโลก ผลการศึกษาได้สรุปทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st - Century Skill) ออกมาเป็น 16 ทักษะ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. Foundational Literacies - กลุ่มทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์ กับบริบทที่แตกต่าง เพราะเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ ได้ก่อให้เกิดบริบทการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม ซึ่งทักษะเหล่านี้ ได้แก่ การใช้ภาษา (Literacy) การคำนวณ (Numeracy) การใช้เทคโนโลยี (ICT Literacy) การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว (Scientific Literacy) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และวัฒนธรรม (Cultural & Civic Literacy) หรือแม้กระทั่งการจัดการด้านการเงิน (Financial Literacy) ที่รวมไปถึงวิธีการเป็นผู้ประกอบการ หรือ entrepreneurship ก็นับเป็นทักษะที่จำเป็นต่อ การใช้ชีวิตเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น เด็กคนหนึ่งจะต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีรอบตัว ให้เป็นประโยชน์ได้ (ICT Literacy) เพราะการหาความรู้ในปัจจุบันมักทำผ่านโลกดิจิทัลทั้งหมดแล้ว เช่น การ Search ข้อมูลผ่าน Google หรือ การจะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในโลกปัจจุบันได้ คือ

การได้ทำสิ่งที่เขารักและหาเลี้ยงตัวเองได้อย่างมั่นคงด้วย ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะการจัดการด้านการเงิน (Financial Literacy) เป็นต้น

2. Competencies – กลุ่มทักษะที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหาหรือความท้าทายที่ต้องเจอในชีวิต ซึ่งความท้าทายเหล่านั้นจะมีความซับซ้อนขึ้นกว่าเมื่อเทียบกับความท้าทายในโลกเก่า โดยกลุ่มทักษะนี้จะเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกจุด (Critical Thinking) สร้างวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) รวมทั้งสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น (Communication & Collaboration) เพื่อแก้ปัญหาให้ได้ กลุ่มทักษะนี้มักถูกเรียกรวม ๆ ว่า “4C” จัดได้ว่าเป็นทักษะหลักที่ทำให้มนุษย์เราเหนือกว่าคอมพิวเตอร์ หรือหุ่นยนต์ ๆ ก็คือ เป็นสิ่งที่คอมพิวเตอร์ยังทำไม่ได้ในเร็ว ๆ นี้ นั่นเอง ยกตัวอย่างเช่น เด็กที่กำลังเรียนอยู่ในตอนนี้เมื่อโตไปจะต้องเจอกับความท้าทายที่ซับซ้อนกว่าปัญหาในโลกยุคเก่า เช่น จะทำอย่างไรให้มีน้ำดื่มที่สะอาด ถูกและเพียงพอสำหรับคนทั้งโลก หรือการหาพลังงานทางเลือกแบบใหม่ที่ยังไม่เคยมีอยู่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความซับซ้อน ปัจจัย และข้อจำกัดต่างๆ ให้ต้องคำนึงถึงมากกว่า ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อหาต้นตอของปัญหาให้เจอ (Critical Thinking) อีกทั้งยังต้องการความคิดสร้างสรรค์และการคิดนอกกรอบ (Creativity) ในการสร้างความคิดเพื่อแก้ปัญหา รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาให้ได้ (Communication) นอกจากนี้ยังต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความสามารถหลากหลายและมีความแตกต่างกัน (Collaboration) เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันให้ได้

3. Character Qualities – กลุ่มทักษะที่ใช้ในการจัดการตัวเองกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม (Adaptability) ความเป็นผู้นำ (Leadership) และความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) ด้วยเหตุว่าความรวดเร็วของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เด็กยุคใหม่ต้องก้าวตามให้ทัน ทักษะเหล่านี้จึงมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อที่จะได้ไม่เป็นคนที่ตามหลังคนอื่นอยู่เสมอ และเป็นคนที่มีคุณภาพ (Character Qualities) นั่นเอง ยกตัวอย่างเช่น สภาพของโลกที่เทคโนโลยีพัฒนาไปเร็วมาก เด็กคนหนึ่งจำเป็นต้องมีความอยากรู้อยากเห็นในระดับที่เหมาะสม (Curiosity) เพื่อให้ตัวเองสามารถทันโลกและทันคนอื่น ประกอบกับการมีความคิดริเริ่ม (Initiative) ความตั้งมั่น (Persistence) และความเป็นผู้นำในการรวมทีม (Leadership) ถึงจะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ออกมาให้กับโลกใบนี้ได้สำเร็จนั่นเอง

โดย 6 ทักษะในกลุ่มที่ 1 นั้นคือทักษะเฉพาะทางขั้นพื้นฐาน (Literacies) ในบริบทต่าง ๆ ที่เจอได้ทั่วไปในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ส่วนอีก 10 ทักษะในกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้นเป็นกลุ่มทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเข้าสังคมและอารมณ์ (Social & Emotional Learning) โดยตรง และนับเป็นกลุ่มทักษะที่กำลังเป็นที่ต้องการมากขึ้นตามผลการวิจัยตลาดแรงงานของ WEF ที่ได้พูดถึงไปข้างต้น

เมื่อมีทักษะครบทั้ง 16 อย่างที่ทำงานสอดคล้องกัน สามารถใช้ชีวิตอยู่รอดบนโลกในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าสภาพแวดล้อมหรือสังคมจะเปลี่ยนไปรวดเร็วแค่ไหน และไม่ว่าจะเจอความท้าทายในชีวิตมากน้อยเพียงใดก็ตาม ทักษะเหล่านี้จะทำให้สามารถเรียนรู้ตลอดเวลาได้ ซึ่งเรียกว่า “Lifelong Learning” หรือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย

3Rs :

1. Reading (การอ่านออก)
2. (W)riting การเขียนได้
3. (A)rithmetic การคิดเลขเป็น

8Cs :

1. Critical Thinking and Problem Solving (การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์)
2. Creativity and Innovation (การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ)
3. Cross – Cultural Understanding (ความเข้าใจในวัฒนธรรมชนชาติต่างๆ)
4. Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
5. Communication, Information, and Media Literacy (ทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และการใช้และรู้เท่าทันสื่อ)
6. Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร)
7. Career and Learning Skills (ทักษะด้านการงานและการเรียนรู้)
8. Compassion (มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย)

ทักษะตลาดแรงงานต้องการ World Economic Forum

10 ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ World Economic Forum

ตารางที่ 2-1 10 ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ World Economic Forum

ปี 2563	ปี 2559
1. ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน	1. ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน
2. การคิดวิเคราะห์	2. การทำงานร่วมกัน
3. การคิดสร้างสรรค์	3. การจัดการบุคคล
4. การจัดการบุคคล	4. การคิดวิเคราะห์
5. การทำงานร่วมกัน	5. การเจรจาต่อรอง
6. <u>ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)</u>	6. การควบคุมคุณภาพ
7. รู้จักประเมินและการตัดสินใจ	7. มีใจรักบริการ
8. มีใจรักบริการ	8. รู้จักประเมินและการตัดสินใจ
9. การเจรจาต่อรอง	9. กระตือรือร้นในการฟัง
10. <u>ความยืดหยุ่นทางความคิด</u>	10. การคิดสร้างสรรค์

ที่มา : Future of Jobs Report 2016, World Economic Forum

10 ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ World Economic Forum, 2022

ตารางที่ 2-2 10 ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ

ปี 2563
1. ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน
2. การคิดวิเคราะห์
3. การคิดสร้างสรรค์
4. การจัดการบุคคล
5. การทำงานร่วมกัน
6. <u>ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)</u>
7. รู้จักประเมินและการตัดสินใจ
8. มีใจรักบริการ
9. การเจรจาต่อรอง
10. <u>ความยืดหยุ่นทางความคิด</u>

ที่มา : Future of Jobs Report 2018, World Economic Forum

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รายงานงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ : สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 51/2552 ISBN 978-974-559-824-9 บทที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการทำงานของประเทศไทย ข้อ 4 การจัดการศึกษาระบบสหกิจศึกษา หน้า 30 ได้กล่าวถึงสัมฤทธิ์ผลของสหกิจศึกษา ดังนี้

1. ศักยภาพของนักศึกษา นักศึกษาที่ผ่านโครงการสหกิจศึกษามีโอกาสได้งานเร็วกว่านักศึกษาอื่น ต้องสร้างระบบติดตามประสิทธิภาพการทำงานของบัณฑิตที่จบหลักสูตรสหกิจศึกษาว่ามีผลอย่างไร นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าสหกิจศึกษาช่วยให้ตนเองเรียนรู้วิชาชีพได้เร็ว เข้าใจระบบการทำงานองค์กร มีการปรับตัวได้เร็ว มีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ ผลตอบแทนค่าแรงสูงกว่าบัณฑิตและบุคคลอื่นที่ไม่ผ่านระบบสหกิจศึกษา

2. สถาบันอุดมศึกษา ในส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมีอัตราการลดลงของหลักสูตรที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามากกว่าร้อยละ 50 หลังหมดการจัดงบประมาณสนับสนุน และมหาวิทยาลัยดั้งเดิมยังคงดำเนินการและขยายหลักสูตรเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้อาจารย์นิเทศและนักศึกษาได้มีโอกาสสร้างความร่วมมือทางวิชาการและพัฒนานวัตกรรมกับเทคโนโลยีร่วมกับสถานประกอบการ

3. องค์กรผู้ใช้บัณฑิต สถานประกอบการที่เข้าร่วมกับระบบสหกิจศึกษาพึงพอใจในโครงการเพราะจะได้มีโอกาสคัดเลือกพนักงานใหม่ลดและควบคุมค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกและฝึกอบรมพนักงานใหม่ในอนาคต

การศึกษาแนวโน้มความต้องการกำลังคนโดยยึดพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ : สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 4/2563 ISBN 978-616-270-236-5 มีผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สรุปข้อค้นพบและบทเรียนจากต่างประเทศ

1.1 ปัญหาช่องว่างทักษะ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทุกประเทศ และเกิดขึ้นตลอดเวลา โดยแนวทางการแก้ปัญหาที่ต่างประเทศนำมาใช้สามารถแบ่งได้เป็น 3 แนวทาง ได้แก่

แนวทางที่ 1 การออกแบบระบบการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสร้างทักษะ ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เมื่อเรียนจบไปแล้วสามารถลดช่องว่างทักษะ ที่เกิดขึ้นในโลกของการทำงานได้ด้วยตนเอง

แนวทางที่ 2 การจัดตั้งศูนย์/หน่วยงาน/แพลตฟอร์ม ที่เปิดโอกาสให้แรงงานได้ยกระดับทักษะของตนเอง โดยมีลักษณะสำคัญคือ สามารถเข้าถึงได้ง่าย ตามความสะดวกของแรงงาน มีค่าใช้จ่ายต่ำ หรือสามารถกู้ยืมได้ ออกแบบให้เป็นมิตรกับผู้เรียน มีระบบรับรองคุณวุฒิ (Certification) ที่เป็นที่ยอมรับ ของนายจ้างและตลาดแรงงาน

แนวทางที่ 3 จัดการฝึกอบรม/พัฒนาทักษะในสถานประกอบการ โดยเป็นการออกแบบหลักสูตรร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ สถานประกอบการ เพื่อให้มีหลักสูตรที่เป็นปัจจุบัน ตรงตามความต้องการของ สถานประกอบการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในสถานประกอบการ ให้มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้

1.2 ปัญหาการขาดแคลนกำลังคน ไม่จำเป็นต้องแก้ไขด้วยการหาคนเพิ่มเสมอไป การยกระดับผลิตภาพของแรงงาน เพื่อให้แรงงานหนึ่งคนสามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนได้รวดเร็วกว่าการผลิตคนเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงาน

1.3 การยกระดับผลิตภาพของแรงงาน จำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีที่เหมาะสม สถานประกอบการและตัวแรงงานเองจึงต้องมีความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับลักษณะงานของตนเองได้

1.4 ข้อมูลสถานการณ์ตลาดแรงงานมีความสำคัญกับทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายการวางแผนการผลิตกำลังคน ตัวของแรงงาน ผู้ปกครอง รวมถึงสถานประกอบการ ดังนั้น ระบบข้อมูลตลาดแรงงานที่เป็นปัจจุบันในระดับพื้นที่จึงมีความสำคัญต่อการวางแผนผลิตกำลังคน

1.5 การวางแผนกำลังคนที่ประสบความสำเร็จ จะต้องเป็นการวางแผนที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ พื้นที่นั้นๆ ต้องมีแผนการพัฒนาพื้นที่ที่ชัดเจน มีการนำไปใช้จริง ได้ผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้หากวางแผนกำลังคน โดยไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ก็จะทำให้เกิดภาวะไม่สอดคล้องกันในตลาดแรงงาน (Labor Market Mismatch)

2. สถานการณ์ปัจจุบันในด้านตลาดแรงงาน และศักยภาพของกำลังคนในพื้นที่ โดย ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในช่วง 20 ปีข้างหน้าพบว่า ทุกจังหวัดจะเผชิญกับปัญหาสังคมสูงวัย ภาระการพึ่งพิงมีมากขึ้น ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานต้องมีผลิตภาพหรือความสามารถในการทำงานเพิ่มขึ้นมากกว่าแรงงานในปัจจุบันประมาณ 2 - 2.2 เท่า ทั้งนี้จังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวต่ำถึงปานกลาง แรงงานส่วนใหญ่ยังทำงานอยู่ในภาคเกษตร ทำงานนอกระบบ และทำงานภาคการค้าปลีกค้าส่ง ในขณะที่จังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวสูง โครงสร้างการจ้างงานจะมีทั้ง แบบที่ 1. แรงงานส่วนใหญ่ทำงานในภาคการผลิต ภาคการค้าปลีกค้าส่ง ภาคการท่องเที่ยวและบริการ และ 2. โครงสร้างการจ้างงานในลักษณะเดียวกับจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวต่ำถึงปานกลาง เมื่อพิจารณาสถานการณ์ในมิติของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจพบว่า จังหวัดที่ระดับการพัฒนาต่ำ ผู้เรียนจบระดับอุดมศึกษาจะมีรายได้สูงกว่าผู้จบสายอาชีพ แต่ในจังหวัดที่มีระดับการพัฒนาปานกลางถึงสูง รายได้ของสองกลุ่มนี้จะใกล้เคียงกันมากขึ้น ส่วนโอกาสเป็นเจ้าของกิจการ หรือขึ้นสู่ตำแหน่งบริหาร ระหว่างผู้จบสายอาชีพและผู้จบระดับอุดมศึกษามีใกล้เคียงกัน อาชีพที่ลดการจ้างงาน และอาชีพที่จ้างงานเพิ่มส่วนใหญ่ใช้แรงงานที่มีทักษะคล้ายคลึงกันโดยเป็นทักษะที่ไม่สูงนัก

3. ผลการสำรวจความต้องการกำลังคนตามศักยภาพของพื้นที่ และช่องว่างของทักษะ กำลังคน (Skills Gap) ในแต่ละพื้นที่ พบว่า ความต้องการแรงงานส่วนใหญ่ยังเป็นความต้องการแรงงานระดับทักษะต่ำหรือแรงงานกึ่งฝีมือ ยกเว้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและฉะเชิงเทราที่มีความต้องการแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานฝีมือเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ความต้องการแรงงาน

มีแนวโน้ม ลดลงเนื่องจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้และการปรับตัวของผู้ประกอบการที่ไม่สามารถแข่งขันได้

นอกจากนี้ผลการประเมินช่องว่างทักษะพบว่า โดยภาพรวมแล้ว **กำลังคนในพื้นที่** ยังไม่สามารถทำงานได้ในระดับที่นายจ้างคาดหวังไว้โดยทักษะที่มีช่องว่างทักษะสูง คือ **ทักษะพื้นฐานของความสามารถในการทำงาน (Soft Skills)** เช่น ความซื่อสัตย์ตรงต่อเวลา มีวินัย ขยันอดทน ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน และรวมไปถึงทักษะด้านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถทำงานได้ตามที่นายจ้างคาดหวังเมื่อได้เข้าไปทำงานในสถานประกอบการแล้ว

4. ข้อสังเกต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเชิงนโยบายในการผลิตและพัฒนากำลังคน

4.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของอุตสาหกรรมด้วย BCG Matrix ในช่วง พ.ศ. 2558- 2559 แม้จะไม่พบการเปลี่ยนแปลงศักยภาพจนกระทั่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจ้างงานมากนัก แต่มีบางภาคการผลิตที่ในการวางแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคนต้องคำนึงถึงและเฝ้าระวัง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงมากจนอาจจะกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจ้างงานในอนาคตได้ตัวอย่างเช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่พบว่า พ.ศ. 2560 สาขาที่พักรวมและบริการด้านอาหารเติบโตจนขึ้นมามีอันดับการจ้างงานอันดับที่ 2 ด้วยอัตราร้อยละ 20.07 ในขณะที่สาขาการผลิตที่เคยติดอยู่ในอันดับ 2 เมื่อ พ.ศ. 2550 ลดอันดับลงเหลืออันดับ 2 ด้วยอัตราเติบโตที่ลดลง และใน พ.ศ. 2560 ไม่อยู่ใน 3 อันดับแรกของการจ้างงานของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสาขาเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมงที่แม้จะยังคงรักษาอันดับ 1 ของจังหวัดไว้ได้แต่เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตจะพบว่า จากร้อยละ 32.26 ใน พ.ศ. 2550 ลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 22.40 ใน พ.ศ. 2560 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อาชีพที่ลดการจ้าง และอาชีพที่จ้างงานเพิ่มส่วนใหญ่ใช้แรงงานที่มีทักษะคล้ายคลึงกัน เป็นทักษะที่ไม่สูงนัก

4.2 ด้านรายได้ของการเรียนสายอาชีพกับสายวิชาการ พบว่า

4.2.1 ในพื้นที่ที่มีรายได้ต่อหัวปานกลางและสูง รายได้ของผู้เรียนจบสายอาชีพที่มีคุณภาพ มีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดจะใกล้เคียงกับรายได้ของ ผู้ที่จบระดับปริญญาตรีดังนั้นการส่งเสริมการเรียนสายอาชีพจึงช่วยยกระดับ คุณภาพชีวิตของแรงงาน และช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดได้

4.2.2 ในพื้นที่ที่มีรายได้ต่อหัวต่ำ รายได้ของผู้เรียนสายอาชีพจะต่ำกว่าผู้ที่จบระดับ ปริญญาตรีแต่เนื่องจากในพื้นที่เหล่านี้แรงงานส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตร หรือภาคเศรษฐกิจนอกระบบ ซึ่งวุฒิการศึกษาไม่ได้มีความสำคัญเท่ากับทักษะ ในการประกอบอาชีพ การพัฒนากำลังคนในพื้นที่ จึงควรให้ความสำคัญกับ ทักษะในการประกอบอาชีพ มากกว่าการเร่งเพิ่มจำนวนผู้ที่เรียนจบตามระบบ การศึกษาปกติ

4.2.3 จังหวัดที่ระดับการพัฒนาต่ำ ผู้เรียนจบระดับอุดมศึกษาจะมีรายได้สูงกว่าผู้จบสายอาชีพ แต่ในจังหวัดที่มีระดับการพัฒนาปานกลางถึงสูง รายได้ของสองกลุ่มนี้จะใกล้เคียงกันมากขึ้น

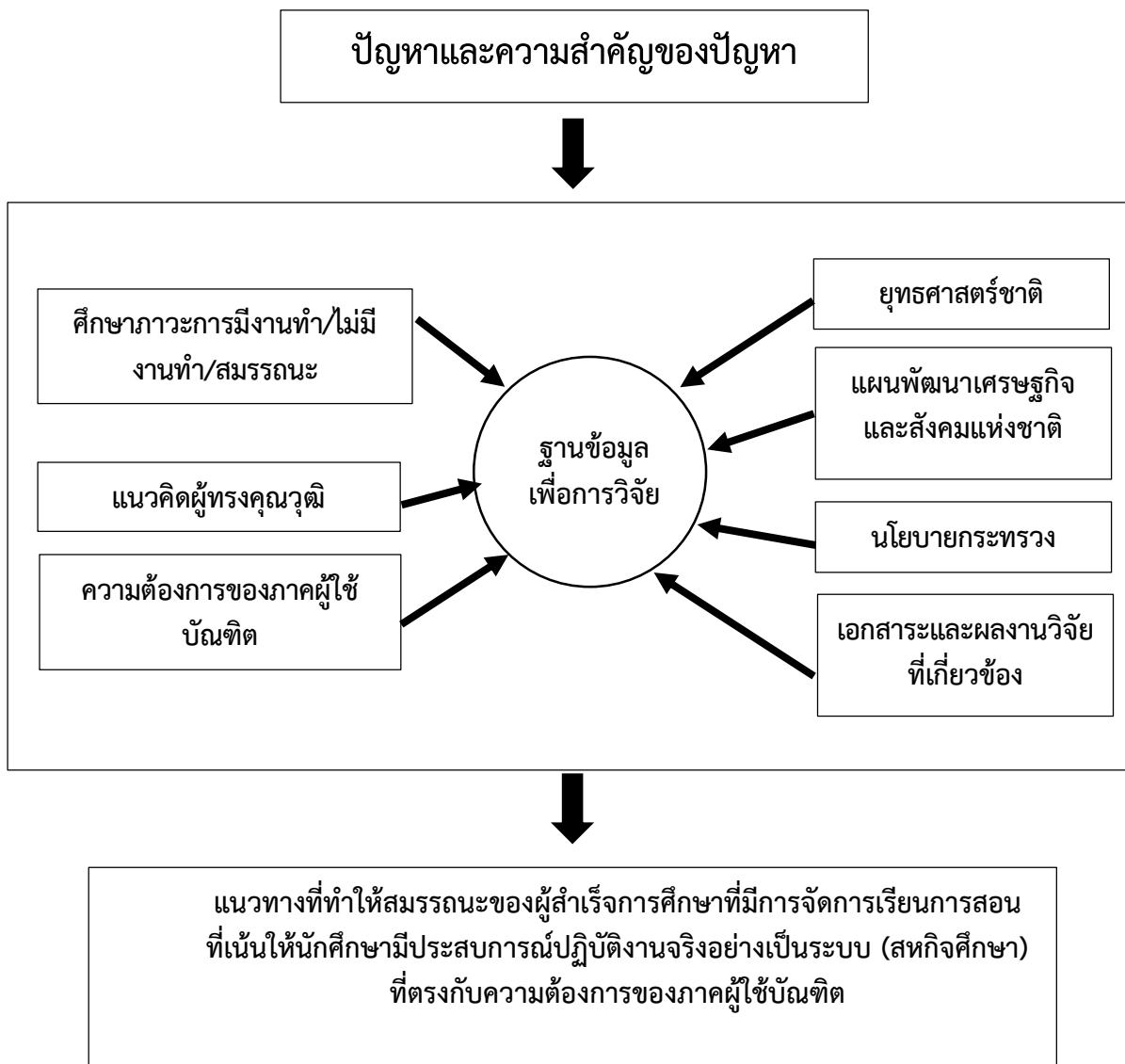
4.2.4 การสร้างทักษะในการประกอบการ และการบริหารจัดการธุรกิจ (Business Leadership Skills) เมื่อต้องมีลูกน้อง (ไม่น้อยกว่า 5 คน) และความสามารถในการเลือกใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับธุรกิจของตนเอง (Strategic Technology Adoption and Utilization) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้เป็นเจ้าของกิจการสามารถเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขัน และสามารถขยายกิจการได้ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของ จังหวัดต่อไป

4.2.5 ความต้องการกำลังคนตามศักยภาพของพื้นที่และช่องว่างของทักษะกำลังคน (Skills Gap) ในพบว่า 1. ความต้องการแรงงานส่วนใหญ่ยังเป็นความต้องการแรงงานระดับทักษะต่ำ หรือแรงงานกึ่งฝีมือ 2. ความต้องการแรงงานมีแนวโน้มจะลดลงเนื่องจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ และการปรับตัวของผู้ประกอบการที่ไม่สามารถแข่งขันได้และ 3. โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ และสัดส่วนการจ้างงานในปัจจุบันมีผลต่อทิศทางการวางแผนกำลังคน ถ้าเป็นพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาสูง การวางแผนกำลังคนจะต้องให้ความสำคัญกับความต้องการของสถานประกอบการสำหรับพื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาต่ำ จะต้องเน้นการสร้างอาชีพและรายได้ส่วนพื้นที่ที่มีการพัฒนาระดับปานกลาง จะต้องวางแผนโดยคำนึงถึงทั้งความต้องการจ้างงานของสถานประกอบการและ การสร้างอาชีพและรายได้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวคิดกรอบแนวยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แนวคิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือ **สหกิจศึกษา** ให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน แนวคิดนโยบายไทยแลนด์ 4.0 และการกำหนดไว้ในกฎหมายที่ให้สถาบันอุดมศึกษาพึงสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคอุตสาหกรรม เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติงานจริง และการช่วยเหลือภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการเป็นลักษณะ win-win ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 รวมทั้งกำหนดผลลัพธ์ผู้เรียนไว้ในมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรให้เกิดทักษะสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้ง นโยบายกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดังนั้นกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านระบบการจัดการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษา และปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่จะนำไปสู่การปรับกระบวนการให้เกิดทักษะที่เป็นไปตามจะมีสมรรถนะตรงตามต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิตต่อไปดังภาพประกอบแผนภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ 2-1 กรอบแนวคิดของการวิจัย



สรุป

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศ ในหลากหลายมิติ พัฒนาคคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะ 20 ปี ข้างหน้า และเรื่องการเตรียมพร้อม

ด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร โดยจุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญมีหลายด้าน หนึ่งในนั้น คือ “...การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน...” ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12

Model Thailand 4.0 คือการขับเคลื่อน 3 ส่วนไปพร้อมกัน

ส่วนที่ 1 คือ การค้นหาโมเดลเศรษฐกิจที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทยไปข้างหน้าไปสู่ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน

ส่วนที่ 2 คือ การวิจัยและพัฒนาในเชิงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการพัฒนาในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 3 คือ การพัฒนาคนในส่วนของการปฏิรูปทางการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย “ประเทศไทย 1.0” ที่เน้นภาคการเกษตร ไปสู่ “ประเทศไทย 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และก้าวสู่โมเดลปัจจุบัน “ประเทศไทย 3.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งคือยุคปัจจุบัน ทว่า ภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 3.0” ที่เป็นกันอยู่ตอนนี้ต้องเผชิญกับดักสำคัญ 3 ประการที่ไม่อาจนำพาประเทศพัฒนาไปมากกว่านี้ ประกอบด้วย

1. กับดักรายได้ปานกลาง (Middle-income trap) คือสภาพของประเทศสามารถพัฒนาจากประเทศยากจนที่มีรายได้ต่ำเข้าสู่ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง แต่ก็ต้อง “ติดหล่ม” อยู่ในสภาพรายได้ปานกลาง โดยไม่มีแนวโน้มที่จะก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง

2. ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และด้านโอกาส ทำให้มีคนยากจนจำนวนมาก และขาดโอกาสในชีวิต

3. ความไม่สมดุลระหว่างคนและธรรมชาติ คือการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับสภาพแวดล้อมจะเห็นว่าปัญหาหลักที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับ “คน” คนจึงเป็นหัวใจในการปฏิรูปไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” การพัฒนาที่จะดำเนินต่อไปจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาคน อาทิ Smart Farmer, Smart SMEs, High Value Services และ Knowledge Worker **หัวใจของการพัฒนาไปสู่ Thailand 4.0 คือ การพัฒนาคน**

จากการที่โลกการทำงานยุคใหม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทักษะการทำงานมีการเปลี่ยนแปลง สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องบ่มเพาะนักศึกษาให้มีความพร้อมทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติที่จะเข้าสู่โลกแห่งการทำงานจริง ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ให้มีการเชื่อมโยงระบบการศึกษากับภาคปฏิบัติจริงในภาคธุรกิจ และพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรม เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริง พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอื่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีภารกิจสำคัญในการพัฒนา กำลังคนของประเทศ และเห็นความสำคัญของบัณฑิตที่จะจบในการขั้นตอนการเรียนการสอนจะต้องได้รับการบ่มเพาะ ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริง ให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอื่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์

วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเดิม) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินงานสหกิจศึกษา ตั้งแต่ปี 2545 โดยการสนับสนุนด้านนโยบายและงบประมาณจากรัฐอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน และยกระดับคุณภาพบัณฑิต และตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา ได้สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเชื่อมโยง กับภาคการผลิตและบริการในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) โดยมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้านสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิง บูรณาการกับการทำงาน และในปีงบประมาณ 2563 ได้สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาร่วมกับองค์กร ผู้ใช้บัณฑิต จัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education : CWIE) ภายใต้แพลตฟอร์ม “Manpower Demand Driven Education Platform for Employability and Career Development Through Cooperative and Work Integrated Education (CWIE): University - Workplace Engagement” โดยความร่วมมือระหว่าง สถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและชุมชน (University-Industry-Community-Government : UICG)

สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education : CWIE) เป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาด้วยการเชื่อมโยง สาระการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษากับประสบการณ์การทำงานในสภาพจริง ที่มีรูปแบบหลักสูตร และการเรียนการสอนที่ร่วมผลิตระหว่างภาคผู้ใช้ (Demand) กับภาคผู้ผลิต (Supply) ในการผลิต บัณฑิตให้มีสมรรถนะสูง (Full Competency) ทั้งทักษะด้านอาชีพ (Hard Skill) และทักษะด้าน สังคม (Soft Skill) โดย CWIE เป็นการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง ในสถานประกอบการเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพ เป็นการร่วมสร้าง Smart Graduate ที่มีศักยภาพและสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานได้จริง และเป็นการศึกษาที่ตอบโจทย์ ความต้องการของตลาดงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบ CWIE ภายใต้ แพลตฟอร์มดังกล่าว จะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็น ระบบและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งเป็นการเสริมทักษะและประสบการณ์ ของนักศึกษาให้พร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการทำงาน (Employability) รวมทั้งเตรียมความพร้อม ของนักศึกษาด้านการพัฒนาอาชีพ (Career Development) อย่างต่อเนื่อง และยกระดับนักศึกษา CWIE สู่การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)

บทที่ 3

การจัดการเรียนการสอนระบบการจัดสหกิจศึกษาและ การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน

การศึกษา เรื่องสมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ในบทนี้เป็นการเพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหาของผู้สำเร็จการศึกษา และสมรรถนะบัณฑิตที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ข้อที่ 1 และความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) ต่อรายวิชาหรือความรู้เรื่องใดที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบในหลักสูตรของไว้ในหลักสูตร เกี่ยวกับการเรียนการสอน เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนา นักศึกษา จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 244 คน และความคิดเห็นของคณาจารย์นิเทศ ในสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) จำนวน 22 คน และความคาดหวังของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับด้านท่องเที่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่จบการศึกษาด้าน การท่องเที่ยว จำนวน 169 คน และแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิต่อปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนระบบการจัดสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน และแนวคิดพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระบบการจัดสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อเสนอแนะสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 3 คน โดยรายละเอียดของบทนี้ ประกอบไปด้วย

1. นโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการการทำงาน
2. รูปแบบสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา
3. ระบบการจัดการเรียนการสอนสหกิจศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน
4. ผลการวิจัย
 - 4.1 ภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว)

4.2 ปัญหาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว)

4.3 ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว)

4.4 ความคิดเห็นของคณาจารย์นิเทศ ต่อสมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านกระบวนการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษาและการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ด้านการท่องเที่ยว ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว)

4.5 ความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับด้านท่องเที่ยวเกี่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่จบการศึกษาด้านท่องเที่ยว

5. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

6. สรุป

นโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการการทำงาน

นโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการการทำงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มอบนโยบายการพัฒนากำลังคนให้ตอบโจทย์ประเทศในการประชุมวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education : CWIE ณ โรงแรม รามา การ์ดैनส์ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 โดยกล่าวว่า การจัด CWIE สอดรับกับนโยบายหลักประการหนึ่งของรัฐบาล คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัยและการให้มีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งในส่วนบุคคลความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ ตรงกับความต้องการของประเทศในอนาคต เป็นผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถกำกับกับการเรียนรู้ของตนเองได้ รวมถึงมีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่สามที่สามารถสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้ มีความพร้อมทั้งทักษะความรู้และทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งภารกิจของกระทรวงคือ Transformative Change ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของประเทศไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21 หัวใจสำคัญคือการสร้างคน การสร้างและพัฒนาบัณฑิตให้เป็น Smart Graduate ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีงานทำที่เป็น Career of the Future ตอบโจทย์อนาคต ซึ่งโลกของการทำงานยุคใหม่ต้องการ Skill Sets แบบใหม่ ต้องคิดใหม่ทำใหม่ เปลี่ยนวิธีคิด Mindset ใหม่ ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่ยากและท้าทาย ในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นสิ่งท้าทายของสถาบันอุดมศึกษาในการปรับเปลี่ยน การเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต และมีสมรรถนะที่จำเป็นต่างๆ ที่สามารถปรับตัวเพื่อการเรียนรู้ สามารถเคลื่อนย้ายไปเรียนและทำงานทั่วโลก

รูปแบบของสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา

สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education : CWIE) เป็นหนึ่งในกลไกการจัดการเรียนการสอนที่สถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาควบคู่กับการนำความรู้ไปทดลองปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (Work-based Learning) ในทุกรูปแบบที่ให้นักศึกษามีสมรรถนะ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพร้อมสู่โลกแห่งการทำงานจริง โดย CWIE เป็นคำที่ครอบคลุมถึงสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่

1. Cooperative Education หรือ สหกิจศึกษา เป็นระบบการศึกษาที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการเน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงอย่างมีระบบเป็นการจัดการ เรียนในสถานศึกษาร่วมกับการจัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการงานที่นักศึกษาปฏิบัติจะตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษา เน้นการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์จากการทำงานจริงเป็นหลัก (Work-based Learning) หรือโครงการพิเศษ (Special Project) ที่มีประโยชน์กับสถานประกอบการ เช่น การปรับปรุง หรือการเพิ่มประสิทธิภาพ หรือการแก้ปัญหาของระบบการทำงาน เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาต้องปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ (4 เดือน) กำหนดหน่วยกิตขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต ในระบบทวิภาค และต้องมีการอบรม เตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนออกปฏิบัติสหกิจศึกษา ไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง¹ ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ประสบการณ์จากการทำงานและมีคุณลักษณะ ตรงตามที่สถานประกอบการต้องการมากเป็นหลัก (Work-based Learning) หรือโครงการพิเศษ (Special Project) ที่มีประโยชน์กับสถานประกอบการ โดยบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติผ่านโครงการหรืองานประจำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าสู่โลกแห่งการทำงานจริงของบัณฑิต

2. Pre-course Experience เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้เข้าไปสัมผัสประสบการณ์ เพื่อเรียนรู้บทบาทของผู้ประกอบอาชีพที่ผู้เรียนสนใจก่อนการเรียนในเนื้อหาตามหลักสูตรหรือก่อนเลือกสาขาวิชาเอก โดยสามารถจัดเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา

3. Sandwich Course เป็นระบบการเรียนการสอนที่สลับการเรียนในสถาบันอุดมศึกษากับการทำงานในสภาพจริงอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากสถาบันอุดมศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และนำประสบการณ์จากการทำงานกลับมาเป็นประเด็นสำหรับการเรียนในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้เรียนต้องมีตำแหน่งงานสูงขึ้นหรือลักษณะงานซับซ้อนตามชั้นปีหรือรายวิชาที่ศึกษา ซึ่งการเรียนสลับกับการทำงานสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

¹ สมาคมสหกิจศึกษาไทย. ส่วนที่ 1 มาตรฐานสหกิจศึกษาของสถานศึกษา. มาตรฐานและการประกันคุณภาพการดำเนินงานสหกิจศึกษา. (2552). หน้า 13.

3.1 Thin Sandwich

จัดเป็นกิจกรรมในรายวิชาเน้นลดเวลาเรียนและเพิ่มเวลาทำงานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 - ปีที่ 4 ระยะเวลาในการดำเนินการ เช่น

3.1.1 สลับการเรียนกับการทำงานในระหว่างสัปดาห์ เช่น เรียน 4 วัน ทำงาน 2 วัน เรียน 3 วัน ทำงาน 3 วัน เรียน 2 วัน ทำงาน 4 วัน

3.1.2 สลับการเรียนกับการทำงานเป็นสัปดาห์ เช่น เรียน 1 - 2 สัปดาห์ สลับกับการทำงาน 1 - 2 สัปดาห์ ทั้งนี้แบ่งเวลาให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเพียงพอ

3.2 Thick Sandwich

จัดเป็นรายวิชาปฏิบัติโดยวางแผนการเรียนสลับภาคระหว่างการเรียนกับการทำงานให้สอดคล้องกัน ระยะเวลาในการดำเนินการ เช่น

3.2.1 เรียนรายวิชาในสถานศึกษา 1 ภาคการศึกษา สลับกับการไปทำงานในสภาพจริง 1 ภาคการศึกษา สลับกันตลอดหลักสูตร

3.2.2 เรียนในสถานศึกษา 3 ปี ทำงานในสภาพจริง 1 ปี

3.2.3 เรียนในสถานศึกษา 2 ปี ทำงานในสภาพจริง 2 ปี

4. Cognitive Apprenticeship or Job Shadowing เป็นการมุ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมและการซึมซับวัฒนธรรมองค์กรของผู้ใช้บัณฑิต โดยเรียนรู้ประสบการณ์จากพฤติกรรมการทำงานของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานแล้วหรือเป็นบุคคลต้นแบบ ด้วยการสังเกตการพูดคุย และการทำงานร่วมกัน

5. Joint Industry University Course เป็นระบบการเรียนการสอนที่ร่วมกันจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคอุตสาหกรรมที่มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาซีพนั้นๆ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตรงตามความต้องการ

6. New Traineeship or Apprenticeship เป็นการฝึกงานที่มีการจัดระบบการเตรียมการและการฝึกงานในสถานที่หรือนอกสถานที่ที่มีโครงสร้างการดำเนินงานชัดเจน โดยมีการเตรียมผู้เรียนในตำแหน่งงานที่สถานประกอบการต้องการก่อนสำเร็จการศึกษา และเมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาควรได้รับเข้าทำงานในตำแหน่งนั้นทันที

7. Placement or Practicum เป็นระบบการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนทำงานหรือฝึกงานเฉพาะตำแหน่งในสภาพจริงหลังจากที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาไปแล้วระยะเวลาหนึ่ง โดยผู้เรียนสามารถเรียนรายวิชาที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับงานควบคู่กัน เพื่อพัฒนาทักษะหรือประสบการณ์ที่จำเป็นในอนาคต

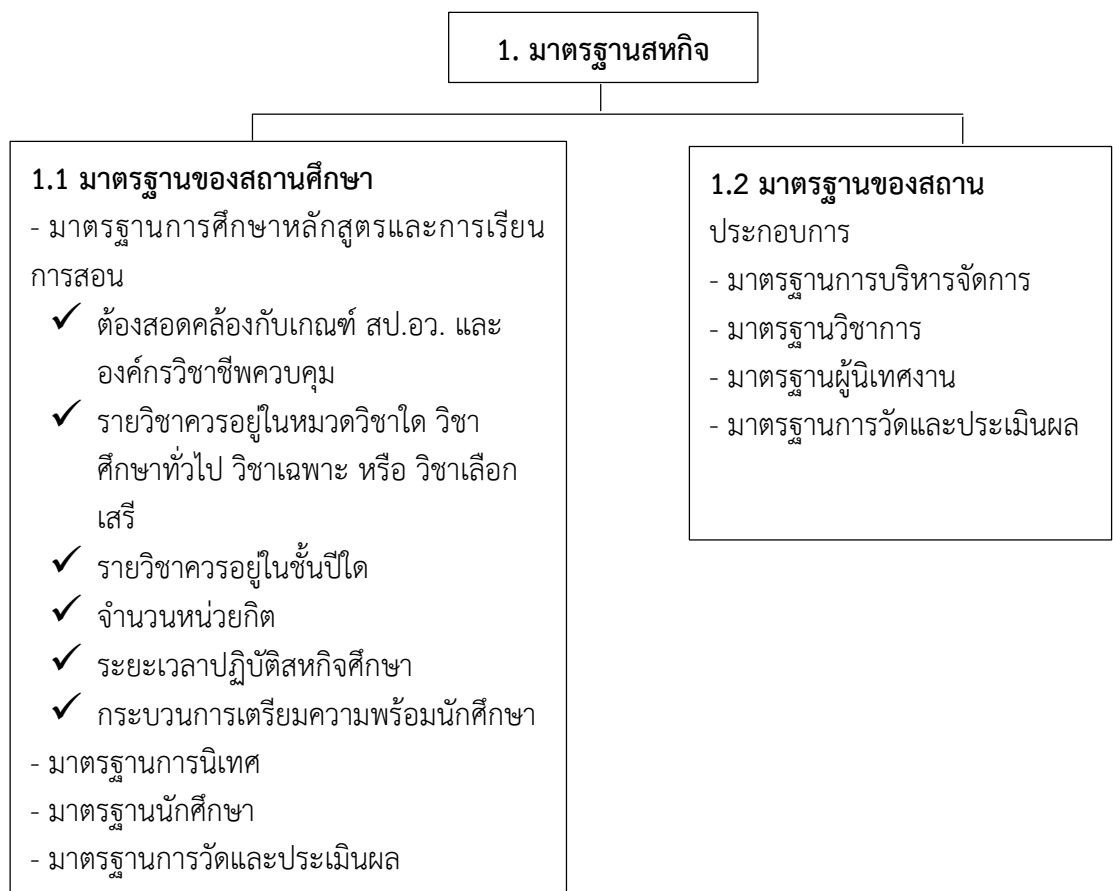
8. Fieldwork เป็นการปฏิบัติงานหรือสังเกตการณ์ทำงานในสถานที่จริงโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติงานในชุมชนหรือพื้นที่เชิงภูมิประเทศในรูปแบบต่างๆ ด้วยการสลับกับการเรียนในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งการปฏิบัติงานภาคสนามแต่ละช่วงจะมีความต่อเนื่องจากง่ายไปยากเมื่อชั้นปีของผู้เรียนสูงขึ้นตามลำดับ

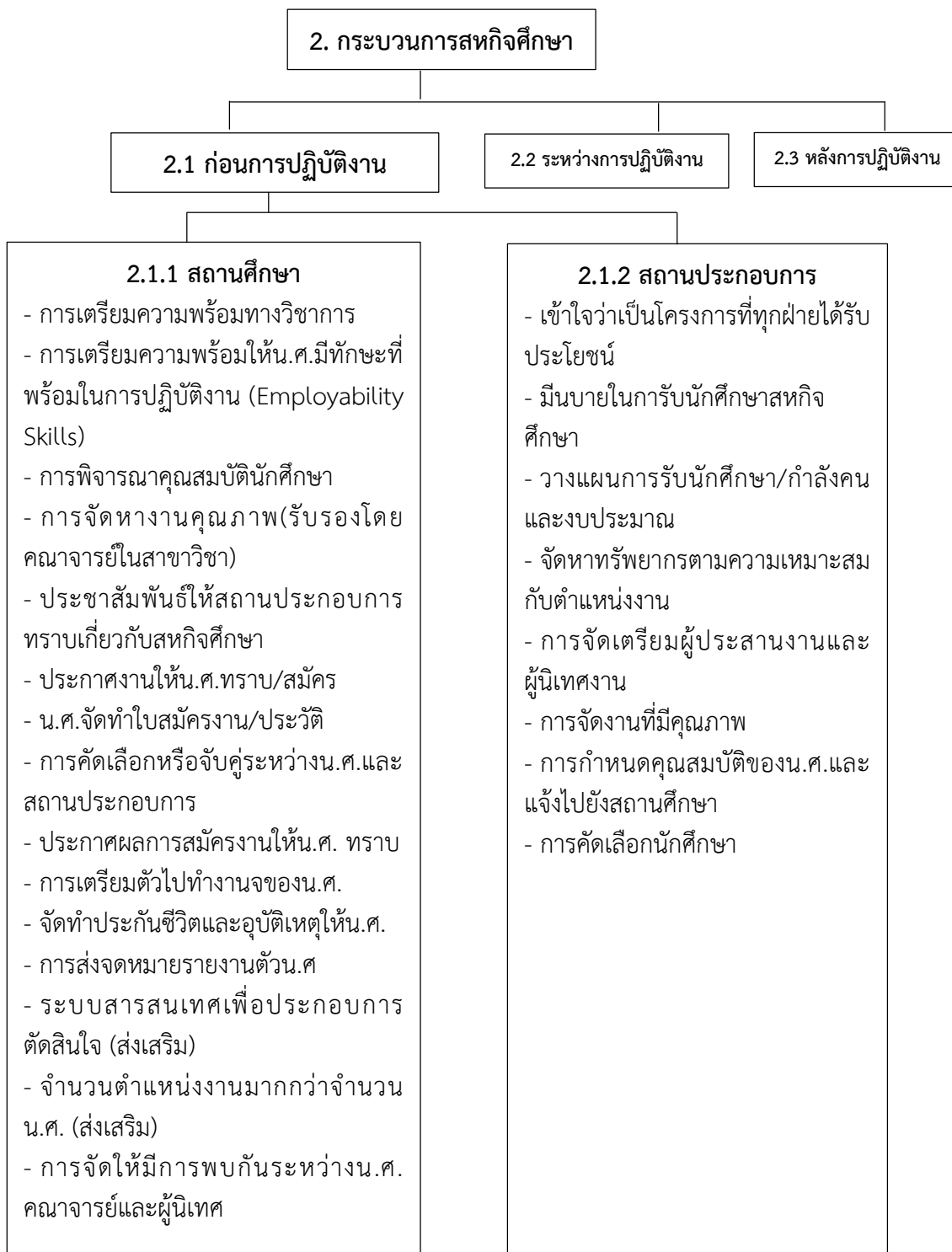
9. Post-course Internship เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานภายหลังสำเร็จการศึกษาภาคทฤษฎี โดยเน้นให้ผู้เรียนทำงานในสภาพจริง ฝึกการใช้ความคิดรวบยอดหลังจากเรียนในสถาบันอุดมศึกษาครบถ้วนตลอดหลักสูตร และอยู่ในช่วงสุดท้ายก่อนสำเร็จการศึกษา

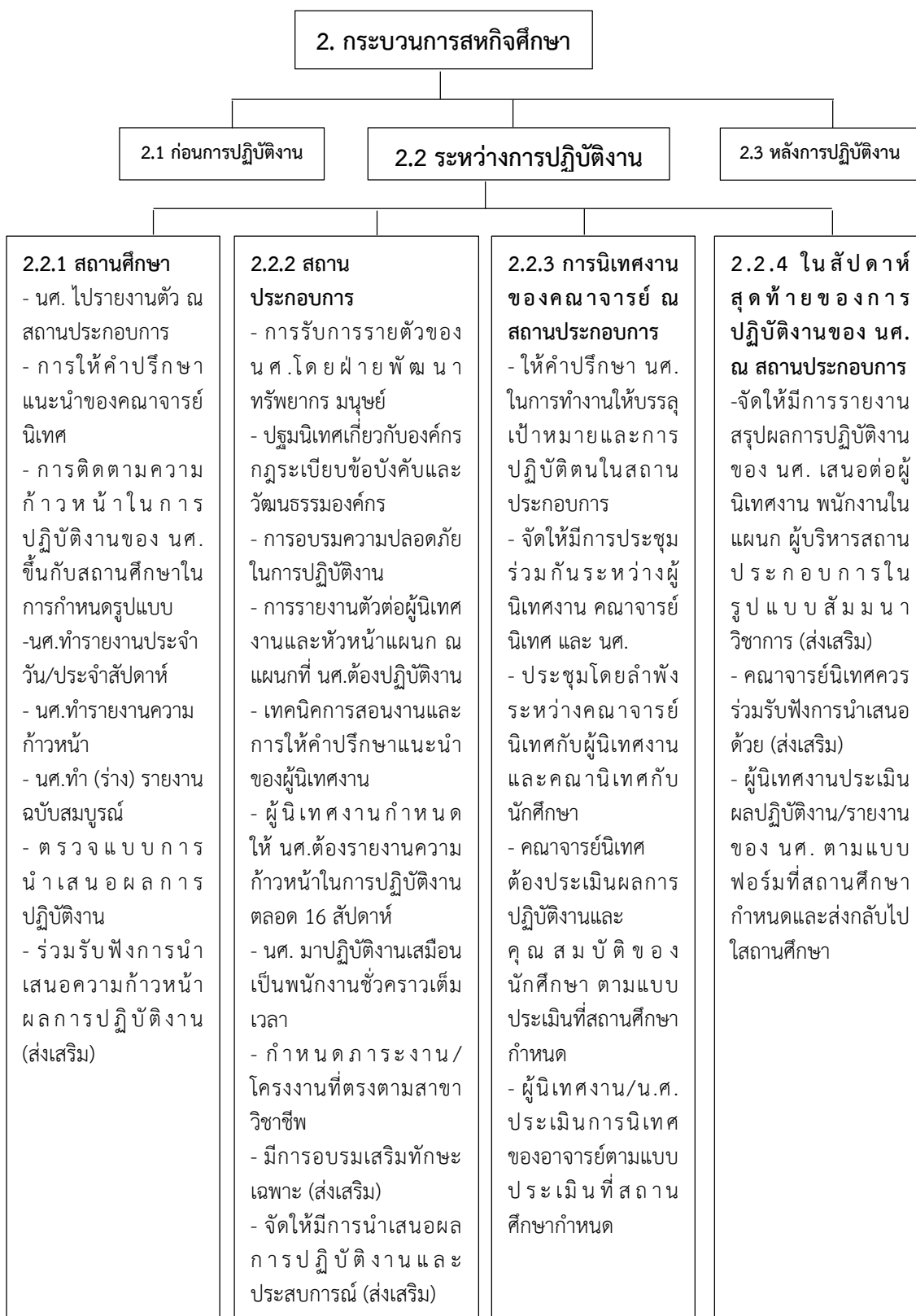
ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรายวิชาที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับงานควบคู่กัน เพื่อเติมเต็มความรู้ก่อนสำเร็จการศึกษา

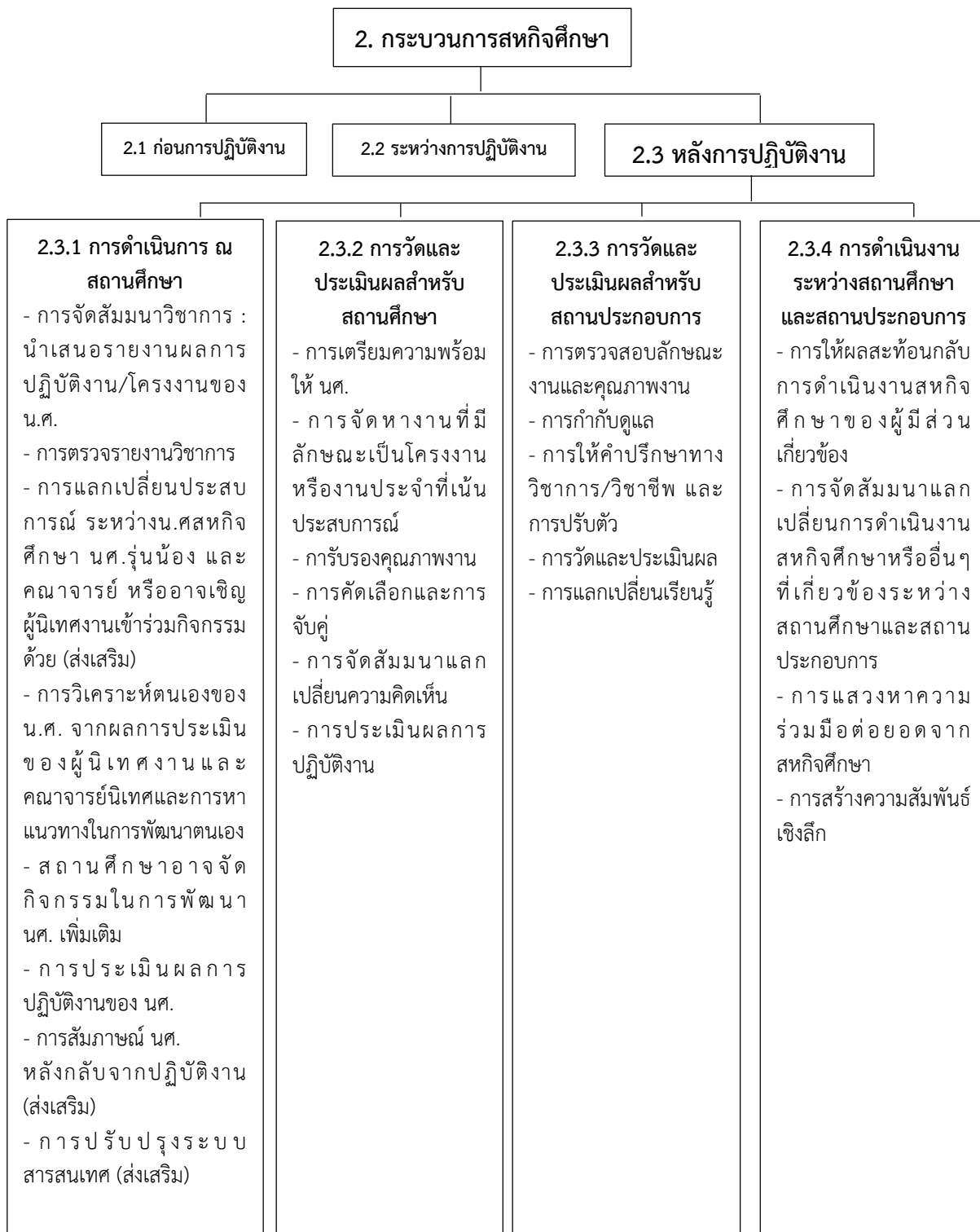
ในที่นี้ขอกล่าววาระบบการจัดการสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานที่มีมาตรฐานซึ่งมิใช่เป็นการฝึกงานในสถานประกอบการ มีกระบวนการสหกิจศึกษา รวมทั้ง มีการกำหนดบทบาทของผู้นิเทศงานและการสอนงาน และบทบาทของของคณาจารย์นิเทศ และการนิเทศงาน สรุปได้ ดังนี้

ระบบการจัดการเรียนการสอนสหกิจศึกษาและการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน









3. บทบาทของผู้นิเทศงานและการสอนงาน



4. บทบาทของของคณาจารย์นิเทศและการนิเทศงาน

<p>4.1 การรับรองคุณภาพงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● คณาจารย์นิเทศ/คณาจารย์ประจำสาขาวิชาพิจารณารับรองคุณภาพงานสหกิจศึกษา - ตรงตามสาขาวิชา/วิชาชีพ - งานเป็นโครงการ หรืองานประจำที่เน้นประสบการณ์ปลอดภัยกับ นศ. ● การรับรองคุณภาพงานเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะป้องกันปัญหาระหว่างการปฏิบัติสหกิจศึกษาของ นศ. ● หากจำเป็นบางครั้งคณาจารย์นิเทศอาจต้องตามชี้แจงและแก้ไขภายหลัง 	<p>4.2 การชี้แจงนศ.ก่อนปฏิบัติงานสหกิจศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● คณาจารย์นิเทศชี้แจงน.ศ.ก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษา - ข้อควรปฏิบัติ - ข้อพึงหลีกเลี่ยง - การนิเทศ/การติดตามความก้าวหน้า - การติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์ Webboard อื่นๆ ● การชี้แจง นศ.ที่จะไปปฏิบัติสหกิจศึกษาสามารถประพุดติกรรม และ/หรือ บรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นจาก นศ. 	<p>4.3 การนิเทศนศ. ณ สถานประกอบการ</p> <p>- วัตถุประสงค์</p> <p>เป็นกำลังใจให้ นศ./ส่ง นศ. ณ สถานประกอบการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ติดตามปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นพร้อมแก้ไข/ไกล่เกลี่ย ● ประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของ นศ. ● ติดตามความก้าวหน้าของโครงการ/ปรับการทำโครงการให้เหมาะสมกับพื้นความรู้ของ นศ.และความต้องการของสถานประกอบการ * การนิเทศ นศ. ณ สถานประกอบการเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะติดตามความก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาหารวมทั้งการต่อยอด * การกำหนดคณาจารย์นิเทศเป็นการประชุม 3 ฝ่าย - คณาจารย์นิเทศกับ นศ. - คณาจารย์นิเทศกับผู้นิเทศงาน - คณาจารย์นิเทศกับผู้นิเทศงานกับ นศ. (ประชุมร่วมกัน 3 ฝ่าย) 	<p>4.4 การติดตามความก้าวหน้าโครงการของ นศ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การนิเทศการติดต่อทางโทรศัพท์ และ/หรือ E-mail ● การประชุมนำเสนอรายงานความก้าวหน้า (ทางไกล) ● การเขียนรายงานความก้าวหน้า/กึ่งกลาง/การสังเกตการณ์ ณ สถานประกอบการ ● การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการโครงการ/การปฏิบัติงานทำให้มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จและเป็นไปตามหลักการทางวิชาการ 	<p>4.5 การประเมินผลสัมมนาสหกิจศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● หลังกลับจากสหกิจศึกษา นศ.ต้องนำเสนอผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ● ผู้เข้าร่วมรับฟัง <ul style="list-style-type: none"> ■ น.ศ. รุ่นน้องเรียนรู้ลักษณะงานได้ข้อคิด ■ รู้จักสถานประกอบการ ■ น.ศ.สหกิจศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ■ น.ศ.รุ่นพี่ให้ข้อเสนอแนะ ■ คณาจารย์ประเมินผลการนำเสนอผลการปฏิบัติงาน ● หัวข้อการประเมินโดยคณาจารย์ <ul style="list-style-type: none"> - ความน่าสนใจของเนื้อหา : - ความถูกต้องทางวิชาการเกี่ยวข้องกับสาขาวิชา/วิชาชีพ - สื่อ : การเรียบเรียงและความถูกต้อง - ทักษะการนำเสนอผลงาน : การสทนาผู้ฟังการใช้ภาษาภาษาที่น่าติดตาม ฯลฯ - การตอบคำถาม : ตรงประเด็น แสดงถึงภูมิรู้ และความตั้งใจ 	<p>4.6 การประเมินสถานประกอบการและพัฒนาการ นศ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อสิ้นสุดกระบวนการสหกิจศึกษาในภาคการศึกษานั้น คณาจารย์นิเทศควรประเมินความพร้อมของสถานประกอบการ ■ ความรู้ความเข้าใจในสหกิจศึกษา ■ ตรงตามสาขาวิชา/วิชาชีพ เป็นโครงการหรืองานประจำที่เน้นประสบการณ์ ■ คุณสมบัติของผู้นิเทศงาน - ศักยภาพเกี่ยวกับสหกิจศึกษาในอนาคต ■ ความเป็นไปได้ในการต่อยอดไปสู่งานวิจัย/การบริการวิชาการ
---	---	--	--	--	--

ความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับการฝึกงาน

ตารางที่ 3-1 การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง อย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) กับการฝึกงาน

ประเด็นการเปรียบเทียบ	การปฏิบัติสหกิจศึกษา	การฝึกงาน
1. รูปแบบของการขอเข้าไปปฏิบัติสหกิจศึกษาหรือฝึกงาน	นักศึกษาต้องเขียน และยื่นใบสมัครต่อองค์กร ผู้ใช้บัณฑิตในลักษณะเดียวกันกับการสมัคร งาน และต้องผ่านการสอบสัมภาษณ์ และการคัดเลือกจากองค์กรผู้ใช้บัณฑิต	โดยส่วนใหญ่มักไม่มีการยื่นใบสมัครและสัมภาษณ์นักศึกษาแต่พิจารณาจาก หนังสือ/จดหมายขอความอนุเคราะห์ รัับนักศึกษาฝึกงานจากสถาบันอุดมศึกษา
2. สถานะของนักศึกษาในองค์กรผู้ใช้บัณฑิต	นักศึกษาจะเป็นเสมือนเจ้าหน้าที่หรือพนักงาน ปฏิบัติงานชั่วคราวในองค์กรผู้ใช้บัณฑิตใน ฐานะพนักงานเต็มเวลา	นักศึกษาอยู่ในสถานะของนักศึกษา ฝึกงาน
3. คุณสมบัติของนักศึกษา	แต่ละมหาวิทยาลัยจะกำหนดแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยแต่ส่วนใหญ่ นักศึกษาจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 ศึกษาอยู่ใน ระดับชั้นปี 3 หรือ 4 และต้องผ่านการพิจารณาคุณสมบัติอื่น ๆ ตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด	โดยส่วนใหญ่ใช้หลักเกณฑ์การเป็นนักศึกษาที่ศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของหลักสูตร
4. ค่าตอบแทน	นักศึกษาสหกิจส่วนใหญ่จะได้รับสวัสดิการค่าจ้างหรือค่าตอบแทนอื่นตามความเหมาะสมจากองค์กรผู้ใช้บัณฑิต	นักศึกษาอาจจะได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนตามความเหมาะสม
5. ลักษณะการทำงาน	เน้นการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์จากการทำงานจริงเป็นหลักหรือ Work-base learningหรือโครงการพิเศษ (Project) ที่ใช้ความรู้ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของนักศึกษาและเป็นประโยชน์กับองค์กรผู้ใช้บัณฑิต	ขึ้นอยู่กับองค์กรผู้ใช้บัณฑิต บางครั้งงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน

ตารางที่ 3-1 การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง อย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) กับการฝึกงาน (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	การปฏิบัติสหกิจศึกษา	การฝึกงาน
6. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	ปฏิบัติงานเต็มเวลา ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ภาคการศึกษา หรือ 16 สัปดาห์ และอาจมากกว่า 1 ภาคการศึกษา (ขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยกำหนด)	ฝึกงานในภาคการศึกษาฤดูร้อน โดยมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมงทำการหรือไม่น้อยกว่า 20 – 25 วัน ทำการ (ขึ้นอยู่กับสถาบันอุดมศึกษาจะกำหนด)
7. การประสานงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรผู้ใช้บัณฑิต	มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างบุคลากรจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรผู้ใช้บัณฑิตอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	ส่วนใหญ่จะมีการประสานงานช่วงก่อนส่งนักศึกษาเข้าฝึกงาน และ หลังจบการฝึกงาน
8. การดูแลนักศึกษา ระหว่างการปฏิบัติงาน	องค์กรผู้ใช้บัณฑิตจัดให้มีหัวหน้างานหรือบุคลากรที่เหมาะสมทำหน้าที่พนักงานที่ปรึกษา (Job Supervisor) หรือพี่เลี้ยง (Mentor) ทำหน้าที่กำหนดงานให้นักศึกษาปฏิบัติดูแลให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติงาน	องค์กรผู้ใช้บัณฑิตจัดให้มีหัวหน้างานเพื่อดูแลและสอนงาน
9. การส่งผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา	นักศึกษาสหกิจจะต้องทำรายงานวิชาการจำนวน 1 เล่ม ในหัวข้อเนื้อหาที่องค์กรผู้ใช้บัณฑิตและอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษาในสาขาวิชา/ภาควิชากำหนด	จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน
10. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	อาจารย์นิเทศหรืออาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษาในสาขา/ภาควิชาจะทำหน้าที่ดูแล ติดตามการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมทั้งการนิเทศงานของนักศึกษาอย่างน้อย 2 ครั้ง ระหว่างที่นักศึกษาปฏิบัติงาน ณ องค์กรผู้ใช้บัณฑิต	คณะกรรมการดำเนินงานออกตรวจเยี่ยมนักศึกษาฝึกงานไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ตลอดระยะเวลา

ตารางที่ 3-1 การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง อย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) กับการฝึกงาน (ต่อ)

ประเด็นการเปรียบเทียบ	การปฏิบัติสหกิจศึกษา	การฝึกงาน
11. การประเมินผล	ต้องผ่านการประเมินผลจากอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกับพนักงานที่ปรึกษา	พิจารณาจากผลการประเมินงานขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต และกรรมการดำเนินงานการฝึกงาน
12. การสรุปผลการปฏิบัติงาน	พนักงานที่ปรึกษาเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานจะมีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา ผู้บริหารและผู้แทนองค์กรผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เพื่อทราบถึงพัฒนาการและความสามารถในการนำเสนอและถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์	การจัดกิจกรรมเมื่อสิ้นสุดการฝึกงาน ขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้กำหนด

ผลการวิจัย

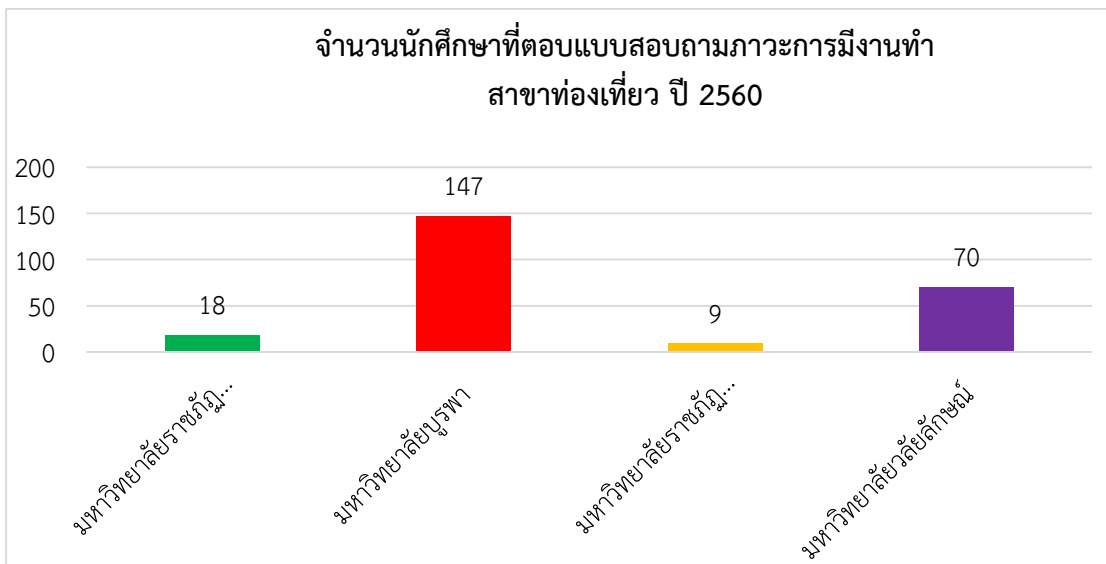
การวิจัยครั้งนี้มีเพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง อย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต ภาคผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบประชากรที่ศึกษาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คณาจารย์นิเทศที่เป็นพี่เลี้ยงของนักศึกษาในช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าไปปฏิบัติ ณ สถานประกอบการตามหลักสูตร และพี่เลี้ยงของนักศึกษาที่สถานประกอบการมอบให้สอนงานนักศึกษาในช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าไปปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการตามหลักสูตร จำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 244 คน คณาจารย์นิเทศ จำนวน 22 คน พี่เลี้ยงจากสถานประกอบการจำนวน 169 คน ได้ใช้ Google Form ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ส่วน ตามลำดับ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน สรุปได้ ดังนี้

ภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว)

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สาขาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 9 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 18 คน มหาวิทยาลัยบูรพา 147 คน และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 70 คน

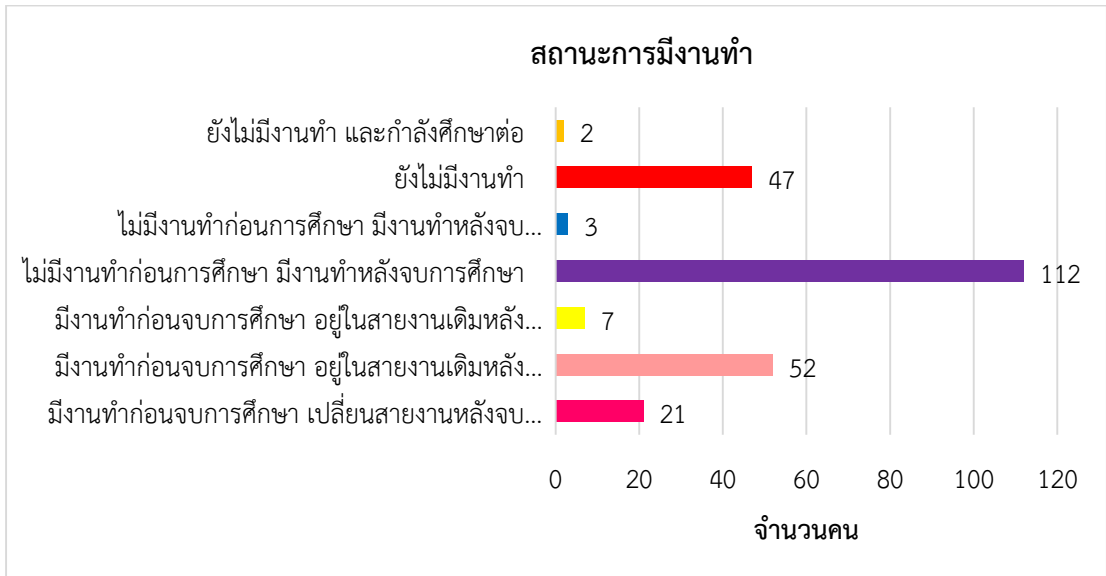
แผนภาพที่ 3-1 จำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามภาวะการมีงานทำ สาขาท่องเที่ยว ปี 2560



2. สถานะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ

จากกลุ่มตัวอย่างสถานการณ์มีงานทำ/ไม่มีงานทำ (244 คน) พบว่า 1. ยังไม่มีงานทำ และกำลังศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 0.82 2. ยังไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 19.26 3. ไม่มีงานทำก่อนการศึกษา มีงานทำหลังจบการศึกษาและกำลังศึกษาต่อคิดเป็นร้อยละ 1.23 4. ไม่มีงานทำก่อนการศึกษา มีงานทำหลังจบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.90 5. มีงานทำก่อนจบการศึกษา อยู่ในสายงานเดิมหลังจบการศึกษา เลื่อนระดับ คิดเป็นร้อยละ 2.87 6. งานทำก่อนจบการศึกษา อยู่ในสายงานเดิมหลังจบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.31 7. มีงานทำก่อนจบการศึกษา เปลี่ยนสายงานหลังจบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8

แผนภาพที่ 3-2 สถานะการมีงานทำ



หมายเหตุ จำนวนนักศึกษาที่ยังไม่มีการมีงานทำรวม 49 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	จำนวน 2 คน
มหาวิทยาลัยบูรพา	จำนวน 36 คน
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	จำนวน 11 คน

3. สาเหตุที่ยังไม่มีการมีงานทำ

- 3.1 ยังไม่ประสงค์ทำงาน
- 3.2 ต้องการประกอบอาชีพอิสระ
- 3.3 รอทำธุระ เช่น ทหาร บวช เสร็จก่อนจะไปทำงาน
- 3.4 ได้เริ่มทำงานแล้วเกิดอาการแพ้สารเคมีที่ทำงาน ต้องหยุดพักรักษาตัว

ให้หายดีก่อน ทำงานใหม่

- 3.5 รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน
- 3.6 หางานทำไม่ได้
- 3.7 ศึกษาต่อ

ตอนที่ 2 สำหรับผู้ที่ทำงานแล้ว

1. ประเภทงานที่ทำ จากกลุ่มตัวอย่างสำหรับผู้ที่ทำงานแล้วมีจำนวนทั้งสิ้น 195 คน จำแนกงานที่ทำดังนี้

1.1 ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.13 ของผู้ที่มีการมีงานทำ

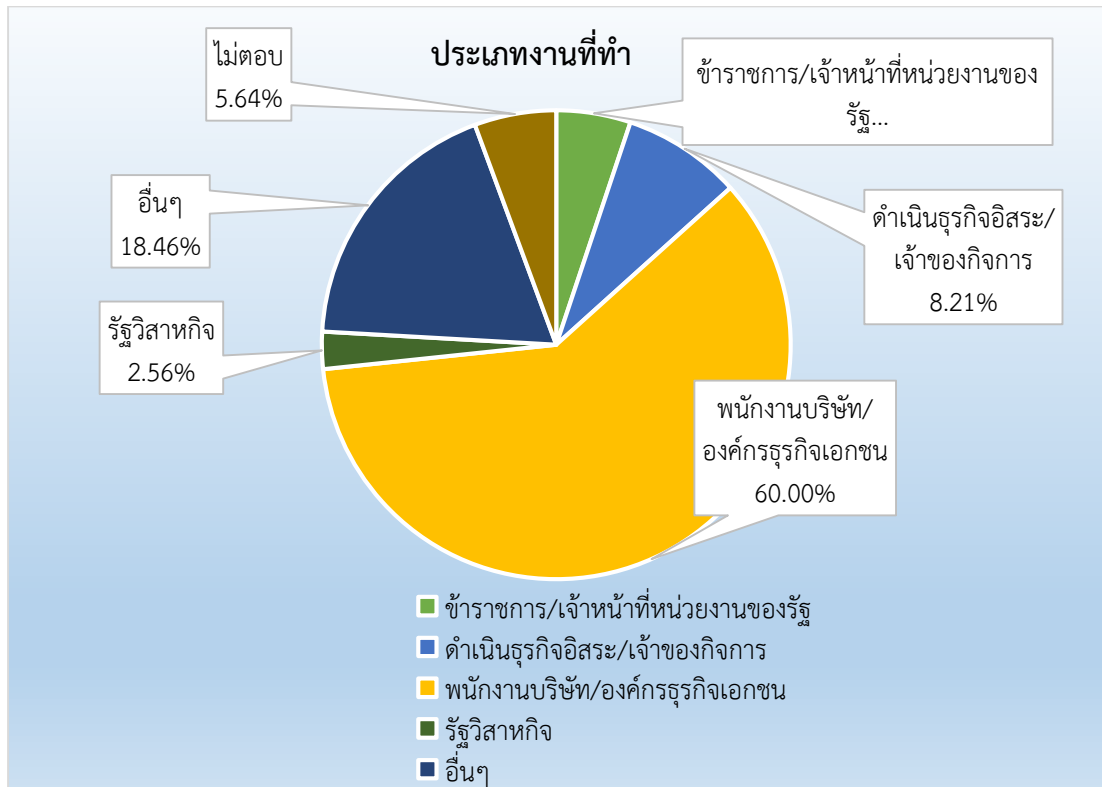
1.2 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56 ของผู้ที่มีการมีงานทำ

1.3 พนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจเอกชน จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ของผู้ที่มีงานทำ

1.4 ดำเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.21 ของผู้ที่มีงานทำ

1.5 อื่น ๆ เช่น พนักงานโรงแรม (ตำแหน่งต่าง ๆ) ผู้ช่วยวิจัย ฟรีแลนซ์ พนักงานอัตราจ้างของหน่วยงานราชการ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 18.46 ของผู้ที่มีงานทำ ไม่ตอบ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.64 ของผู้ที่มีงานทำ

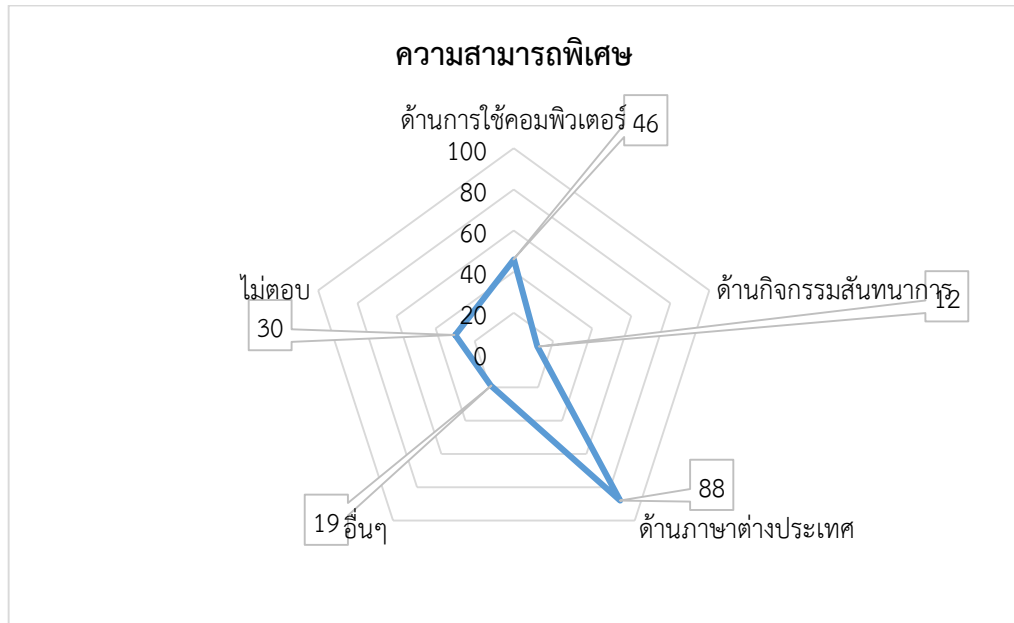
แผนภาพที่ 3-3 ประเภทงานที่ทำ



2. ความรู้ความสามารถพิเศษที่ช่วยให้ได้ทำงาน 3 อันดับแรก

อันดับ 1 ด้านความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ	จำนวน 88 คน
อันดับ 2 ด้านการใช้คอมพิวเตอร์	จำนวน 46 คน
อันดับ 3 ด้านกิจกรรมสันทนาการ	จำนวน 12 คน
ด้านอื่นๆ เช่น ด้านศิลปะ ด้านบริการ ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน 19 คน
ในช่วงศึกษาไม่ตอบ	จำนวน 30 คน

แผนภาพที่ 3-4 ความสามารถพิเศษ



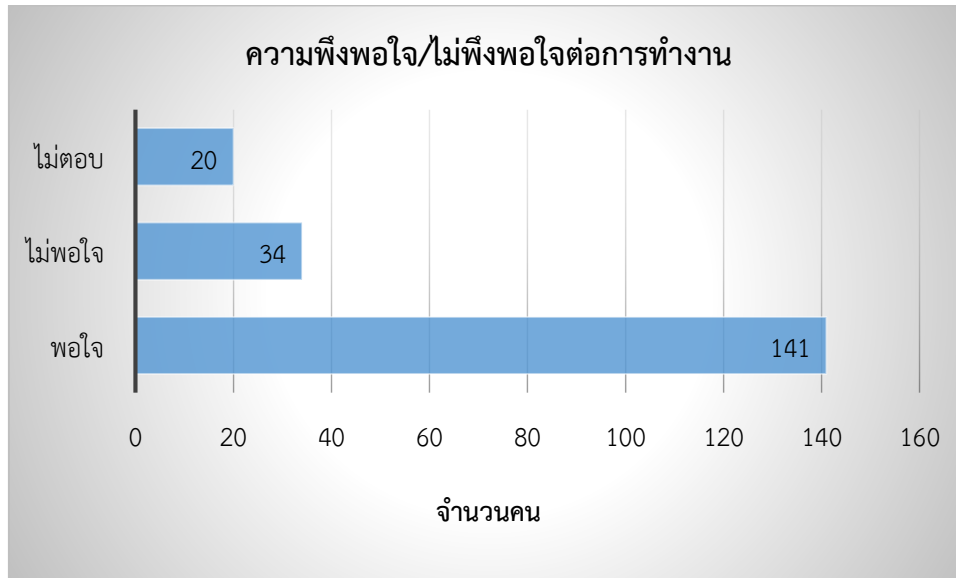
3. เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

3.1 9,000 – <15,000 บาท	จำนวน	75 คน
3.2 15,000 บาท	จำนวน	43 คน
3.3 > 15000 บาท	จำนวน	60 คน
3.4 ไม่ตอบ	จำนวน	15 คน

4. ความพึงพอใจต่อการทำงาน

จากกลุ่มตัวอย่างสำหรับผู้ทำงานแล้ว ผู้ที่มีงานทำจำนวนทั้งสิ้น 195 คน มีความพึงพอใจต่อการทำงานจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 72.31 ไม่พึงพอใจต่อการทำงานจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.44 ไม่ตอบ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.26

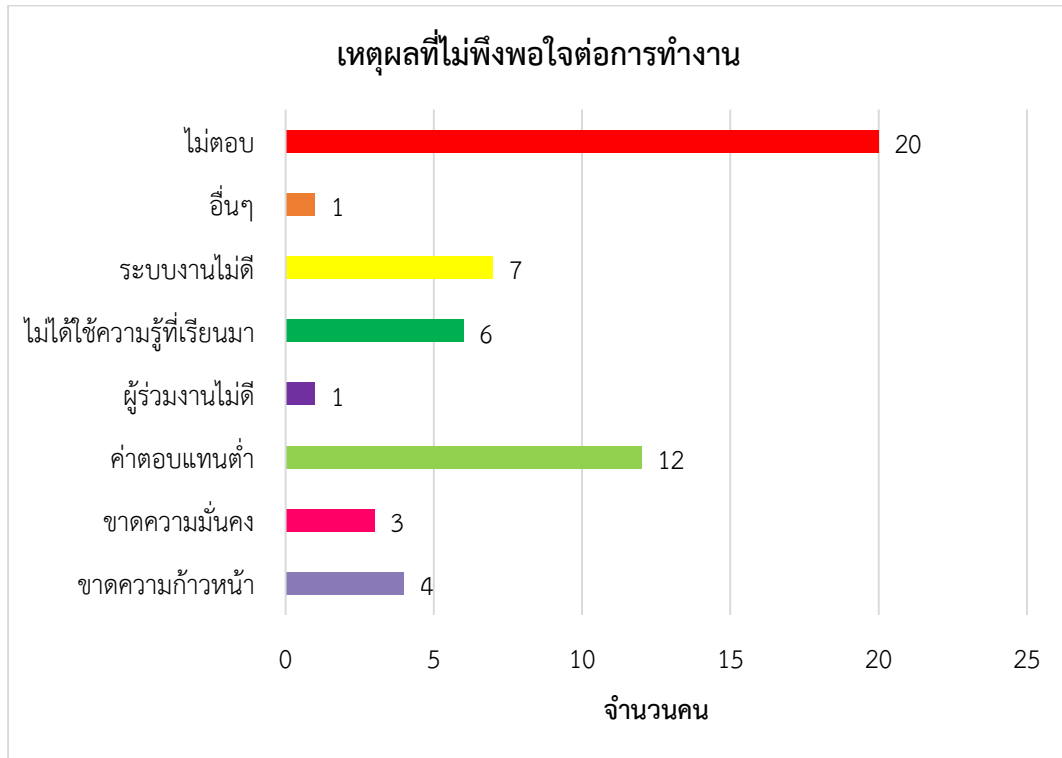
แผนภาพที่ 3-5 ความพึงพอใจ/ไม่พึงพอใจต่อการทำงาน



5. สาเหตุไม่พึงพอใจต่อการทำงาน

- | | |
|---|---------------------------|
| 5.1 อันดับ 1 ค่าตอบแทนต่ำ | จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ |
| 5.2 อันดับ 2 ระบบงานไม่ดี | จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ |
| 5.3 อันดับ 3 ไม่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา | จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ |
| 5.4 อันดับ 4 ขาดความก้าวหน้า | จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ |
| 5.5 อันดับ 5 ขาดความมั่นคง | จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ |
| 5.6 อันดับ 6 ผู้ร่วมงานไม่ดี | จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ |
| 5.7 อื่นๆ (ไม่ตอบในข้อนี้) | 20 |

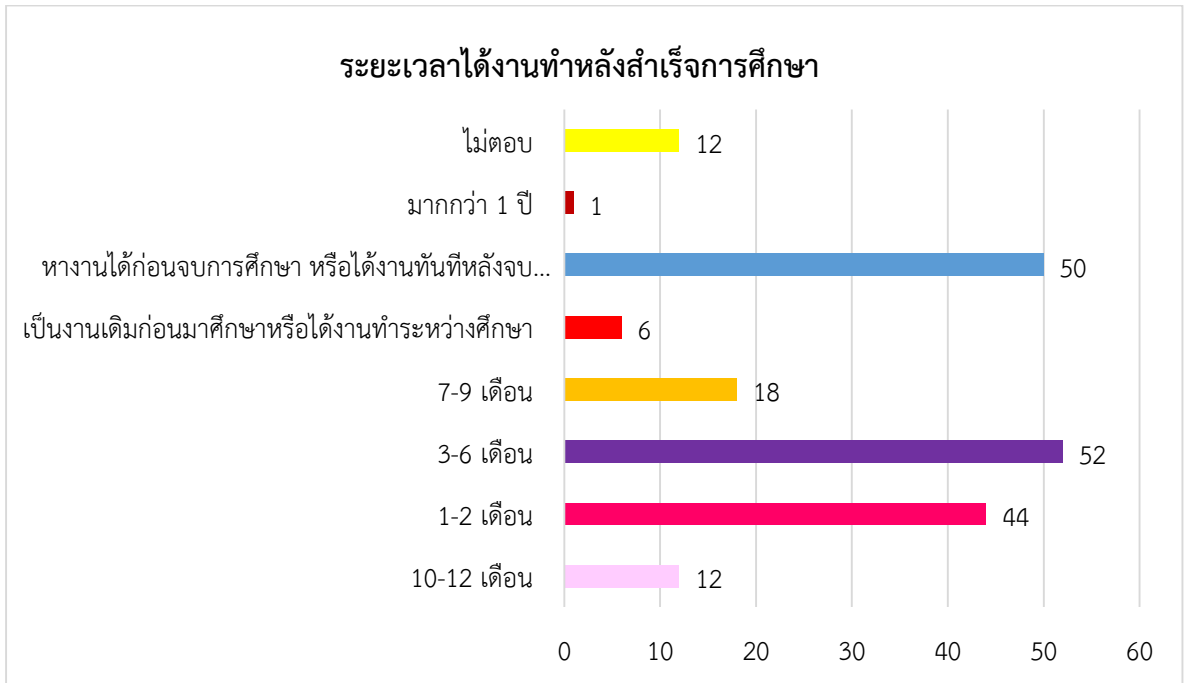
แผนภาพที่ 3-6 เหตุผลที่ไม่พึงพอใจต่อการทำงาน



6. หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ท่านได้งานทำในระยะเวลาเท่าไร

จากกลุ่มตัวอย่างหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว (195 คน) ได้งานทำในระยะเวลา ดังนี้ 1. หางานได้ก่อนจบการศึกษา หรือได้งานทันทีหลังจบการศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 2. ระยะเวลา 1-2 เดือน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 22.56 3. ระยะเวลา 3-6 เดือน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 4. ระยะเวลา 7-9 เดือน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.23 5. ระยะเวลา 10-12 เดือน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15 6. มากกว่า 1 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 7. เป็นงานเดิมก่อนมาศึกษาหรือได้งานทำระหว่างศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.08 8. อื่นๆ ไม่ตอบ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15

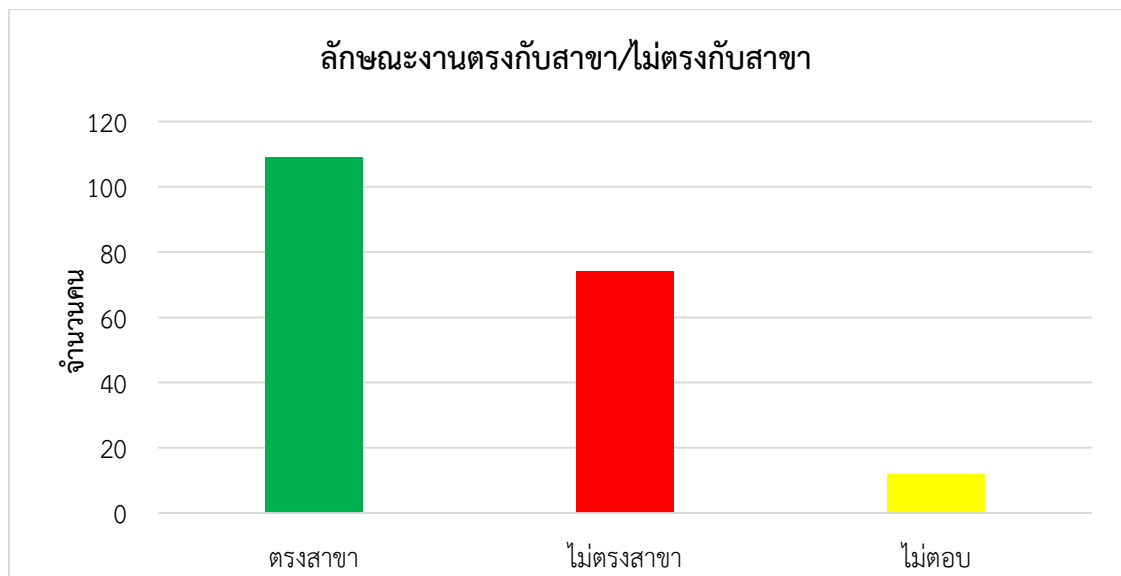
แผนภาพที่ 3-7 ระยะเวลาได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา



7. ลักษณะงานที่ทำตรงกับสาขาที่ท่านได้สำเร็จการศึกษาหรือไม่

จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสถานะมีงานทำแล้ว (195 คน) มีลักษณะงานที่ทำ ดังนี้
 1. ตรงสาขาที่จบจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 55.90 2. ไม่ตรงสาขาที่จบ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.95 ไม่ตอบ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15

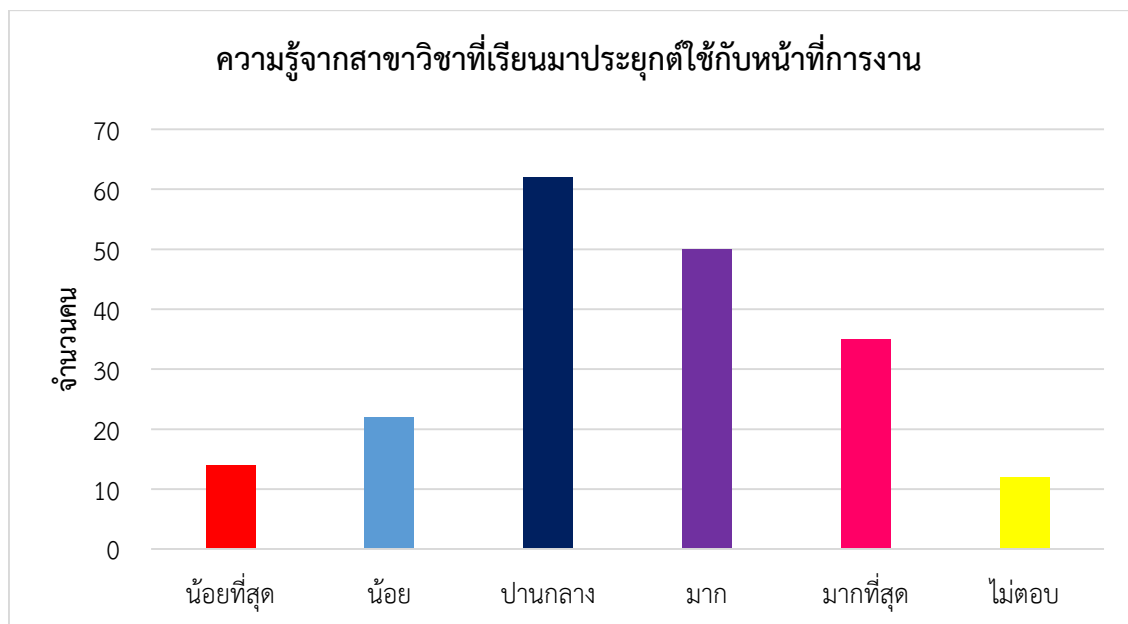
แผนภาพที่ 3-8 ลักษณะงานตรงกับสาขา /ไม่ตรงกับสาขา



8. ท่านสามารถนำความรู้จากสาขาวิชาที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่ขณะนี้เพียงใด

จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีสถานะมีงานทำแล้ว (195 คน) มีระดับความสามารถในการนำความรู้จากสาขาวิชาที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่ ดังนี้ 1. มากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.95 2. มาก จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 3. ปานกลาง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80 4. น้อย จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 5. น้อยที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.18 ไม่ตอบ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15

แผนภาพที่ 3-9 ความรู้จากสาขาวิชาที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงาน



ปัญหาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) และวิเคราะห์ปัญหา

ปัญหาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา ๒๕๖๐ (สาขาท่องเที่ยว) และวิเคราะห์ปัญหาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สรุปได้ ดังนี้

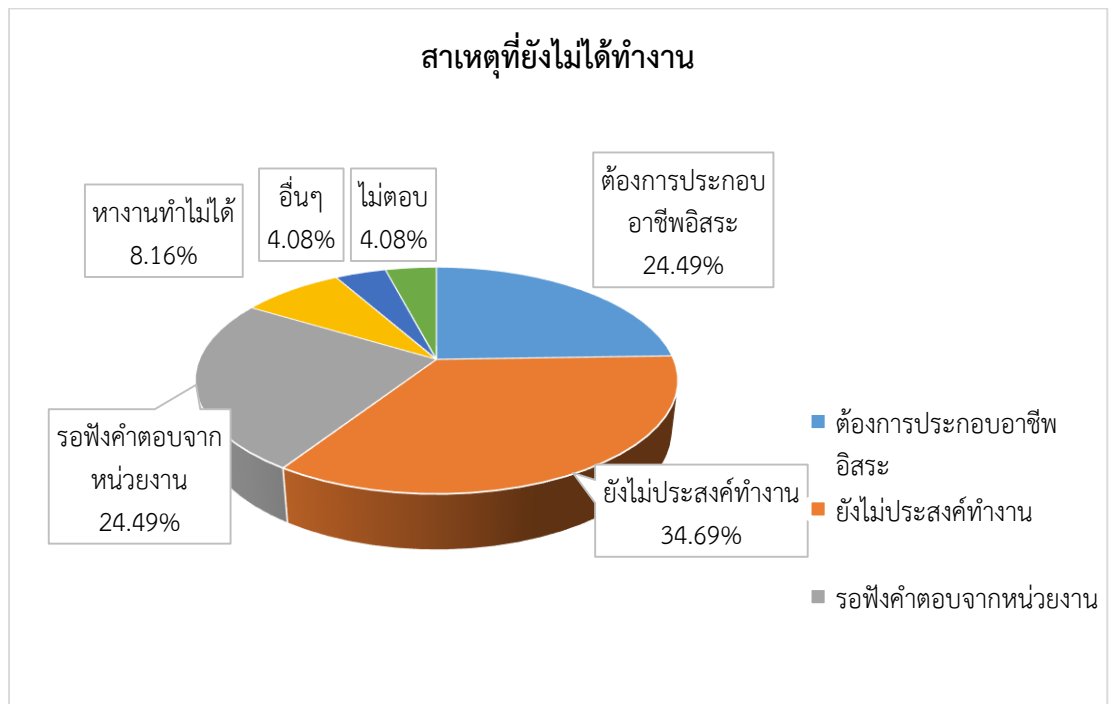
ตอนที่ 3 สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน

1. สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน (49 คน) พบสาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน ดังนี้

1. ยังไม่ประสงค์ทำงาน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 34.69
2. รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24.49
3. ทำงานทำไม่ได้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.16
4. ต้องการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 12 คน 24.49
5. อื่น ๆ ระบุ) รอทำธุระ เช่น ทหาร และบวช เสร็จก่อนจะไปทำงาน ได้เริ่มทำงานแล้วเกิด อาการแพ้สารเคมีที่ทำงาน ต้องหยุดพักรักษาตัวให้หายดี ก่อนเริ่มทำงานใหม่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.08 ไม่ตอบ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.08

แผนภาพที่ 3-10 สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน

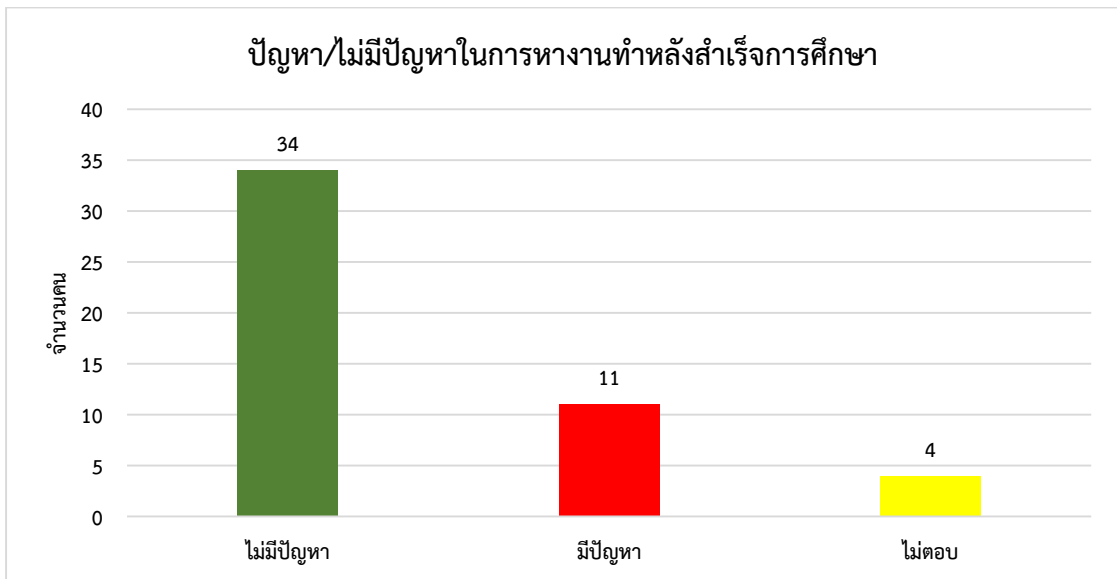


2. ท่านมีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาหรือไม่

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน (49 คน) พบว่าในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา พบว่า

1. ไม่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 69.39
2. มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.45
- ไม่ตอบ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.16

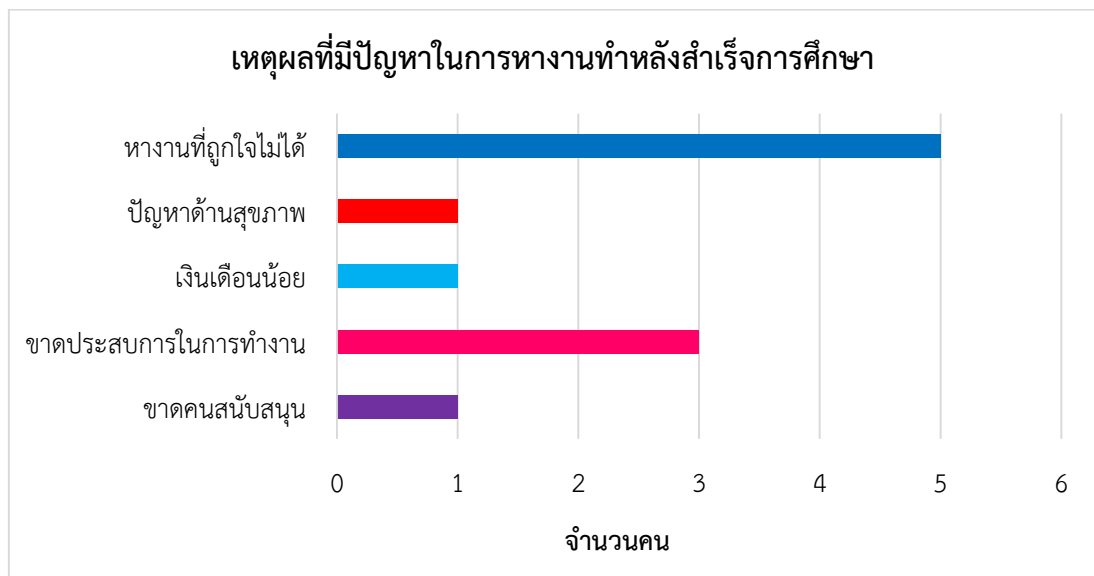
แผนภาพที่ 3-11 ปัญหา/ไม่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา



เหตุผลที่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา (11 คน) พบว่า ก. ขาดคนสนับสนุน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ข. ขาดประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ค. เงินเดือนน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 9.09 ง. ปัญหาด้านสุขภาพ จำนวน 1 คิดเป็น ร้อยละ 9.09 จ. หางานที่ถูกใจไม่ได้ จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.46

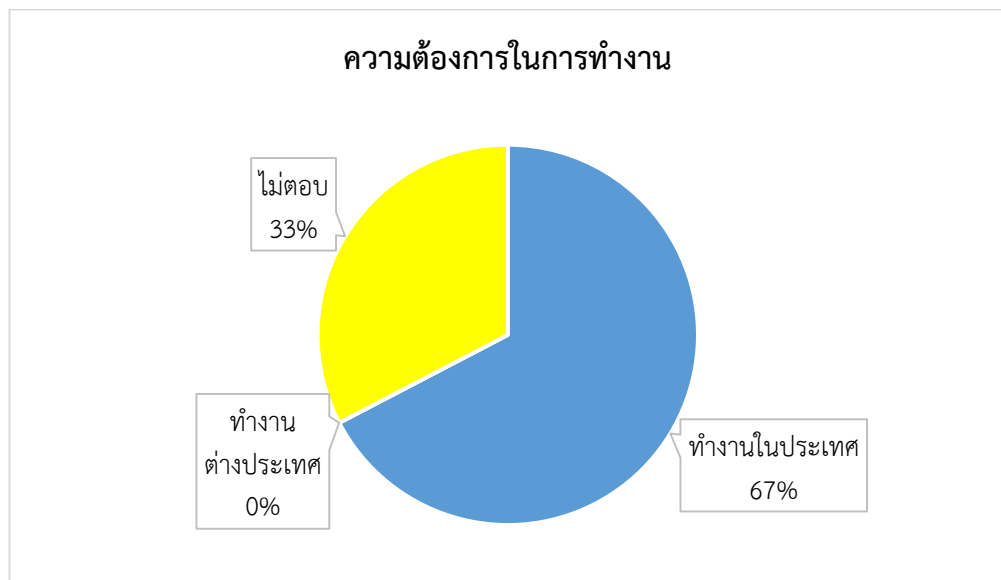
แผนภาพที่ 3-12 เหตุผลที่มีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา



3. ความต้องการทำงาน

จากกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษาและยังไม่มีงานทำ (49 คน) พบว่ามีความต้องการ [01] ทำงานในประเทศ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 67 [02] ทำงานในต่างประเทศ จำนวน 0 คน ไม่ตอบ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 33

แผนภาพที่ 3-13 ความต้องการในการทำงาน



4. ตำแหน่งที่ต้องการทำงาน

จากกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษาและยังไม่มีงานทำ (49 คน) ตำแหน่งที่ต้องการ เช่น ธุรกิจประสานงาน อาชีพอิสระ เจ้าหน้าที่ประสานงานชาย พนักงานออฟฟิศ ธุรกิจส่วนตัว เจ้าหน้าที่บริการ ช่างราชการ ธุรกิจส่วนตัว Ground Attendant พนักงานบริการ creative, marketing HR เลขานุการ ทุกอย่าง ผู้จัดการ พนักงานบริหารงาน Barista ,Guide ผู้จัดการพนักงานต้อนรับ Guest service agent การจัดการ

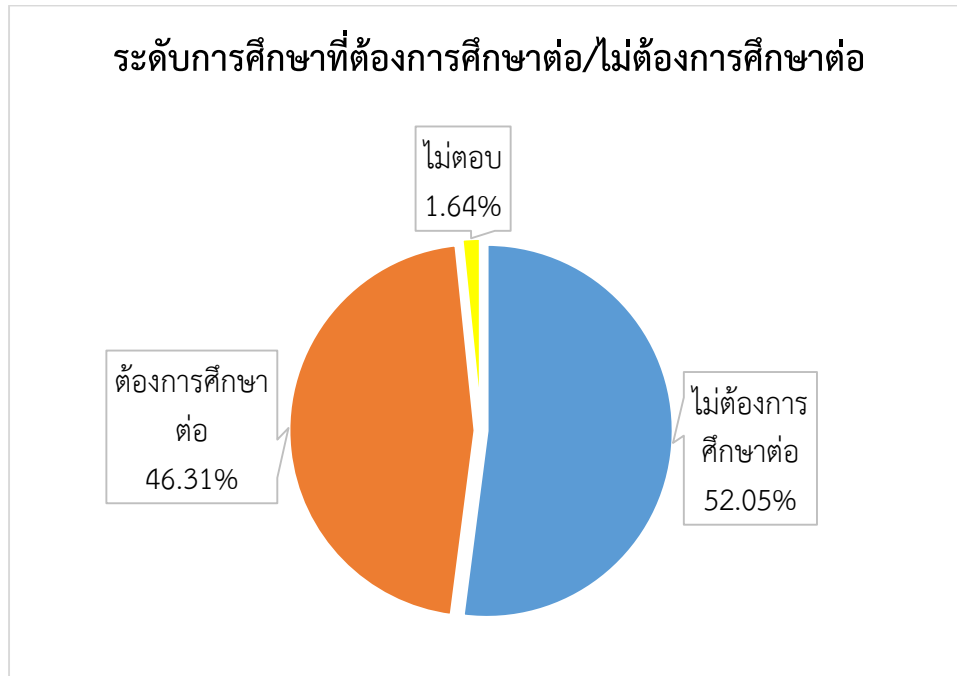
6. ความต้องการพัฒนาทักษะ หลักสูตร

จากกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จการศึกษาและยังไม่มีงานทำ (49 คน) ด้านภาษาอังกฤษ ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านการขาย ทักษะภาษาต่างประเทศ ด้านการทำอาหารความสามารถด้านการปรับตัว ด้านบริหารธุรกิจ English Communication Skill ภาษาอื่นๆนอกจากภาษาอังกฤษ

7. ความต้องการศึกษาต่อ

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (244 คน) พบว่า 1. มีความต้องการศึกษาต่อ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 46.31 2. ไม่ต้องการศึกษาต่อ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 46.31 ไม่ตอบ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.64

แผนภาพที่ 3-14 ระดับการศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อ/ไม่ต้องการศึกษาต่อ

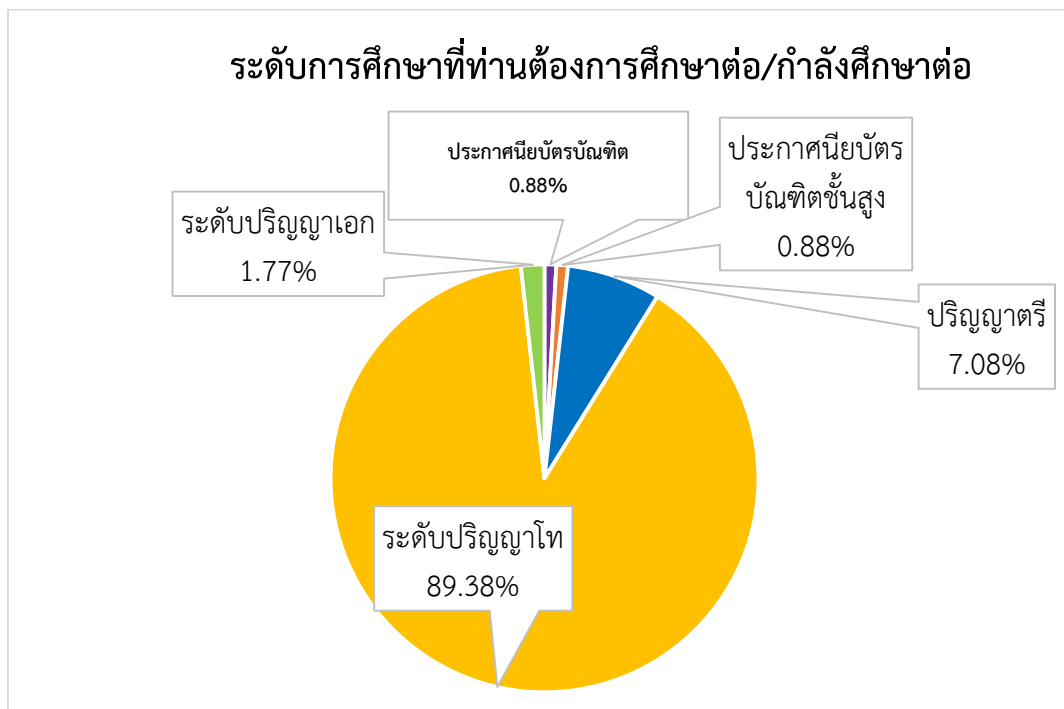


ตอนที่ 4 การศึกษาต่อ

1. ระดับการศึกษาที่ท่านต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ (113 คน) พบว่ามีระดับที่ต้องการศึกษาต่อ ดังนี้ 1. ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.88 2. ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.88 3. ระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.08 4. ระดับปริญญาโทจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 89.38 5. ระดับปริญญาเอกจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.77

แผนภาพที่ 3-15 ระดับการศึกษาที่ท่านต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ



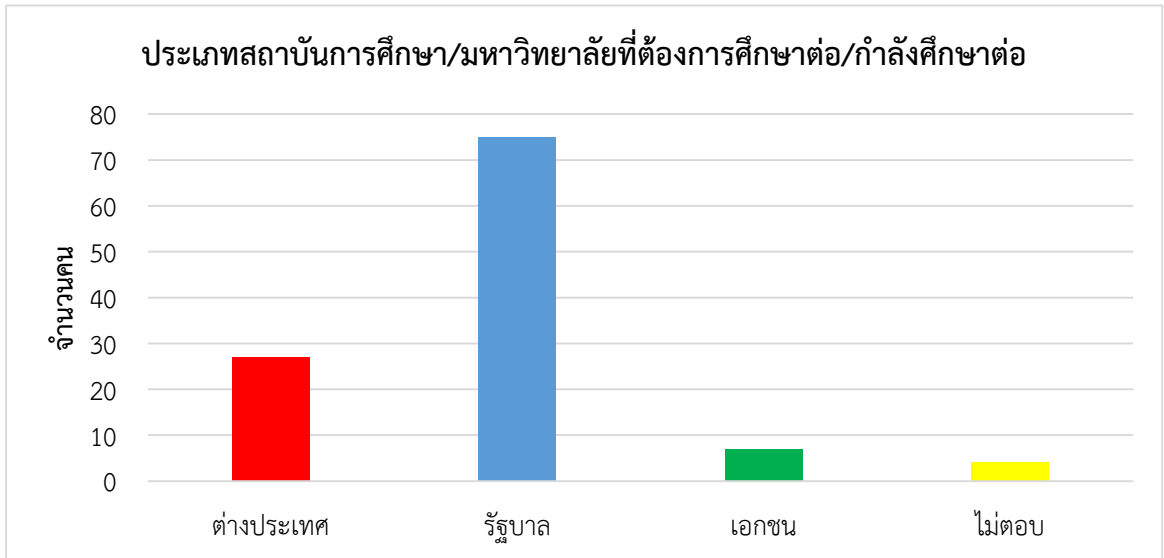
2. สาขาวิชาที่ท่านต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ (113 คน) พบว่าสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ ดังนี้ 1. ต้องการศึกษาด้านสาขาวิชาเดิม 58 คน 2. สาขาวิชาอื่น เช่น สาขาใหม่ (ไม่ระบุ) จำนวน 30 คน ไม่ตอบ 7 บริหารธุรกิจ 5 ภาษาอังกฤษ 2 สาขาวิชาต่างประเทศ กฎหมาย โลจิสติกส์ สาขาที่เกี่ยวกับอาหารและเบเกอรี่ การจัดการ เกษตร การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การตลาด ศึกษาศาสตร์

3. ประเภทของสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยที่ท่านต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ (113 คน) พบว่าประเภทของสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยที่ท่านต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ ดังนี้ 1. เป็นสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 23.89 2. เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 66.37 3. เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 ไม่ตอบ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.54

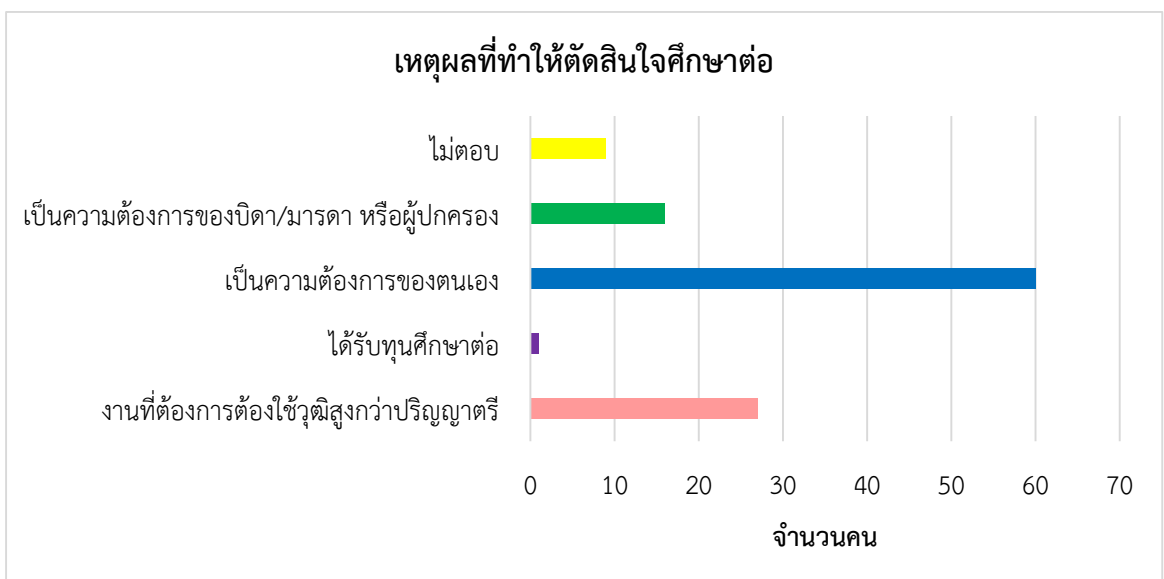
แผนภาพที่ 3-16 ประเภทสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยที่ต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ



4. เหตุผลที่ทำให้ท่านตัดสินใจศึกษาต่อ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ (113 คน) พบว่าเหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อ ดังนี้ 1. เป็นความต้องการของตนเอง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 2. งานที่ต้องการต้องใช้วุฒิสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 23.89 3. เป็นความต้องการของบิดา/มารดา หรือผู้ปกครอง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.16 4. ได้รับทุนศึกษาต่อ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.88 ไม่ตอบ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.97

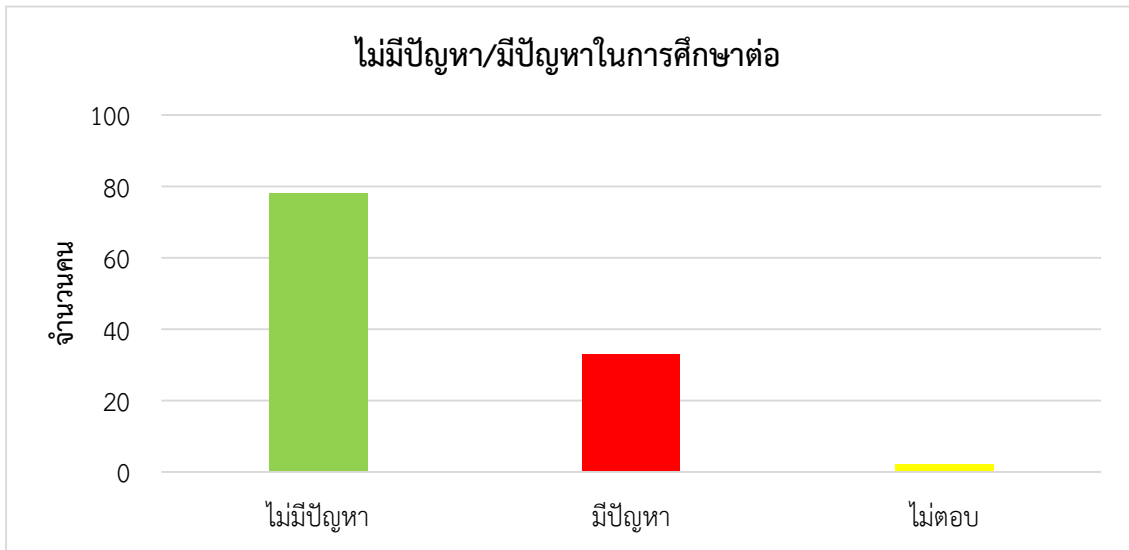
แผนภาพที่ 3-17 เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจศึกษาต่อ



5. ปัญหาในการศึกษาต่อ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ (113 คน) พบว่า 1. ไม่มีปัญหาในการศึกษาต่อ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 69.03 2. มีปัญหาในการศึกษาต่อ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 ไม่ตอบ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.77

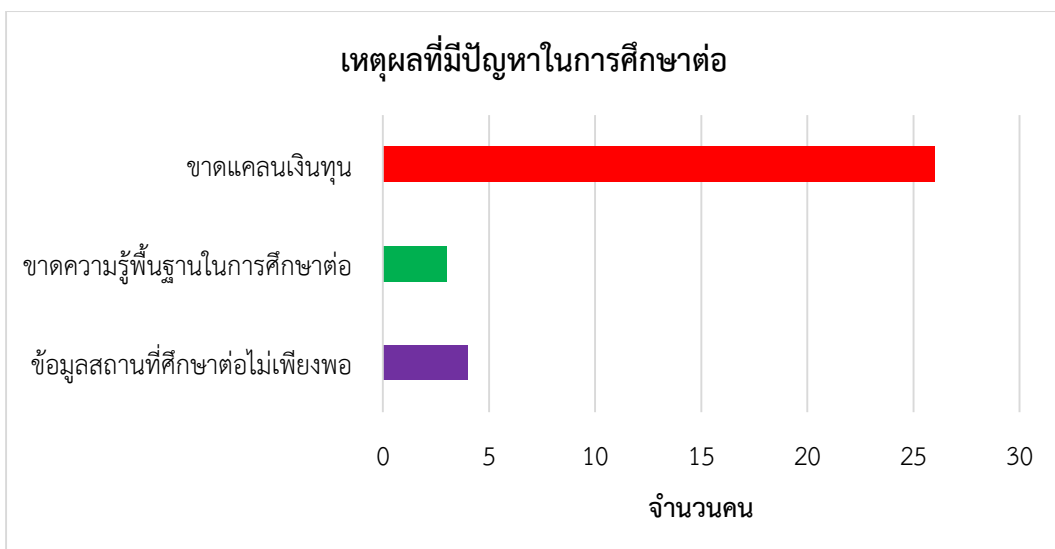
แผนภาพที่ 3-18 ไม่มีปัญหา/มีปัญหาในการศึกษาต่อ



เหตุผลที่มีปัญหาในการศึกษาต่อ

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีปัญหาในการศึกษาต่อ (33 คน) พบว่า [1] ขาดแคลนเงินทุน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 78.79 [2] ข้อมูลสถานที่ศึกษาต่อไม่เพียงพอ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12 [3] ขาดความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อ 3 คิดเป็นร้อยละ 9.09

แผนภาพที่ 3-19 เหตุผลที่มีปัญหาในการศึกษาต่อ



ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว)

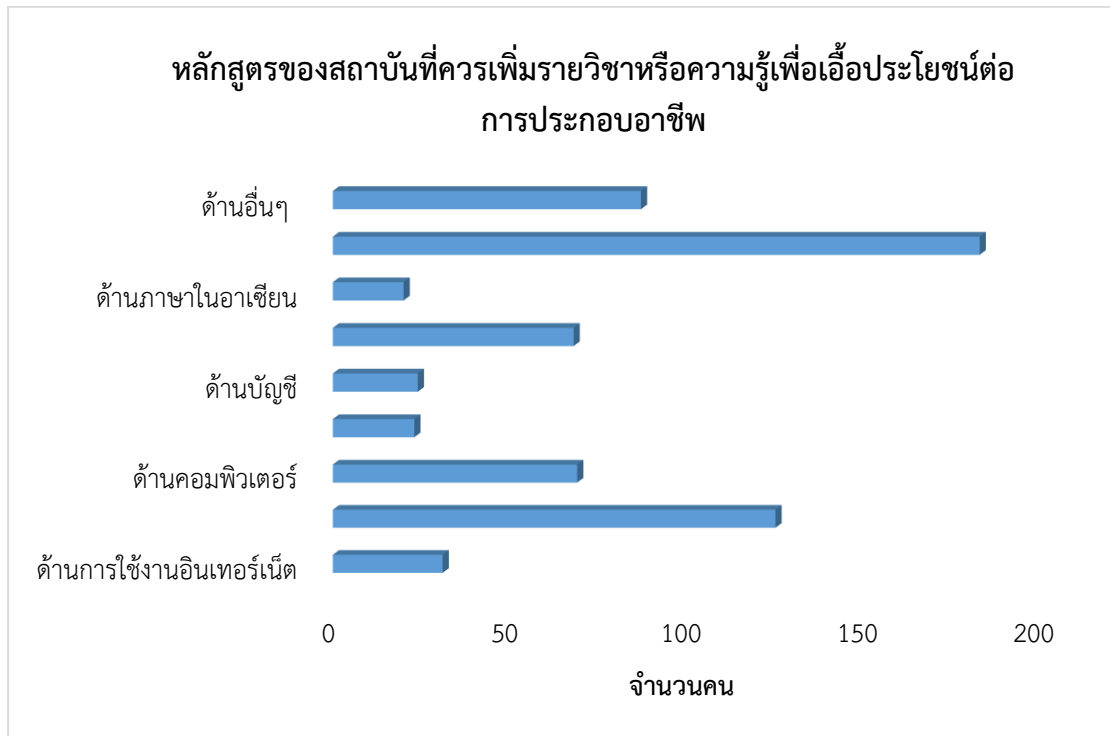
ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) ต่อรายวิชาหรือความรู้เรื่องใดที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบในหลักสูตรของไว้ในหลักสูตรเกี่ยวกับการเรียนการสอน เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา และความคิดเห็นของคณาจารย์ในเขตในสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) และความคาดหวังของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับด้านท่องเที่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่จบการศึกษาด้านการท่องเที่ยว สรุปได้ ดังนี้

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

หลักสูตรของสถาบัน ควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้เรื่องใดที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพของท่านได้มากยิ่งขึ้น

จากกลุ่มตัวอย่าง 244 คน พบว่าควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถที่มีข้อเสนอแนะได้มากกว่า 1 เรื่อง ดังนี้ อันดับ 1 ด้านภาษาอังกฤษ จำนวน 183 คะแนน อันดับ 2 ด้านการฝึกปฏิบัติงานจริง 125 คะแนน อันดับ 3. ด้านคอมพิวเตอร์ 69 คะแนน อันดับ 4 ด้านภาษาจีน 68 คะแนน อันดับ 5 ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต 31 คะแนน อันดับ 6 ด้านเทคนิคการวิจัย 23 คะแนน อันดับ 7 ด้านบัญชี 24 คะแนน อันดับ 8 ด้านภาษาในอาเซียน 20 ด้านอื่น ๆ 87

แผนภาพที่ 3-20 หลักสูตรของสถาบันที่ควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ



รายวิชาหรือความรู้เพิ่มเติมที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพเพิ่มเติม

1. ภาษารัสเซีย
2. การปรับตัวกับเพื่อนร่วมงาน
3. Polite with customer, can work with a team
4. Hotel management
5. การใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มความคุ้นชิน
6. หลักการนำเที่ยวมัคคุเทศก์
7. ทักษะการสื่อสารให้ทันยุคสมัย
8. ภาษาที่ 3
9. กฎหมาย

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียน	3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> ➢ ควรเปิดรายวิชาภาษาจีนเพิ่ม ➢ ควรมีวิชาบังคับภาษาต่างประเทศอาเซียน ➢ ควรเพิ่มวิชาภาษาจีนเข้ามาสอนในวิชาหลัก ไม่ใช่แค่วิชาเสรี เพราะเมื่อมาทำงานรู้สึกว่าจะได้ใช้เยอะที่สุด ➢ อยากให้มีหลักสูตรภาษาต่างประเทศให้เลือกหลายๆ ➢ ต้องการให้เน้นภาษามากขึ้น ➢ เน้นภาษาให้มากขึ้น ➢ ควรให้เพิ่มในเรื่องของภาษาให้มากกว่านี้ ➢ อยากให้มีการเรียนภาษาเพิ่ม ➢ ควรเน้นด้านภาษาในการเรียนให้มากขึ้นเพราะปัจจุบันใช้ภาษาค่อนข้างมาก ➢ ปรับปรุงหลักสูตรในด้านของภาษา ➢ เพิ่มความรู้ภาษาต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ควรมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากกว่านี้ ➢ อยากให้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมในองค์กร ➢ การสอนดีแล้วแต่ควรเน้นเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในสถานการณ์จริงกับสาขาวิชาเรียนเพื่อการฝึกประสบการณ์และการทำงานในอนาคต ➢ ควรเพิ่มการปฏิบัติงานจริง ที่ทำงานจริง นอกสถานศึกษา เปิดโลกกว้าง ➢ เน้นปฏิบัติมากกว่าเดิม ➢ เพิ่มการปฏิบัติจริง ➢ ควรมีปฏิบัติมากกว่านี้ ➢ อยากให้เน้นวิชาปฏิบัติให้มากขึ้นกว่าทฤษฎี ➢ ควรเปิดโอกาสให้นิสิตได้เรียนรู้การปฏิบัติงาน ในสายงานตามหลักสูตรที่เรียนมา ➢ อยากให้เพิ่มในการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานเบื้องต้นให้กับนิสิต 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ควรมีกิจกรรมที่ไม่เยเยจนเกินไป ➢ อยากให้พัฒนานักศึกษาด้านการใช้ชีวิตในสังคมการทำงาน ➢ กิจกรรมพัฒนาให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับกิจกรรมและการฝึกทักษะแบ่งปันความรู้ต่อกัน ➢ ออกไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ ➢ อยากให้มีการสนทนาภาษาต่างประเทศกันบ่อย ๆ ให้คุ้นเคย ➢ อาจจะเป็นการทำกิจกรรมในระหว่างเรียนปฏิบัติงานจริง ➢ อยากให้ออกนอกพื้นที่มหาวิทยาลัย ➢ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการระหว่างเรียนเพื่อมุ่งเน้นให้มีความผ่อนคลายระหว่างเรียน ➢ อยากให้ฝึกงานเป็นปี 4 เทอม 2

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียน	3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> ➤ จริงจังกับการใช้ภาษาต่างประเทศ เน้นปฏิบัติงานจริง ➤ เพิ่มวิชา การสอน ภาษา ต่างประเทศ เพิ่มเติม เช่น จีน หรือ ญี่ปุ่น หรือ ไม้ก็ภาษา อังกฤษ ที่มีเกี่ยวกับ essay โดยเฉพาะ ➤ อยากเพิ่มภาษาอังกฤษให้แน่นกว่านี้และมากขึ้น ➤ ควรจัดการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ➤ อยากให้มีหลักสูตรภาษาอังกฤษ ➤ ยากจะให้มีการปฏิบัติในการใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น ➤ อยากให้เพิ่มการเรียนภาษาอังกฤษให้มากกว่าเดิมหรือมีการเน้นภาษาอังกฤษไปด้วย ➤ ในหลักสูตรบางวิชาควรเน้นภาคปฏิบัติให้มากขึ้น ➤ พัฒนาให้เท่าเทียมสากล ➤ ควรบรรจุรายวิชาทางด้านภาษาให้มากขึ้นเนื่องจากหลักมากกว่ารายวิชาทางการจัดการ ➤ สาขาการท่องเที่ยวเป็นสาขาที่ต้องใช้ภาษาเป็นควรเพิ่มเติมรายวิชาเกี่ยวกับมัคคุเทศก์หรือหลักการนำเที่ยวขึ้นมาให้ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ อยากให้เน้นวิชาปฏิบัติให้มากขึ้นกว่าทฤษฎี ➤ อยากให้เพิ่มในการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานเบื้องต้น ให้กับนิสิตควรเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าทฤษฎีและมีการสอนที่ครอบคลุมกับการทำงานทั้งหมดของสาขาที่เรียนควรให้ฝึกปฏิบัติกับเหตุการณ์จริงมากกว่านี้ รวมถึงลงสถานที่จริงจะทำให้ นิสิตเข้าใจถึงกระบวนการสถานการณ์จริงมากขึ้น ➤ ความรู้ในห้องเรียนสำคัญ แต่การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมีความสำคัญมากกว่า ➤ ควรพาไปดูงานในหลากหลายสถานที่ ➤ เทคนิคการสอน หลากหลาย ➤ อุปกรณ์การเรียนทันสมัยเพิ่มอุปกรณ์ การเรียนให้เพียงพอ ➤ ให้นักศึกษาปฏิบัติมากกว่า ➤ อยากให้ใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอน ➤ เน้นปฏิบัติงานจริง 	<p>ให้นิสิตได้เรียนรู้ จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานในอนาคต เช่น มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับต่างประเทศมากขึ้น การไปศึกษาดูงานตามสถานประกอบการต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ในสาขาการจัดการการท่องเที่ยวอยากให้มีการจัดทริปเดินทาง หรือทัศนศึกษาให้ นิสิตมากกว่า 1-2 ครั้งต่อแต่ละชั้นปี เพื่อการเป็นได้ลงมือทำจริงและเพิ่มประสบการณ์ ➤ ควรฝึกให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติมากกว่าความรู้ในห้องเรียน ➤ กิจกรรมการออกทริปเห็นสมควรว่าดีในส่วนของ การพัฒนานักศึกษา ➤ อยากให้มีกิจกรรมพัฒนาตัวเอง ➤ สร้างกิจกรรมที่ให้นิสิตผ่อนคลายจากการเรียน และเป็นกิจกรรมที่สมัครใจเข้าร่วม กิจกรรม การเขียน RESUME อย่างไร

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียน	3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> ➢ นิสิตได้มีชั่วโมงเรียนมากกว่านี้ รวมถึงรายวิชาด้านการสื่อสารภาษาให้ตรงกับสาขาวิชาที่นิสิตเลือกลง ควรเปิดโอกาสให้นิสิตได้เรียนรู้การปฏิบัติงานในสายงานตามหลักสูตรที่เรียนมา ➢ ควรเพิ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับสาขามากกว่านี้ควรทำให้เป็นหลักสูตรนานาชาติ ➢ ควรเน้นเรื่องภาษาที่สองมากกว่านี้ด้วยความที่เรียนการจัดการการท่องเที่ยว อยากจะได้ภาษาที่สองบ้าง ควรลดรายวิชาเกี่ยวกับการคำนวณ ➢ อยากให้ปรับให้ข้อมูลในการสอนให้ทันยุคทันสมัย ➢ อยากให้เพิ่มโปรแกรมการจองห้องพัก ➢ เน้นการสอนไม่ท่องจำไม่ทดสอบแบบท่องจำ ➢ น่าจะมีวิชาเกี่ยวกับบัญชี ➢ อยากให้เป็นหลักสูตรพื้นฐานและจำแนกแผนการเรียนการสอนของสาขาวิชาเรียนให้ชัดเจนอยากให้สาขานั้นสอนภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 เพิ่มเติม เพื่อที่จะนำไปใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ อยากให้พื้นที่จริงในการเรียนให้มากกว่านี้ ➢ อยากให้มีการสอนที่ควรเน้นปฏิบัติจริงและเน้นเรื่องภาษาเป็นหลัก ➢ อยากให้มีการฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องของภาษาในการพูดมากยิ่งขึ้น ➢ Strictly English during class, since it will be helpful for the foreign students and help the Thai students to improve as well :) ➢ เน้นปฏิบัติจริงมากขึ้น ➢ ให้นิสิตได้ทดลองจริงมากกว่าทฤษฎี ➢ อาจารย์และนิสิตได้ใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนมากขึ้น ➢ อยากขอความกรุณาให้อาจารย์ผู้สอนยกตัวอย่างให้นิสิตเห็นภาพมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่สอนตามหลักสูตรของสาขาวิชา ➢ ควรจะปฏิบัติได้จริงนำไปใช้ได้จริง การทำงานใช้แต่ภาษาและความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ 	<p>ให้ได้งาน ไม่ควรเป็นการขายเว็บไซต์</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ ควรจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย และจัดวันเวลาที่เหมาะสม แล้วในส่วนของการพัฒนา ➢ เพิ่มเติมการปฏิบัติจริง ➢ ควรเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษแก่นักศึกษาให้มาก

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียน	3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ควรสอนใช้ excel ที่ต้องได้ใช้กับการทำงาน ➤ หลักสูตรคือกว้างไปหมด เป็นทุกอย่างแต่ไม่เก่งสักอย่างเลย 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ควรเพิ่มในเรื่องของเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน ➤ อยากให้อาจารย์สอนปฏิบัติจริง ➤ ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนมากกว่านี้ ➤ สอนการปฏิบัติในเหตุการณ์จริงควรมีสื่อหรือการอธิบายระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนมากกว่านี้ ➤ มีการสอนเรื่องภาษาที่สองหรือสามมากกว่านี้ ➤ ภาคปฏิบัติทำให้มีประสบการณ์เพื่อไปสมัครงานจริงดีกว่า 	

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของคณาจารย์นิเทศ ต่อสมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านกระบวนการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษาและการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานด้านการท่องเที่ยว สรุปได้ ดังนี้

กระบวนการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษา	กระบวนการเรียนการสอนระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน
<ul style="list-style-type: none"> ➤ การสอนแบบระบบสหกิจมีความสำคัญในการที่จะให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานที่เป็นระบบของการท่องเที่ยวหรืองานโรงแรมเพื่อที่ได้เข้าใจและสามารถพัฒนาความสามารถให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานได้ในอนาคต ➤ ช่วยให้บัณฑิตมีทักษะการทำงานที่เป็นระบบ มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับสถานการณ์ในการทำงานในสถานประกอบการในอนาคต ➤ การเรียนระบบสหกิจศึกษาทำให้มีสมรรถนะที่ดีมีความรู้ด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมได้ตรงตามที่สถานที่ทำงานต้องการ ➤ ได้รู้จักการทำงานจริงพร้อมกับการเรียนและแก้ไขปัญหาได้ จบแล้วสามารถพร้อมทำงานในสถานที่ฝึกได้เลย ➤ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติงานสถานประกอบการจริง ➤ ทำให้ได้ประสบการณ์โดยตรง สามารถนำไปต่อยอดการทำงานจริงๆ เมื่อเรียนจบได้ ➤ ทำให้นักศึกษามีสมรรถนะในการทำงานเพราะสามารถนำสิ่งที่อาจารย์สอนมาใช้ได้จริง <p>เหมือนได้นำความรู้ที่เรียนไปนำไปปฏิบัติใช้งานจริงๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาปฏิบัติงานจริง เผชิญและแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์การทำงาน ทำให้รู้ความถนัดของตนเองต่อสายงานที่จะทำในอนาคต ➤ สามารถนำความรู้จากการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ 70% ➤ นักศึกษาทดลองงานก่อนทำงานจริงและมีประสบการณ์ ➤ การจัดการเรียนการสอนจากความรู้โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ในรายวิชาเดียวกัน และยอดของศาสตร์มาใช้ได้จริงได้ ➤ มีการนำมาประยุกต์ใช้ ➤ ทำให้ได้ประสบการณ์โดยตรง สามารถนำไปต่อยอดการทำงานจริงๆ เมื่อเรียนจบได้ ➤ การเรียนรู้เชิงบูรณาการ ในกรณีที่เราเรียนวิชาที่รวมกัน นักศึกษาบางคนอาจจะเข้าใจ แต่บางคนอาจจะไม่เข้าใจ เนื่องด้วยเนื้อหาการสอนอาจจะมีการสอดคล้องกันหรือมากเกินไป ➤ ได้นำความรู้ความสามารถในแต่ละวิชามาปรับใช้ได้ในทุกๆอย่าง ทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างและเกิดสิ่งใหม่ๆขึ้นมา ➤ การเรียนจากหน้างานจริง การแก้ไขเฉพาะหน้า ➤ ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจและเห็นภาพมากขึ้น ➤ การปรับตัว การแก้ปัญหา การเรียนรู้กันได้อย่างรวดเร็ว

กระบวนการเรียนการสอน ระบบสหกิจศึกษา	กระบวนการเรียนการสอนระบบการเรียนรู้ เชิงบูรณาการกับการทำงาน
<ul style="list-style-type: none"> ➢ การที่มีระบบสหกิจศึกษาทำให้ตัว นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในสาขาที่ เรียนมากกว่าการเรียนอยู่ในห้องเรียน อย่างเดียว ➢ เรียนรู้จากการทำงานจริงเป็นสิ่งที่ดีมาก ➢ หากไม่มีการออกสหกิจศึกษาอาจทำให้ นักศึกษาไม่มีพื้นฐานและความพร้อมใน การทำงานหรืออาจมีไม่เพียงพอ ➢ ทำให้นักศึกษาได้เห็นหน้างานจริง ไม่ว่าจะ เป็นปัญหา,วิธีการแก้ปัญหา หรือสถาน การณ์ต่างๆที่ไม่สามารถพบเห็นจากการ เรียนในห้อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ตัว นักศึกษาเองมีความคุ้นชิน มีประสบการณ์ และทำให้เวลาปฏิบัติงานจริงสามารถ ปรับตัวได้เร็วขึ้น อีกทั้งระบบสหกิจศึกษา ยังเป็นการสร้างโอกาสในการทำงานให้ตัว นักศึกษาเองด้วย เพราะมีโอกาสแสดง ฝีมือให้กับผู้ประกอบการได้เห็น ศักยภาพในตัวนักศึกษาเอง ➢ บุคลิกภาพที่ดี เคลื่อนไหวคล่องตัว ➢ แต่งกายเรียบร้อย มีการรักษาความ สะอาดของร่างกายมากยิ่งขึ้น ➢ มีมารยาททางสังคม (นั่ง ยืน เดิน ในทุก ถ่วงท่าอิริยาบถ) ➢ มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับคน และบริบทในแต่ละพื้นที่ของสถาน ประกอบการ ➢ มีไหวพริบในการทำงาน เรียนรู้เร็ว สามารถการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า ได้ดี ละเอียตรอบคอบ ➢ มีความอดทน อดกลั้น ยืนหยัดในการ ทำงานอย่างเต็มความสามารถ 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การฝึกสหกิจ ➢ หากไม่มีกระบวนการเรียนการสอนเชิง บูรณาการอาจจะทำให้ผู้เรียนที่เรียนบทเรียน นั้นไม่เข้าใจหรือไม่เห็นภาพที่ชัดเจนของสิ่งที่ ได้เรียนรู้ไป หรืออาจไม่สามารถนำไปใช้ต่อได้ ในอนาคต ➢ เป็นอีกหนึ่งระบบการศึกษาที่ดีและสามารถ พัฒนาศักยภาพได้เช่นกัน แต่บางครั้ง การ จินตนาการก็ไม่ได้หมายความว่าโลกแห่งการ ทำงานที่แท้จริงจะเหมือนกันเสมอไป ดังนั้น ถ้าการศึกษาระบบนี้ รวมกับการศึกษาที่มี ระบบสหกิจด้วย ก็จะทำให้บัณฑิตมีศักยภาพ ที่สูงขึ้นไปอีก ➢ ประสบการณ์การทำงานจริงจากสถาน ประกอบการจริง ➢ มีความกระหายในการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ ➢ มีพัฒนาการด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ได้ดี ➢ มีความรู้เฉพาะด้านในแต่ละสายงาน (โรงแรม/บริษัททัวร์/สายการบิน ฯลฯ) ➢ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ➢ มีจรรยาบรรณในการทำงาน

<ul style="list-style-type: none"> ➤ มีจิตบริการในสายเลือด พร้อมให้ข้อมูล/บริการทางการท่องเที่ยวตลอดเวลา ➤ มีจิตอาสา ช่วยเหลือทุกคนในสถานประกอบการในทุกๆสถานการณ์ 	
---	--

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับด้านท่องเที่ยวเกี่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่จบการศึกษาด้านท่องเที่ยว สรุปได้ ดังนี้

1. ความกระตือรือร้นในการทำงาน และเรียนรู้งานในสถานประกอบการ ปรับทัศนคติให้สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ และแสดงความรู้ความสามารถที่มีเกี่ยวกับการทำงานได้อย่างเต็มที่
2. มีความต้องการนักศึกษาที่สามารถทำงานได้จริง
3. บัณฑิตมีความตั้งใจ อดทนต่อแรงกดดันได้ เรียนรู้งานเร็ว สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้
4. ด้านภาษาและทักษะการบริการและสามารถทำงานเป็นพนักงานประจำของสถานประกอบการ
5. มีศรัทธา มั่นใจในการทำงานของนักศึกษา
6. มีความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. มีความสามารถในการสาขาที่เรียนและภาษาต่างประเทศ
8. ด้านภาษาต่างประเทศ
9. ต้องเรียนรู้ได้เร็วและปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว
10. คาดหวังให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
11. อยากให้รับพิจารณาถึงแม้จะไม่มีประสบการณ์ในงานด้านนั้นๆ คนเราสามารถเรียนรู้กันได้ ไม่มีใครเก่งมาตั้งแต่กำเนิด ทุกคนล้วนมาฝึกกันข้างนอกทั้งนั้น
12. ภาษาสำคัญที่สุด
13. ให้นักศึกษาทุกท่านได้นำความรู้ความสามารถปฏิบัติจริง ที่อาจารย์ทุกท่านได้ให้ไปนั้น ได้นำไปใช้ในชีวิตจริงของการทำงานไม่ว่าจะรูปแบบไหนก็ตาม
14. อยากให้นักศึกษานำความรู้ความสามารถที่มีนำมาช่วยต่อยอดองค์กรให้ดียิ่งขึ้น
15. ด้านภาษา เพราะ เป็นพื้นฐานที่ควรรู้ จะได้ง่ายต่อการทำงาน
16. ทักษะด้านการใช้ภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมถึงทักษะการใช้คอมพิวเตอร์
17. สถานประกอบการจะคาดหวังในด้านของภาษาของผู้เรียน ตลอดจนถึงการคิดวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้
18. เก่งภาษา ทำงานดี มีวินัย
19. สามารถทำงานเหมือนเป็นพนักงานคนหนึ่งขององค์กร

20. การเรียนรู้งานได้เร็ว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมี Attitude ที่ดี
21. นักศึกษาที่จบมาในสายงานนี้จะมีความรู้ความเข้าใจถึงทุกเรื่องด้านการท่องเที่ยว และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี
22. ควรมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ทันโลก ทันเหตุการณ์
23. ควรมีทักษะที่ครอบคลุมงานด้านการโรงแรมได้ด้วย
24. อุดทน และ มีความรับผิดชอบ
25. กล้าแสดงออก คล่องแคล่วในการทำงาน
26. ปรับตัวได้เร็ว
27. คาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้บัณฑิตสามารถต่อยอดการทำงานในสถานประกอบการได้
28. คาดหวังให้บัณฑิตมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ขยันขันแข็งในการทำงาน
29. คาดหวังให้บัณฑิตมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ของสถานประกอบการได้ดี
30. คาดหวังให้บัณฑิตมีพัฒนาการในการทำงานในระยะสั้น เพื่อพร้อมเป็นกำลังสำคัญในองค์กร
31. คาดหวังให้บัณฑิตมีความมุ่งมั่น อุดทน ไม่ย่อท้อต่อการทำงาน ไม่หวั่นไหว (แต่ต้องสวยและสะอาดสะอ้านตลอดเวลาไว้ก่อน เพื่อพร้อมพบปะลูกค้า/แขก)
32. คาดหวังให้บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเอง สถานประกอบการ และลูกค้า/แขก
33. คาดหวังให้บัณฑิตมีทักษะในการบริการ /ทักษะการพูด การเจรจา /ทักษะอยู่ร่วมกันกับคนอื่น
34. คาดหวังให้บัณฑิตมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ไม่ทะเลาะ ไม่โต้แย้งและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา
35. คาดหวังให้บัณฑิตมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง โดยมีนโยบายรัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาศักยภาพคนที่มีคนพัฒนาคนในทุกมิติตามความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ให้มีความสมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม กำหนดเป็นนโยบายหลักปฏิรูปการเรียนการสอน การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพของคน ให้มีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทั้งในฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ และตรงกับความต้องการของประเทศ

ในอนาคต และนโยบายเร่งด่วนที่ทำให้มีการเชื่อมโยงระบบการศึกษากับภาคปฏิบัติจริงในภาคธุรกิจ โดยมีจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 เรื่อง การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร โดยจุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญมีหลายด้าน หนึ่งในนั้น คือ “...การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

เสียงสะท้อน : คุณภาพบัณฑิตไทย ทักษะจัด ปฏิบัติไม่เป็น มีความรู้ ไม่สู้งาน ขาดทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ต้องฝึกอบรมเพิ่มเติมจึงจะทำงานได้ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเดิม) ได้มีส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดระบบการสหกิจศึกษาและเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานที่จะทำให้นักศึกษาได้เห็นหน้างานจริง ไม่ว่าจะเป็นปัญหา, วิธีการแก้ปัญหา หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถพบเห็นจากการเรียนในห้อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ตัวนักศึกษาเองมีความคุ้นชิน มีประสบการณ์ และทำให้เวลาปฏิบัติงานจริงสามารถปรับตัวได้เร็วขึ้น อีกทั้งระบบสหกิจศึกษายังเป็นการสร้างโอกาสในการทำงานให้ตัวนักศึกษาเองด้วย เพราะมีโอกาสแสดงผลมีให้กับผู้ประกอบการได้เห็นศักยภาพในตัวนักศึกษาเอง

ในปัจจุบันการจัดเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ไม่มีการจัดการเรียนการสอนในระบบดังกล่าวในทุกสถาบันอุดมศึกษา หรือบางหลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดังกล่าวแต่ไม่มีการบังคับในหลักสูตรนั้นๆ นักศึกษาสามารถเลือกที่จะไม่เข้าสหกิจศึกษา โดยเลือกเป็นลักษณะการฝึกงาน ถึงแม้ส่วนใหญ่จากผลการสำรวจพบว่าบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปี 2560 สาขาท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีงานทำ และผลการศึกษารายงานงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ : สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 51/2552 ISBN 978-974-559-824-9 ได้กล่าวถึงสัมฤทธิ์ผลของสหกิจศึกษาด้านศักยภาพของนักศึกษา นักศึกษาที่ผ่านโครงการสหกิจศึกษามีโอกาสได้งานเร็วกว่า นักศึกษาอื่น โดยผู้ที่ให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ สำหรับปัญหา ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) สรุปได้ ดังนี้

ทั้งนี้ ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และแนวทางที่ทำให้บัณฑิตที่จบมีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) โดยผู้ที่ให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผู้บริหารของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. นายสุเมธ แยมั่น ข้าราชการบำนาญ อดีต เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. นายสุภัทร จำปาทอง เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ อดีต เลขาธิการเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. นางอรสา ภาววิมล รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเดิม)

สรุป

นโยบายการพัฒนากำลังคนให้ตอบโจทย์ประเทศ และให้มีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งในส่วนของความรู้และระบบความคิด ในลักษณะสหวิทยาการ เป็นผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับบริบทที่แตกต่างกัน เพราะเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ ที่ต้องเจอได้ในศตวรรษที่ 21 เช่น การใช้ภาษา (Literacy) การคำนวณ (Numeracy) การใช้เทคโนโลยี (ICT Literacy) การใช้วิทยาศาสตร์กับสิ่งรอบตัว (Scientific Literacy) สำหรับทักษะที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการกับปัญหาหรือความท้าทายที่ต้องเจอในชีวิตที่ซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม และกลุ่มทักษะที่ใช้ในการจัดการตัวเองกับสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเข้าสังคม และอารมณ์ (Social & Emotional Learning) โดยตรง เช่น การวิเคราะห์ปัญหาให้ถูกจุด (Critical Thinking) สร้างวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) รวมทั้งสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่น (Communication & Collaboration) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อม (Adaptability) ความเป็นผู้นำ (Leadership) และความตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพ

สำนักงานประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รับผิดชอบการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง เพื่อให้เกิดทักษะที่บัณฑิต สามารถใช้ชีวิตอยู่รอดบนโลกในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะสภาพแวดล้อมหรือสังคมจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และจะทำให้สามารถเรียนรู้ตลอดเวลาได้ หรือ ที่เรียกว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ต้องไม่ทิ้งความรู้คุณธรรม รู้จักทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะขอน้อมนำพระราชโองบายของรัชกาลที่ 10 ที่มอบให้กับมหาวิทยาลัทยราชภัฏ 38 แห่ง **“การศึกษาคือความมั่นคงของประเทศ”** การศึกษาต้องสร้างให้คนมีคุณสมบัติ 4 ลักษณะได้แก่ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีงานทำและมีอาชีพ และเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย

ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาตอบโจทย์ภาคผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สาขาท่องเที่ยว ร้อยละ 79.92 มีงานทำ และร้อยละ 55.90 ทำงานลักษณะตรงกับสาขาที่จบ โดยมีปัญหาไม่มีงานทำพบหลายสาเหตุอันดับหนึ่งคือ ยังไม่ประสงค์ทำงาน อันดับสองและสามคือต้องการประกอบอาชีพอิสระและรอคำตอบจากหน่วยงาน และพบว่าควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพได้มากยิ่งขึ้น ด้านภาษาอังกฤษ ด้านการฝึกปฏิบัติงานจริง ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านภาษาจีน ด้านเทคนิคการวิจัย ด้านบัญชี และด้านภาษาในอาเซียน

และความเห็นของคณาจารย์นิเทศเห็นว่าสมรรถนะของผู้สำเร็จจากมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) มีสมรรถนะที่มี ทักษะการทำงานที่เป็นระบบ มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับสถานการณ์ในการทำงานในสถานประกอบการในอนาคต แก้ไขปัญหาได้ จบแล้วสามารถพร้อมทำงานในสถานที่ฝึกได้เลย สามารถนำไปต่อยอดการทำงานจริงๆ เมื่อเรียนจบได้มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับคนและบริบทในแต่ละพื้นที่ของสถานประกอบการ มีไหวพริบในการทำงาน เรียนรู้เร็ว สามารถการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี ละเอียดรอบคอบ มีความอดทน อดกลั้น ยินหยัดในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ

รวมทั้ง ความคาดหวังของสถานประกอบการที่ต้องการในการทำงานของบัณฑิต นอกจากปรับตัวได้เร็ว มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้บัณฑิตสามารถต่อยอดการทำงานในสถานประกอบการได้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทักษะด้านการใช้ภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมถึงทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ก็คือความกระตือรือร้นในการทำงาน ปรับทัศนคติให้สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ และแสดงความรู้ความสามารถที่มีเกี่ยวการทำงานได้อย่าง อดทน ต่อแรงกดดันได้ ทักษะการบริการ มีมั่นใจในการทำงาน นำความรู้ความสามารถที่มีนำมาช่วยต่อยอดองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนด้านการคิด วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ มีวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมี Attitude ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี และ มีความรับผิดชอบ ขยันขันแข็งในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเอง สถานประกอบการ และลูกค้า มีทักษะในการบริการ /ทักษะการพูด การเจรจา /ทักษะอยู่ร่วมกันกับคนอื่น มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ไม่ทะเลาะ ไม่โต้แย้งและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

ทั้งนี้ ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปัญหาสำคัญอยู่ที่สถาบันอุดมศึกษามีนโยบายการจัดการศึกษา หรือการผลิตบัณฑิตไม่ชัดเจน ถ้าสถาบันอุดมศึกษากำหนดนโยบายชัดเจนว่า จะผลิตบัณฑิตที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่พร้อมจะทำงานประกอบอาชีพได้ในภาคการผลิต ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้การจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาไม่เกิดปัญหา

บทที่ 4

แนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง อย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับ ความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

การศึกษา เรื่องสมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ในบทนี้ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ข้อ 2 และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต มีลำดับการศึกษา ดังนี้

1. สืบเคราะห์ความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต
2. สืบเคราะห์บทสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา
3. สืบเคราะห์บทสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต
4. สรุป

สืบเคราะห์ความเห็นในความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต

ภาคผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่า นอกจากบัณฑิตสามารถปรับตัวได้เร็ว มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อสามารถต่อยอดการทำงานในสถานประกอบการได้ ทันโลกทันเหตุการณ์ ทักษะด้านการใช้ภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมถึงทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ บัณฑิตต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ปรับทัศนคติให้สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ และแสดงความรู้ความสามารถที่มีเกี่ยวการทำงานได้อย่าง อดทนต่อแรงกดดันได้ ทักษะการบริการ มีมั่นใจในการทำงาน นำความรู้ความสามารถที่มีนำมาช่วยต่อยอดองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนด้านการคิด วิเคราะห์ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ มีวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมี Attitude ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี และมีความรับผิดชอบ ชยันชนแข็งในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเอง สถานประกอบการ และลูกค้า มีทักษะในการบริการ /ทักษะการพูด

การเจรจา / ทักษะอยู่ร่วมกันกับคนอื่น มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ไม่ทะเลาะ ไม่โต้แย้งและ แก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

สังเคราะห์บทสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียน การสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ขาดการกำหนดมาตรการขับเคลื่อนนโยบายสหกิจศึกษาที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะ มาตรการที่เป็นแรงจูงใจและสนับสนุนทั้ง 3 ภาคี (สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงาน ของรัฐ-หน่วยสนับสนุนและส่งเสริม)

2. ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (Supply) รวมทั้งนักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประโยชน์ ที่ได้รับ

3. มีความแตกต่างในเรื่องคุณภาพมาตรฐานการจัดสหกิจศึกษาจากเหตุผลข้อ 1 และ ข้อ 2

4. การจัดสหกิจศึกษายังอยู่ในปริมาณน้อย ไม่สามารถตอบโจทย์ภาคผู้ใช้บัณฑิตได้

5. สถาบันอุดมศึกษาไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการผลิตบัณฑิต มิได้กำหนดอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ประจำสถาบัน เพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารวิชาการในระดับคณะ-หลักสูตร

6. การพัฒนาหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิต มิได้มีเจตนารมณ์เพื่อแบ่งแยกสัดส่วน ของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ เพื่อสร้างสรรค์ประสบการณ์ ทักษะ และทัศนคติในการประกอบอาชีพ ในสถานประกอบการจริง ตลอดจนการจัดและประเมินผล

7. ขาดการเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ที่ต้องเข้าใจปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และการออกแบบหลักสูตรที่แบ่งแยกกิจกรรมบูรณาการการสร้างสรค์องค์ความรู้ และทักษะ ในสถาบันและสถานประกอบการให้สอดคล้องกัน

8. ขาดการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถานประกอบการ กำหนดบทบาทให้ชัดเจนว่า ระดับองค์ความรู้ ทฤษฎี ความรู้พื้นฐานของนักศึกษามีอยู่ระดับใด จะต้องเพิ่มเติมประสบการณ์ ทักษะในการปฏิบัติกันอย่างไร ระดับใด และจะกลับมาเพิ่มพูนความรู้อีกอย่างไร เพื่อเพิ่มเติมทักษะ ระดับสูงขึ้นอย่างไร การทำงานร่วมกันแบบนี้เรียกว่า Work Integrated Learning จึงเกิดขึ้นได้ยาก เพราะขาดการประสานงานกันอย่างจริงจัง และแต่ละฝ่ายยังไม่ทุ่มเท

จากสภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการ พัฒนาการดำเนินโครงการสหกิจศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ในมุมมองของสถานประกอบการว่า มีอุปสรรคในการประสานงาน ระหว่างสถานประกอบการกับ สถานศึกษา เนื่องจากไม่มีการชี้แจงจากสถานศึกษาเกี่ยวกับสหกิจ ศึกษาอย่างชัดเจน ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเป็น พนักงาน พี่เลี้ยง ไม่เข้าใจหลักการ แนวคิด

ของสหกิจศึกษา ไม่มีพนักงานที่เลี้ยง เพียงพอที่จะดูแลนักศึกษา ไม่เข้าใจและไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสหกิจศึกษา รู้สึกว่าเป็น ภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลนักศึกษา ไม่ทราบถึงความแตกต่างระหว่าง สหกิจศึกษากับการฝึกงานภาคฤดูร้อน ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอจากสถานศึกษา

สังเคราะห์บทสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

จากผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต มีรายละเอียดดังนี้

1. สร้าง Platform การพัฒนาที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยเน้นที่ศักยภาพบัณฑิต เริ่มจากสร้างความรู้ความเข้าใจ /จัดเวทีให้ ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และด้านผู้ผลิตบัณฑิต (Supply) มาพบกัน และร่วมกันพัฒนาคุณภาพและระบบบริหารจัดการร่วมกัน โดยความรับผิดชอบร่วมในลักษณะร่วมกันผลิต
2. ผูกโยงการทำสหกิจศึกษาสู่การมีงานทำ เพื่อเป็นแรงจูงใจและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
3. พัฒนาคู่มือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียน เผยแพร่ Best Practice
4. กำหนดมาตรการส่งเสริมและขับเคลื่อนที่มี ผลกระทบ (Impact) ต่อการจัดสหกิจศึกษาอย่างจริงจัง อาทิ การผูกโยงกับการจัดสรรงบประมาณ , การประกันคุณภาพการศึกษา การให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชนที่เข้าร่วมดำเนินการ
5. จัดทำมาตรฐานสหกิจศึกษา
6. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ พร้อมทั้งจะทำงานประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมหรือภาคบริการที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล เพื่อการพัฒนาประเทศ นโยบายควรเป็นนโยบายจากสภามหาวิทยาลัย นำไปสู่การปฏิบัติโดยอธิการบดีกำหนดแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการที่แสดงให้เห็นการปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์ และทำความเข้าใจกับบัณฑิตที่ประสงค์จะเข้าเรียน
7. การปรับหลักสูตร หลักสูตรต้องปรับตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่แสดงให้เห็นองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักศึกษابัณฑิต
8. การเตรียมตัวอาจารย์และสถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลง ทำความเข้าใจ ผูกอบรมให้คณาจารย์ทั้งที่สอนภาคทฤษฎี และส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และเตรียมความพร้อมในสถานประกอบการ เตรียมลักษณะงานที่ทำและการประเมินทักษะ

9. การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการเรียนรู้ในรูปแบบสหกิจศึกษา เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคุ้นเคยกับการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม รับจากอาจารย์ฝ่ายเดียว ยังมีความต้องการเรียนในสถาบันมากกว่าเรียนรู้จากการทำงานจริง

สรุป

งานวิจัยเรื่อง สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหา สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) 3. เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต โดยผู้วิจัยได้สรุปผล ดังนี้

1. สังเคราะห์ความเห็นในความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต

ภาคผู้ใช้บัณฑิตมีความเห็นว่า บัณฑิตต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ปรับทัศนคติให้สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ และแสดงความรู้ความสามารถที่มีเกี่ยวการทำงาน ได้อย่าง อดทนต่อแรงกดดันได้ ทักษะการบริการ มีมั่นใจในการทำงาน นำความรู้ความสามารถที่มีนำมาช่วยต่อยอดองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนด้านความคิด วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ มีวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมี Attitude ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี และ มีความรับผิดชอบ ขยันขันแข็งในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเอง สถานประกอบการ และลูกค้า มีทักษะในการบริการ /ทักษะการพูด การเจรจา /ทักษะอยู่ร่วมกับคนอื่น มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ไม่ทะเลาะ ไม่โต้แย้งและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

2. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา

2.1 ขาดการกำหนดมาตรการขับเคลื่อนนโยบายสหกิจศึกษาที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะ มาตรการที่เป็นแรงจูงใจ

2.2 ภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และด้านผู้ผลิตบัณฑิต (Supply) รวมทั้ง นักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประโยชน์ที่ได้รับ

2.3 มีความแตกต่างในเรื่องคุณภาพมาตรฐานการจัดสหกิจศึกษาจากเหตุผลข้อ 1 และ ข้อ 2

2.4 การจัดสหกิจศึกษายังอยู่ในปริมาณน้อย ไม่สามารถตอบโจทย์ภาคผู้ใช้บัณฑิตได้

2.5 สถาบันอุดมศึกษาไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการผลิตบัณฑิต

2.6 การพัฒนาหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิต มิได้มีเจตนารมณ์เพื่อแบ่งแยกสัดส่วนของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และทัศนคติในการประกอบอาชีพในสถานประกอบการจริง ตลอดจนการจัดและประเมินผล

2.7 ขาดการเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ที่ต้องเข้าใจปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และการออกแบบหลักสูตร

2.8 ขาดการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถานประกอบการ ในการกำหนดบทบาทให้ชัดเจนว่า ระดับองค์ความรู้ ทักษะ ความรู้พื้นฐานของนักศึกษา มีอยู่ระดับใด จะต้องเพิ่มเติมประสบการณ์ทักษะในการปฏิบัติกันอย่างไร ระดับใด

3. แนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

3.1 สร้าง Platform การพัฒนาที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยเน้นที่ศักยภาพบัณฑิต ภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (supply) รับผิดชอบร่วมในลักษณะร่วมกันผลิต

3.2 ผูกโยงการทำสหกิจศึกษาสู่การมีงานทำ

3.3 พัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียน เผยแพร่ Best Practice

3.4 กำหนดมาตรการส่งเสริมและขับเคลื่อนที่มี ผลกระทบ (Impact) ต่อการจัดสหกิจศึกษา

3.5 จัดทำมาตรฐานสหกิจศึกษา

3.6 สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ พร้อมทั้งจะทำงานประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม

3.7 การปรับหลักสูตร ตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่แสดงให้เห็นองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักศึกษา-บัณฑิต

3.8 การเตรียมตัวอาจารย์และสถานประกอบการ ให้คณาจารย์ทั้งที่สอนภาคทฤษฎี และส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และเตรียมความพร้อมในสถานประกอบการ เตรียมลักษณะงานที่ทำและการประเมินทักษะ

3.9 การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการเรียนรู้ในรูปแบบสหกิจศึกษา

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหา สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต โดยในบทนี้เป็นกรนำเสนอถึงบทสรุปและข้อเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้

สรุป

สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ปีการศึกษา ๒๕๖๐ (สาขาท่องเที่ยว) มีทักษะที่มีทิศทางสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 3R+8C ตามคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W)riting (เขียนได้) และ (A)rithmetic (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์) Creativity and Innovation (การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ) Cross-Cultural Understanding (ความเข้าใจในวัฒนธรรมชนชาติต่าง ๆ) Collaboration, Teamwork, and Leadership (การร่วมมือในการทำงานและภาวะผู้นำ) Communication, Information, and Media Literacy (ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศ และการใช้และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะด้านการทำงานและการเรียนรู้) และ Compassion (มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย) แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีช่องว่างของทักษะที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิตตามคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21) (3R+8C) ในเรื่องของ Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของทักษะขั้นต้นทั้งหมด และเป็นคุณลักษณะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี ต้องมีการสร้างให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพในอนาคตสามารถใช้ชีวิตอยู่รอดบนโลกในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะสภาพแวดล้อมหรือสังคมจะเปลี่ยนไปรวดเร็วแค่ไหน และไม่ว่าจะเจอความท้าทายในชีวิตมากน้อยเพียงใดก็ตาม

ภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหาและสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560

สรุปผลการศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหาและสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 ดังนี้

ผู้สำเร็จการศึกษาเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สาขาท่องเที่ยว ร้อยละ 79.92 มีงานทำ และร้อยละ 55.90 ทำงานลักษณะตรงกับสาขาที่จบ โดยมีปัญหาไม่มีงานทำพบหลายสาเหตุอันดับหนึ่งคือ ยังไม่ประสงค์ทำงาน อันดับสองและสามคือต้องการประกอบอาชีพอิสระและรอคำตอบจากหน่วยงาน และพบว่าควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพได้มากยิ่งขึ้น ด้านภาษาอังกฤษ ด้านการฝึกปฏิบัติงานจริง. ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านภาษาจีน ด้านเทคนิคการวิจัย ด้านบัญชี และด้านภาษาในอาเซียน มีสมรรถนะที่มี ทักษะการทำงานที่เป็นระบบ มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับสถานการณ์ในการทำงานในสถานประกอบการในอนาคต แก้ไขปัญหาได้ จบแล้วสามารถพร้อมทำงานในสถานที่ฝึกได้เลยสามารถนำไปต่อยอดการทำงานจริงๆ เมื่อเรียนจบได้มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับคนและบริบทในแต่ละพื้นที่ของสถานประกอบการ มีไหวพริบในการทำงาน เรียนรู้เร็ว สามารถการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี ละเอียดยรอบคอบ มีความอดทน อดกลั้น ยืนหยัดในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ

ความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา)

สรุปผลการศึกษาความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และความคาดหวังของสถานประกอบการ ดังนี้

1. ที่ต้องการในการทำงานของบัณฑิต นอกจากปรับตัวได้เร็ว มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้บัณฑิตสามารถต่อยอดการทำงานในสถานประกอบการได้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทักษะด้านการใช้ภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมถึงทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ก็คือความกระตือรือร้นในการทำงาน ปรับทัศนคติให้สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ และแสดงความรู้ความสามารถที่มีเกี่ยวการทำงานได้อย่าง อดทนต่อแรงกดดันได้ ทักษะการบริการ มีมันใจในการทำงาน นำความรู้ความสามารถที่มีนำมาช่วยต่อยอดองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนด้านการคิดวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ มีวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมี Attitude ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี และมีความรับผิดชอบ ขยันขันแข็งในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเอง สถานประกอบการ และลูกค้า มีทักษะในการบริการ /ทักษะการพูด การเจรจา /ทักษะอยู่ร่วมกันกับคนอื่น มีความสารถในการทำงานเป็นทีม ไม่ทะเลาะ ไม่โต้แย้งและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

2. ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา)

2.1 ขาดการกำหนดมาตรการขับเคลื่อนนโยบายสหกิจศึกษาที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะมาตรการที่เป็นแรงจูงใจและสนับสนุนทั้ง 3 ภาคี (สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ-หน่วยสนับสนุนและส่งเสริม)

2.2 ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (supply) รวมทั้งนักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประโยชน์ที่ได้รับ

2.3 มีความแตกต่างในเรื่องคุณภาพมาตรฐานการจัดสหกิจศึกษาจากเหตุผลข้อ 1 และ ข้อ 2

2.4 สถาบันอุดมศึกษามีการจัดสหกิจศึกษาอยู่ในปริมาณน้อย ไม่สามารถตอบโจทย์ภาคผู้ใช้บัณฑิตได้ และเมื่อมีการจัดสหกิจศึกษาในแต่ละหลักสูตรนักศึกษาสามารถเลือกได้ว่าจะเข้าสหกิจศึกษาหรือไม่ (การเข้าระบบสหกิจศึกษา นักศึกษาต้องทำโครงการแก้ปัญหาให้สถานประกอบการนั้น ๆ ในทุก ๆ ครั้งที่ได้ไปปฏิบัติงาน เพื่อให้สถานประกอบการนั้นมีคุณภาพขึ้นในการผลิตไม่วิธีการใดก็วิธีการหนึ่ง)

2.5 สถาบันอุดมศึกษาไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการผลิตบัณฑิต มิได้กำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ประจำสถาบัน เพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารวิชาการในระดับคณะหลักสูตร

2.6 การพัฒนาหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิต มิได้มีเจตนารมณ์เพื่อแบ่งแยกสัดส่วนของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ เพื่อสร้างสรรค์ประสบการณ์ ทักษะ และทัศนคติในการประกอบอาชีพ ในสถานประกอบการจริง ตลอดจนการจัดและประเมินผล

2.7 ขาดการเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ที่ต้องเข้าใจปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และการออกแบบหลักสูตรที่แบ่งแยกกิจกรรมบูรณาการการสร้างสร้งองค์ความรู้ และทักษะในสถาบันและสถานประกอบการให้สอดคล้องกัน

2.8 ขาดการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถานประกอบการ กำหนดบทบาทให้ชัดเจนว่า ระดับองค์ความรู้ ทักษะ ความรู้พื้นฐานของนักศึกษามีอยู่ระดับใด จะต้องเพิ่มเติมประสบการณ์ทักษะในการปฏิบัติกันอย่างไร ระดับใด และจะกลับมาเพิ่มพูนความรู้อีกอย่างไร เพื่อเพิ่มเติมทักษะระดับสูงขึ้นอย่างไร การทำงานร่วมกันแบบนี้เรียกว่า Work Integrated Learning จึงเกิดขึ้นได้ยาก เพราะขาดการประสานงานกันอย่างจริงจัง และแต่ละฝ่ายยังไม่ทุ่ม

แนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

1. สร้าง Platform การพัฒนาที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยเน้นที่ศักยภาพบัณฑิต เริ่มจากสร้างความรู้ความเข้าใจ /จัดเวทีให้ ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (Supply) มาพบกัน และร่วมกันพัฒนาคุณภาพและระบบบริหารจัดการร่วมกัน โดยความรับผิดชอบร่วมในลักษณะร่วมกันผลิต

2. ผูกโยงการทำสหกิจศึกษาสู่การมีงานทำ เพื่อเป็นแรงจูงใจและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
3. พัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียน เผยแพร่ Best Practice
4. กำหนดมาตรการส่งเสริมและขับเคลื่อนที่มี ผลกระทบ (Impact) ต่อการจัดสหกิจศึกษาอย่างจริงจัง อาทิ การผูกโยงกับการจัดสรรงบประมาณ , การประกันคุณภาพการศึกษา การให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชนที่เข้าร่วมดำเนินการ
5. จัดทำมาตรฐานสหกิจศึกษา
6. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ พร้อมทั้งจะทำงานประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม หรือภาคบริการที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล เพื่อการพัฒนาประเทศ นโยบายควรเป็นนโยบายจากสภามหาวิทยาลัย นำไปสู่การปฏิบัติโดยอธิการบดีกำหนดแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการที่แสดงให้เห็นการปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์ และทำความเข้าใจกับบัณฑิตที่ประสงค์จะเข้าเรียน
7. การปรับหลักสูตร หลักสูตรต้องปรับตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่แสดงให้เห็นองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักศึกษาบัณฑิต
8. การเตรียมตัวอาจารย์และสถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลง ทำความเข้าใจ ผูกอบรมให้คณาจารย์ทั้งที่สอนภาคทฤษฎี และส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และเตรียมความพร้อมในสถานประกอบการ เตรียมลักษณะงานที่ทำและการประเมินทักษะ
9. การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการเรียนรู้ในรูปแบบสหกิจศึกษา เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคุ้นเคยกับการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม รับจากอาจารย์ฝ่ายเดียว ยังมีความต้องการเรียนในสถาบันมากกว่าเรียนรู้จากการทำงานจริง

สรุป

สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) มีทักษะที่มีทิศทางสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 3R+8C ตามคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W)riting (เขียนได้) และ (A)rithmetic (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์) Creativity and Innovation (การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ) Cross-Cultural Understanding (ความเข้าใจในวัฒนธรรมชนชาติต่าง ๆ) Collaboration, Teamwork, and Leadership (การร่วมมือในการทำงานและภาวะผู้นำ) Communication, Information, and Media Literacy (ทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และการใช้และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะด้านการทำงานและ

การเรียนรู้) และ Compassion (มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย) แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีช่องว่างของทักษะที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิต ตามคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 (3R+8C) ในเรื่องของ Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของทักษะขั้นต้นทั้งหมด และเป็นคุณลักษณะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี ต้องมีการสร้างให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพในอนาคตสามารถใช้ชีวิตอยู่รอดบนโลกในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะสภาพแวดล้อมหรือสังคมจะเปลี่ยนไปรวดเร็วแค่ไหน และไม่ว่าจะเจอความท้าทายในชีวิตมากน้อยเพียงใดก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย 2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และ 3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 สร้าง Platform การพัฒนาที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยเน้นที่ศักยภาพบัณฑิต เริ่มจากสร้างความรู้ความเข้าใจ/จัดเวทีให้ ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และด้านผู้ผลิตบัณฑิต (Supply) มาพบกัน และร่วมกันพัฒนาคุณภาพและระบบบริหารจัดการร่วมกัน โดยความรับผิดชอบร่วมในลักษณะร่วมกันผลิต

1.2 ผูกโยงการทำสหกิจศึกษาสู่การมีงานทำ เพื่อเป็นแรงจูงใจและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

1.3 พัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียน เผยแพร่ Best Practice

1.4 กำหนดมาตรการส่งเสริมและขับเคลื่อนที่มี ผลกระทบ (Impact) ต่อการจัดสหกิจศึกษาอย่างจริงจัง อาทิ การผูกโยงกับการจัดสรรงบประมาณ , การประกันคุณภาพการศึกษา การให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชนที่เข้าร่วมดำเนินการ

1.5 จัดทำมาตรฐานสหกิจศึกษา (ส่งเสริมและสนับสนุน)

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ พร้อมทั้งจะทำงานประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม หรือภาคบริการที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล เพื่อการพัฒนาประเทศ นโยบายควรเป็นนโยบายจากสภามหาวิทยาลัย นำไปสู่การปฏิบัติโดยอธิการบดีกำหนดแผนพัฒนาแผนปฏิบัติการที่แสดงให้เห็นการปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์ และทำความเข้าใจกับบัณฑิตที่ประสงค์จะเข้าเรียน

2.2 การปรับหลักสูตร

2.2.1 หลักสูตรต้องปรับตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่แสดงให้เห็นองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักศึกษา-บัณฑิตและผู้ประกอบการต้องเข้ามาสนับสนุนเรื่องของความคิด เรื่องของเนื้อหาในการผลิตบัณฑิต เพื่อเป็นการปรับปรุงหลักสูตรของตัวสถาบันอุดมศึกษาด้วย นักศึกษาปฏิบัติงานนั้นควรจะเป็นงาน

ที่ตรงสาขาอาชีพหรือเป็นการบูรณาการข้ามศาสตร์เราอย่าลืมว่าการทำงานอย่างตามข้ามศาสตร์ ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทักษะจำเป็นของคนในศตวรรษที่ 21 การที่อาจารย์นิเทศจะได้เอาใจใส่ เป็นเรื่องสำคัญ

2.2.2 หลักสูตรต้องปรับให้สอดคล้องกับการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานตลอดทั้งปี เพื่อมิให้การทำงานของสถานประกอบการนั้นเกิดการเสียหาย

2.3 มาตรฐานสหกิจศึกษา

2.3.1 สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดในเรื่องการเตรียมตัว ดังนี้

2.3.1.1 การเตรียมตัวอาจารย์และสถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษา ต้องเป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลง ทำความเข้าใจ ผูกอบรมให้คณาจารย์ทั้งที่สอนภาคทฤษฎี และส่งเสริม การเรียนรู้ ทักษะภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และเตรียมความพร้อมในสถานประกอบการ เตรียมลักษณะงานที่ทำและการประเมินทักษะ

2.3.1.2 การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการเรียนรู้ในรูปแบบสหกิจศึกษา เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคุ้นเคยกับการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม รับจากอาจารย์ฝ่ายเดียว ยังมีความ ต้องการเรียนในสถาบันมากกว่าเรียนรู้จากการทำงานจริง และงานที่นักศึกษาเข้าไปปฏิบัติงานนั้น ควรจะเป็นงานที่ตรงสาขาอาชีพหรือเป็นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพราะการทำงานอย่างตามข้าม ศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทักษะจำเป็นของคนในศตวรรษที่ 21

2.3.2 สถานประกอบการ ต้องมีวิธีการ แนวทาง ทรัพยากร สำหรับนักศึกษา ปฏิบัติงานนั้น กับการเรียนรู้ในสังคมใหม่เป็นการปฏิบัติงานจริงซึ่งอาจจะไม่เคยได้รับการฝึกอบรม มาเลยในสถานที่ที่เป็นสถานที่เรียน ทั้งเครื่องมือในการปฏิบัติงานและสังคมใหม่

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรขยายการศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนเชิง บูรณาการกับการทำงานทุกสาขาวิชา

3.2 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เชิงบูรณาการกับการทำงาน ในประเทศไทยในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ บุคลากรในสถานศึกษาและสถานประกอบการ และผู้เรียน เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางการสร้างความมีส่วนร่วมกับการสร้างบัณฑิตให้มีสมรรถนะให้ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2559.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564, 2561.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. ราชกิจจานุเบกษา, 2561.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2559.
- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. โครงการอาชีวะสร้างสรรค์ แปรฝันสู่ธุรกิจ : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2550.
- คันศร คงยี่น. สภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะอาชีวศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์. วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา 2551.
- จินตนา บุญบังการ. รูปแบบการพัฒนาของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ชุตินา โอภาสานนท์. ก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและสถาบันพัฒนารัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2543.
- ณ ฤทธิ วรพงษ์ดี. SET Your Startup Business Guide รู้จัดธุรกิจสตาร์ทอัพ. ห้องเรียนผู้ประกอบการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560.
- ส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรม. โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่แห่งชาติ “พี่เลี้ยงน้องสร้างผู้ประกอบการใหม่”. กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม, 2548.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ, 2560.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. นโยบายเกี่ยวกับการดำเนินของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551.

สุพเนตร แสนเสนา. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจ Startup. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2560.

อศินา พรวศิน. วิถี Startup. สมุทรปราการ : เนชั่นบุ๊คส์, 2559.

_____. ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย
ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2555-2569).
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555.

_____. คู่มือศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา, 2560.

วารสาร และหนังสือพิมพ์

ชีวัน ทองสอดแสง และคณะ. “แนวทางการพัฒนาความรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการหน่วยบ่มเพาะ
วิสาหกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนในประเทศไทย”. วารสารวิทยาลัยบัณฑิต
เอเชีย. ปีที่ 7 (ฉบับพิเศษ), ตุลาคม 2560.

สมเกียรติ อินทวงศ์ และคณะ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์บ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา”. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 16, (ฉบับที่ 3), 2557.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ทองคำ ดินะลา. “การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ สำหรับผู้ประกอบการใหม่
ในธุรกิจอุตสาหกรรมของสถานศึกษาอาชีวศึกษา”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุขฎี
บัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2558.

นงคราญ ไชยเมือง และจิรัฎฐ์ กาญจน์บุญเรือง. “การจัดการเชิงกลยุทธ์ของวิสาหกิจเพื่อสังคม
สู่ประเทศไทย 4.0”. สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยพายัพ, 2560.

มงคล อีระนานนท์. “การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดม
ศึกษาไทย”. วิทยานิพนธ์การจัดการดุขฎีบัณฑิต, สาขาการจัดการธุรกิจ, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต, 2555.

มณีรัตน์ ปราศจาก. “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการและการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ”.
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรี
สะเกษ, 2559.

สมเกียรติ อินทวงศ์ และคณะ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์บ่มเพาะเพื่อสร้างผู้ประกอบการ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา”. วิทยานิพนธ์การศึกษา
ดุขฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษาดุขฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558.

สาวิตรี อภินิษฐ์เสนีย์. “ศึกษาวิจัยสมรรถนะผู้บริหารศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษาไทย”.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ,
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- เกศรา มัญชุศรี. “SET Your Startup Business Guide. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
กรุงเทพ. โครงการพัฒนาธุรกิจนวัตกรรมรายใหม่ มศก. แนวคิดเกี่ยวกับสตาร์ทอัพ”.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.startup.su.ac.th, 2560.
- จดหมายข่าวรัฐบาลเพื่อประชาชน. “ฉบับสตาร์ทอัพ ธุรกิจเกิดใหม่”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
www.prd.go.th, 2559.
- จิรัฐ เจนพิงพร. “การศึกษาด้านโครงสร้างเศรษฐกิจไทย : เทศสตาร์ทอัพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
www.bot.or.th, 2560.
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. “อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ
สตาร์ทอัพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.smebank.co.th, 2560.
- พรทิพย์ กองชุน. “Startup Thailand 2016”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.thaيلivestream.com, 2559.
- สมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย. “4 สุดยอด START-UP กับเคล็ดลับเงิน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้ จาก
: www.marketingthai.or.th, มปป.
- สมาร์ตเอสเอ็มอี. “สตาร์ทอัพไทย ก้าวอย่างไรเพื่อไปถึงยูนิคอร์น”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
www.smartsme.co.th, 2560.
- สุชาดา เตโชติรส. “ความล้มเหลวของสตาร์ทอัพ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.brandinside.asia, 2559.
- เสนห์ ศรีสุวรรณ. “Startup คืออะไร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.smartsme.co.th, 2559.
- Chayanis J. “เปิดประตูความคิดสู่ความสำเร็จ (แบบ Fastest) ในสนามธุรกิจกับ 10 Startups”.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.nextempire.com>, 2560.
- Isriya Paireepairit. “สำรวจข้อมูลผู้ก่อตั้งสตาร์ทอัพไทยปี 2016 โดยสมาคม VC ไทย”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : <https://www.brandinside.asia>, 2559.

กฎหมาย

- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก 13 ตุลาคม
2561, หน้า 5-10.
- ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580. ราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพฯ, 2561.

ภาคผนวก

ผนวก ก

หนังสือขอให้มหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง ตอบแบบสอบถาม

1. รายชื่อมหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างประสานผู้ที่เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถาม
2. หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้มหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างประสานผู้ที่เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถาม
3. แบบสอบถาม

รายชื่อมหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลตามแบบสอบถาม
ตามวัตถุประสงค์งานวิจัยเรื่อง สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ
(สหกิจศึกษา)

ของนางนงนภัส หมวดเดช
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร

1. ภาคเหนือ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ)
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ)
3. ภาคตะวันออก :
มหาวิทยาลัยบูรพา (สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ)
4. ภาคใต้ :
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ)

หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้มหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่าง ประสานผู้ที่เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถาม

วันที่ มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วยดิฉันนางนงนภัส หมวดเดช ผู้อำนวยการประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ผู้กำกับดูแลโครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานให้กับเครือข่ายพัฒนาสหกิจศึกษา 9 ภูมิภาค และเป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร(วปอ.) รุ่น 2562 ซึ่งอยู่ระหว่างการทำวิจัย เรื่อง สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านระบบการจัดเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมตามหลักสูตรของ วปอ. ขอบเขตการวิจัยเป็นสาขาท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

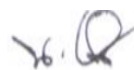
1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหา สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560

2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) และความคาดหวังของสถานประกอบการ

3. เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

ในการนี้ ดิฉันจึงขอความกรุณาท่านโปรดมอบหมายผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลตามแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้สมรรถนะตรงกับความต้องการขององค์การผู้ใช้บัณฑิต ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์และเสนอผลในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยเป็นรายบุคคลและผู้ตอบจะไม่ได้รับ ผลกระทบใดๆ จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ทั้งสิ้น และขอความกรุณาส่งคืนภายในวันที่ 27 มีนาคม 2563

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้



(นางนภัส หมวดเดช)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่น 62

แบบสอบถาม

แบบสอบถามภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ประจำปี 2560 (สาขาท่องเที่ยว)
คำชี้แจง กรุณากรอกข้อความลงในช่องว่าง และหรือเขียนวงกลมล้อมรอบ [] ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อสถานศึกษา

.....

วิทยาเขต

.....

คณะ :สาขาวิชา :

2. คำนำหน้าชื่อ นาย/นางสาว/นาง/อื่นๆ(ระบุ)

.....

ชื่อ:นามสกุล :

3. เลขประจำตัวประชาชน :

- - - -

เลขประจำตัวนิสิต/นักศึกษา :

.....

4. ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่..... ชื่อที่อยู่..... หมู่ที่.....

ถนน.....ตำบล.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

5. ภูมิลำเนาอยู่ :

จังหวัด.....

6. สถานภาพการทำงานปัจจุบัน

[1] ไม่มีงานทำก่อนการศึกษา มีงานทำหลังจบการศึกษา

[2] ไม่มีงานทำก่อนการศึกษา มีงานทำหลังจบการศึกษาและกำลังศึกษาต่อ

[3] ยังไม่มีงานทำ (ข้ามไปตอบตอนที่ 3)

[4] ยังไม่มีงานทำ และกำลังศึกษาต่อ (ข้ามไปตอบตอนที่ 4)

- [5] มีงานทำก่อนจบการศึกษา อยู่ในสายงานเดิมหลังจบการศึกษา
 [6] มีงานทำก่อนจบการศึกษา เปลี่ยนสายงานหลังจบการศึกษา
 [7] มีงานทำก่อนจบการศึกษา อยู่ในสายงานเดิมหลังจบการศึกษา เลื่อนระดับ

ตอนที่ 2 สำหรับผู้ที่ทำงานแล้ว

1. ประเภทงานที่ทำ

- [01] ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ [02] รัฐวิสาหกิจ
 [03] พนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจเอกชน [04] ดาเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการ
 [05] พนักงานองค์การต่างประเทศ/ระหว่างประเทศ [00] อื่น ๆ (ระบุ) :
-

2. ท่านคิดว่าความรู้ความสามารถพิเศษด้านใดที่ช่วยให้ท่านได้ทำงาน

- [01] ด้านภาษาต่างประเทศ [02] ด้านการใช้คอมพิวเตอร์
 [03] ด้านกิจกรรมสันทนาการ [04] ด้านศิลปะ
 [05] ด้านกีฬา [06] ด้านนาฏศิลป์/ดนตรีขับร้อง
 [00] อื่น ๆ (ระบุ) :
-

3. ชื่อตำแหน่งงาน (ระบุ) :

.....

ลักษณะงาน.....

4. สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ชื่อ.....
 หน่วยงาน.....
 ที่ตั้งเลขที่..... หมู่ที่..... อาคาร / ตึก.....
 ตรอก / ซอย..... ถนน.....
 ตำบล..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
 ประเทศที่ทำงาน.....
 รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
 อีเมล.....

5. เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน : บาท/เดือน

6. ท่านมีความพอใจต่องานที่ทำหรือไม่

- [01] พอใจ
 ถ้าไม่พอใจ โปรดระบุสาเหตุที่สำคัญที่สุด 1 ข้อ ต่อไปนี้
 [02] ระบบงานไม่ดี [03] ผู้ร่วมงานไม่ดี
 [04] ไม่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา [05] ค่าตอบแทนต่ำ

[06] ขาดความมั่นคง [07] ขาดความก้าวหน้า

[00] อื่น ๆ (ระบุ) :

7. หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ท่านได้งานทำในระยะเวลาเท่าไร

[01] หางานได้ก่อนจบการศึกษา หรือได้งานทันทีหลังจบการศึกษา

[02] 1-2 เดือน [03] 3-6 เดือน [04] 7-9 เดือน [05] 10-12 เดือน [06] มากกว่า 1 ปี

[07] เป็นงานเดิมก่อนมาศึกษาหรือได้งานทำระหว่างศึกษา

8. ลักษณะงานที่ทำตรงกับสาขาที่ท่านได้สำเร็จการศึกษาหรือไม่

[1] ตรงสาขา [2] ไม่ตรงสาขา

9. ท่านสามารถนำความรู้จากสาขาวิชาที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับหน้าที่การงานที่ทำอยู่ขณะนี้เพียงใด

[01] มากที่สุด [02] มาก [03] ปานกลาง [04] น้อย [05] น้อยที่สุด

10. ความต้องการศึกษาต่อ

[1] ต้องการศึกษาต่อ (ข้ามไปตอบตอนที่ 4)

[2] ไม่ต้องการศึกษาต่อ (ข้ามไปตอบตอนที่ 5)

ตอนที่ 3 สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน

1. สาเหตุที่ยังไม่ได้ทำงาน โปรดระบุสาเหตุที่สำคัญ 1 ข้อ ต่อไปนี้

[1] ยังไม่ประสงค์หางาน [2] รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน

[3] หางานหาไม่ได้ [4] ต้องการประกอบอาชีพอิสระ

[0] อื่น ๆ (ระบุ) :

2. ท่านมีปัญหาในการหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาหรือไม่

[01] ไม่มีปัญหา

ถ้ามีปัญหาโปรดระบุปัญหาที่สำคัญดังต่อไปนี้ โดยสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ

[02] ไม่ทราบแหล่งงาน [03] หางานที่ถูกใจไม่ได้

[04] ต้องสอบจึงไม่ยอมสมัคร [05] ขาดคนสนับสนุน

[06] ขาดคนหรือเงินค่าประกัน [07] หน่วยงานไม่ต้องการ

[08] เงินเดือนน้อย [09] สอบเข้าทำงานไม่ได้

[10] ปัญหาด้านสุขภาพ [11] ขาดทักษะภาษาต่างประเทศ

[12] ขาดทักษะด้านคอมพิวเตอร์ [13] ขาดประสบการณ์ในการทำงาน

[14] เกรดเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด [00] อื่น ๆ (ระบุ) :

3. ความต้องการทำงาน

[01] ทำงานในประเทศ (ข้ามไปตอบข้อ 5) [02] ทำงานต่างประเทศ

4. ประเทศที่ต้องการทำงาน

5. ตำแหน่งที่ต้องการทำงาน

6. ความต้องการพัฒนาทักษะ หลักสูตร

8. ความต้องการศึกษาต่อ

- [1] ต้องการศึกษา
- [2] ไม่ต้องการศึกษาต่อ (ข้ามไปตอบตอนที่ 5)

ตอนที่ 4 การศึกษาต่อ

1. ระดับการศึกษาที่ท่านต้องการศึกษาต่อ/กำลังศึกษาต่อ

- [30] ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง [35] อนุปริญญา [40] ระดับปริญญาตรี
- [50] ประกาศนียบัตรบัณฑิต [60] ระดับปริญญาโท [70] ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
- [80] ระดับปริญญาเอก
- [90] ประกาศนียบัตรหรือหลักสูตรเฉพาะ(ที่บรรจุในอัตราเงินเดือนสูงกว่าปริญญาเอก)

2. สาขาวิชาที่ท่านต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ

- [1] สาขาวิชาเดิม
- [2] สาขาวิชาอื่นที่ไม่ใช่สาขาวิชาเดิม ระบุ สาขา :

3. ประเภทของสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยที่ท่านต้องการศึกษา/กำลังศึกษาต่อ

- [1] รัฐบาล [2] เอกชน [3] ต่างประเทศ

4. เหตุผลที่ทำให้ท่านตัดสินใจศึกษาต่อ

- [1] เป็นความต้องการของบิดา/มารดา หรือผู้ปกครอง
- [2] งานที่ต้องการต้องใช้วุฒิสูงกว่าปริญญาตรี
- [3] ได้รับทุนศึกษาต่อ
- [4] เป็นความต้องการของตนเอง
- [0] อื่น ๆ (ระบุ):

5. ท่านมีปัญหาในการศึกษาต่อหรือไม่

- [01] ไม่มีปัญหา

ถ้ามีปัญหาโปรดระบุปัญหาที่สำคัญดังต่อไปนี้ โดยสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ

- [02] ข้อมูลสถานที่ศึกษาต่อไม่เพียงพอ [03] คุณสมบัติในการสมัครเรียน
- [04] ขาดความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อ [05] ขาดแคลนเงินทุน
- [00] อื่นๆ (ระบุข้อความเพิ่มเติม) :

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

1. ท่านคิดว่าในหลักสูตรของสถาบัน ควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้เรื่องใดที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของท่านได้มากยิ่งขึ้น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [1] ภาษาอังกฤษ [1] คอมพิวเตอร์ [1] บัญชี [1] การใช้งานอินเทอร์เน็ต
- [1] การฝึกปฏิบัติจริง [1] เทคนิคการวิจัย [1] ภาษาจีน [1] ภาษาในอาเซียน
- [1] อื่น ๆ (ระบุ) :

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรและสาขาวิชาที่เรียน

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา

.....

.....

ส่วนที่ 2 ท่านคิดว่าบัณฑิตที่ผ่านกระบวนการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษาด้านการท่องเที่ยว มีสมรรถนะอะไรบ้าง (หากในปีการศึกษา 60 มหาวิทยาลัยของท่านไม่มีกระบวนการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษาด้านการท่องเที่ยวท่านมีกระบวนการเรียนการสอนอย่างไรและสมรรถนะของบัณฑิตที่จบเป็นอย่างไร)

กระบวนการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษา.....

.....

.....

.....

กระบวนการเรียนการสอนระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3

ความคาดหวังของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับด้านท่องเที่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิต
ที่จบการศึกษาด้านการท่องเที่ยว (เป็นสถานประกอบการทั้งที่บัณฑิตที่เคย/ไม่เคย) เข้าไป
ปฏิบัติงานช่วงศึกษา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ :

แบบสอบถามนี้เป็นข้อมูลสำหรับบัณฑิตที่จบสาขาท่องเที่ยวปีการศึกษา 2560 ทั้งนี้
ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับ
การทำงานในมหาวิทยาลัย โดยข้อมูลที่ได้รับจะเก็บไว้เป็นความลับ

ภาคผนวก ข

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง เรื่องสมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)
2. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกฉบับนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับศึกษาปัญหาและอุปสรรคเรื่องสมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ของแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยต่อไป

3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

3.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

3.2 ตอนที่ 2 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

3.3 ตอนที่ 3 แนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

ยศ ชื่อ-สกุล.....

ตำแหน่ง.....

วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์
 สำหรับให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายสุเมธ แยมุ่น อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
2. นายสุภัทร จำปาทอง เลขาธิการสภาการศึกษา
(อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา)
3. นางอรสา ภาววิมล รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ - สกุล : นางนงนภัส หมวดเดช
- วัน เดือน ปีเกิด : 30 ตุลาคม 2507
- ประวัติการศึกษา : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต/การบริหารจัดการสาธารณะ/
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์/กรุงเทพมหานคร
: บัญชีบัณฑิต/การเงิน/มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย/กรุงเทพมหานคร
- ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้อำนวยการสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง	สมรรถนะของบัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา)	
ผู้วิจัย	นางนงนภัส หมวดเดช	หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาไทยที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการภาคผู้ใช้บัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการว่างงานและการจ้างงานที่ต่ำกว่าคุณวุฒิ ดังจะเห็นได้จากสถิติการว่างงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า จำนวนผู้ว่างงานระดับอุดมศึกษาในเดือนธันวาคม 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 367,000 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.04 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปี 2561 ซึ่งจากการศึกษาสาเหตุการว่างงานของหน่วยงานต่างๆ สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้บัณฑิตตกงาน ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิตไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาด Soft Skill และผลการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) พบว่าบัณฑิตที่จบใหม่ได้งานทำน้อย เพราะขาดการค้นพบตนเองระหว่างเรียน ไม่มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นติดตัว ไม่รู้ว่าจะเรียนอะไร และไม่มีเป้าหมายในอนาคต เป็นต้น ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 กำหนดให้การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกร ยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการสร้างนักศึกษาให้มีความรู้อย่างเดียว เป็นการสร้างให้มีสมรรถนะ (Knowledge, Hard Skill, Soft Skill) ที่พร้อมในการทำงานในโลกยุคใหม่ รวมถึงกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ได้ระบุว่า การแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาทำได้โดยการปรับเปลี่ยน รูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นความร่วมมือของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัยและสมาคม วิชาชีพ/วิชาการ ให้มีการออกแบบระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษากับภาคการผลิต ซึ่งแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาอุดมศึกษาไทย คือ การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ

กับการทำงาน ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาควรจัดการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ของนักศึกษา เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ที่เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน เพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงตามความต้องการ ขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต ตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และทำให้ ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้

จากความเป็นมาดังกล่าว สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเดิม) สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอน ด้านสหกิจศึกษา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 และต่อมาในปี 2555 ได้เปิดกว้างนำแนวความคิด การศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานรูปแบบอื่น เพื่อผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาได้จัดหลักสูตร การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสร้างสมรรถนะเพื่อสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพ (Knowledge , Hard Skill , Soft Skill) ตรงกับความต้องการขององค์กรของผู้ใช้บัณฑิต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของ บัณฑิตที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) เพื่อไปใช้กำหนดแนวทางส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบให้เต็ม ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้บัณฑิตที่จบมีสมรรถนะตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำ ปัญหา สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียน การสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ(สหกิจศึกษา) และ ความคาดหวังของสถานประกอบการ
3. เพื่อศึกษาแนวทางที่ทำให้สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียน การสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ที่ตรงกับ ความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวิจัย ภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียน การสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 ที่มีสาขา ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว 4 มหาวิทยาลัย : ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยบูรพา และ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และปัญหาการไม่มีงานทำ จากบัณฑิตที่จบทั้งสิ้น 244 คน และความคิดเห็นของคณาจารย์นิเทศในสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) จำนวน 22 คน และความคาดหวังของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตที่จบการศึกษาด้านการท่องเที่ยว จำนวน 169 คน เน้นปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง (สหกิจศึกษา) และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ ที่ทำให้สมรรถนะของบัณฑิตตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ร่วมกับใช้โดยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากงานวิจัย เอกสารทางวิชาการทฤษฎีที่สำคัญและการศึกษาเอกสารต่างๆ จากสถาบันอุดมศึกษาองค์กรผู้ใช้บัณฑิต และการศึกษาจากฐานข้อมูลสหกิจศึกษาไทย และแบบสอบถามภาวะการมีงานทำไม่มีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2560 จากผู้สำเร็จการศึกษา สำหรับข้อมูลปฐมภูมิดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1. นายสุเมธ แย้มมนุญ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2. นายสุภัทร จำปาทอง เลขาธิการสภาการศึกษา (อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา 3. นางอรสา ภาววิมล รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่าง ๆ

3. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุป และข้อเสนอแนะภายใต้ข้อมูล และนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ภาวะการมีงานทำ/ไม่มีงานทำและปัญหาของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้สำเร็จการศึกษาเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) ปีการศึกษา 2560 สาขาท่องเที่ยว ร้อยละ 79.92 มีงานทำ และร้อยละ 55.90 ทำงานลักษณะตรงกับสาขาที่จบ โดยมีปัญหาไม่มีงานทำพบหลายสาเหตุอันดับหนึ่งคือยังไม่ประสงค์ทำงาน อันดับสองและสามคือต้องการประกอบอาชีพอิสระและรอคำตอบจากหน่วยงาน

และพบว่าควรเพิ่มรายวิชาหรือความรู้ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพได้มากยิ่งขึ้น ด้านภาษาอังกฤษ ด้านการฝึกปฏิบัติงานจริง. ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านภาษาจีน ด้านเทคนิคการวิจัย ด้านบัญชี และด้านภาษาในอาเซียน

และความเห็นของคณาจารย์นิเทศเห็นว่าสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) มีสมรรถนะที่มี ทักษะการทำงานที่เป็นระบบ มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับสถานการณ์ในการทำงานในสถานประกอบการในอนาคต แก้ไขปัญหาได้ จบแล้วสามารถพร้อมทำงานในสถานที่ฝึกได้เลย สามารถนำไปต่อยอดการทำงานจริงๆ เมื่อเรียนจบได้มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับคนและบริบทในแต่ละพื้นที่ของสถานประกอบการ มีไหวพริบในการทำงาน เรียนรู้เร็ว สามารถการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี ละเอียดรอบคอบ มีความอดทน อดกลั้น ยินยอมในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ

รวมทั้งความคาดหวังของสถานประกอบการที่ต้องการในการทำงานของบัณฑิต นอกจากปรับตัวได้เร็ว มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้บัณฑิตสามารถต่อยอดการทำงานในสถานประกอบการได้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ ทักษะด้านการใช้ภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมถึงทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ก็คือความกระตือรือร้นในการทำงาน ปรับทัศนคติให้สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ และแสดงความรู้ความสามารถที่มีเกี่ยวการทำงานได้อย่าง อดทน ต่อแรงกดดันได้ ทักษะการบริการ มีมั่นใจในการทำงาน นำความรู้ความสามารถที่มีนำมาช่วยต่อยอดองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนด้านการคิด วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงได้ มีวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมี Attitude ที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดี และมีความรับผิดชอบ ชยันชั้นแข็งในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ต่อตนเอง สถานประกอบการ และลูกค้า มีทักษะในการบริการ /ทักษะการพูด การเจรจา /ทักษะอยู่ร่วมกันกับคนอื่น มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ไม่ทะเลาะ ไม่โต้แย้งและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

สรุป

1. สมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) และการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ปีการศึกษา 2560 (สาขาท่องเที่ยว) มีทักษะที่มีทิศทางสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 3R+8C ตามกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W)riting (เขียนได้) และ (A)rithmetic (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์) Creativity and Innovation (การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ) Cross-Cultural Understanding (ความเข้าใจในวัฒนธรรมชนชาติต่าง ๆ) Collaboration, Teamwork, and Leadership (การร่วมมือในการทำงานและภาวะผู้นำ) Communication, Information, and Media Literacy (ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศ และการใช้และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะด้านการ

ทำงานและการเรียนรู้) และ Chang (ทักษะการเปลี่ยนแปลง) แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีช่องว่างของทักษะที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของภาคผู้ใช้บัณฑิตและ) และตามคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21) (3R+8C) ในเรื่องของ Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของทักษะขั้นต้นทั้งหมด และเป็นคุณลักษณะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี ต้องมีการสร้างให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพในอนาคตสามารถใช้ชีวิตอยู่รอดบนโลก ในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะสภาพแวดล้อมหรือสังคมจะเปลี่ยนไปรวดเร็วแค่ไหน และไม่ว่าจะเจอความท้าทายในชีวิตมากน้อยเพียงใดก็ตาม

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ (สหกิจศึกษา) สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 ขาดการกำหนดมาตรการขับเคลื่อนนโยบายสหกิจศึกษาที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะ มาตรการที่เป็นแรงจูงใจและสนับสนุนทั้ง 3 ภาคี (สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ-หน่วยสนับสนุนและส่งเสริม)

2.2 ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (supply) รวมทั้งนักศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประโยชน์ที่ได้รับ

2.3 มีความแตกต่างในเรื่องคุณภาพมาตรฐานการจัดสหกิจศึกษาจากเหตุผลข้อ 1 และ ข้อ 2

2.4 สถาบันอุดมศึกษามีการจัดสหกิจศึกษาอยู่ในปริมาณน้อย ไม่สามารถตอบโจทย์ภาคผู้ใช้บัณฑิตได้ และเมื่อมีการจัดสหกิจศึกษาในแต่ละหลักสูตรนักศึกษาสามารถเลือกได้ว่าจะเข้าสหกิจศึกษาหรือไม่ (การเข้าระบบสหกิจศึกษา นักศึกษาต้องทำโครงการแก้ปัญหาให้สถานประกอบการนั้นๆ ในทุกๆ ครั้งที่ไปปฏิบัติงาน เพื่อให้สถานประกอบการนั้นมีคุณภาพขึ้นในการผลิตไม่วิธีการใดก็วิธีการหนึ่ง)

2.5 สถาบันอุดมศึกษาไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการผลิตบัณฑิต มิได้กำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ประจำสถาบัน เพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารวิชาการในระดับคณะ-หลักสูตร

2.6 การพัฒนาหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิต มิได้มีเจตนารมณ์เพื่อแบ่งแยกสัดส่วนของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ เพื่อสร้างสรรค์ประสบการณ์ ทักษะ และทัศนคติในการประกอบอาชีพ ในสถานประกอบการจริง ตลอดจนการจัดและประเมินผล

2.7 ขาดการเตรียมความพร้อมของคณาจารย์ที่ต้องเข้าใจปรัชญาของสถาบัน อุดมศึกษา และการออกแบบหลักสูตรที่แบ่งแยกกิจกรรมบูรณาการการสร้างสรรค์องค์ความรู้ และทักษะในสถาบันและสถานประกอบการให้สอดคล้องกัน

2.8 ขาดการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับสถานประกอบการ กำหนดบทบาทให้ชัดเจนว่า ระดับองค์ความรู้ ทักษะ ความรู้พื้นฐานของนักศึกษามีอยู่ระดับใด จะต้องเพิ่มเติมประสบการณ์ทักษะในการปฏิบัติกันอย่างไร ระดับใด และจะกลับมาเพิ่มพูนความรู้อีกอย่างไร เพื่อเพิ่มเติมทักษะระดับสูงขึ้นอย่างไร การทำงานร่วมกันแบบนี้เรียกว่า Work Integrated Learning จึงเกิดขึ้นได้ยาก เพราะขาดการประสานงานกันอย่างจริงจัง และแต่ละฝ่ายยังไม่ทุ่มเท

ในฐานะผู้ศึกษา ขอเสนอจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงอย่างเป็นระบบ ที่ทำให้สมรรถนะของบัณฑิตตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิตสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. สร้าง Platform การพัฒนาที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยเน้นที่ศักยภาพบัณฑิต เริ่มจากสร้างความรู้ความเข้าใจ /จัดเวทีให้ ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และด้านผู้ผลิตบัณฑิต (supply) มาพบกัน และร่วมกันพัฒนาคุณภาพและระบบบริหารจัดการร่วมกัน โดยความรับผิดชอบร่วมในลักษณะร่วมกันผลิต
2. ผูกโยงการทำสหกิจศึกษาสู่การมีงานทำ เพื่อเป็นแรงจูงใจและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
3. พัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียน เผยแพร่ Best Practice
4. กำหนดมาตรการส่งเสริมและขับเคลื่อนที่มีผลกระทบ (Impact) ต่อการจัดสหกิจศึกษาอย่างจริงจัง อาทิ การผูกโยงกับการจัดสรรงบประมาณ, การประกันคุณภาพการศึกษา การให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชนที่เข้าร่วมดำเนินการ
5. จัดทำมาตรฐานสหกิจศึกษา
6. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะเพื่อมีความรู้ ทักษะและทัศนคติ พร้อมทั้งจะทำงานประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมหรือภาคบริการที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล เพื่อการพัฒนาประเทศ นโยบายควรเป็นนโยบายจากสภามหาวิทยาลัย นำไปสู่การปฏิบัติโดยอธิการบดีกำหนดแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการที่แสดงให้เห็นการปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์ และทำความเข้าใจกับบัณฑิตที่ประสงค์จะเข้าเรียน
7. การปรับหลักสูตร หลักสูตรต้องปรับตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่แสดงให้เห็นองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักศึกษา-บัณฑิต
8. การเตรียมตัวอาจารย์และสถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลง ทำความเข้าใจ ผูกอบรมให้คณาจารย์ทั้งที่สอนภาคทฤษฎี และส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และเตรียมความพร้อมในสถานประกอบการ เตรียมลักษณะงานที่ทำและการประเมินทักษะ
9. การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการเรียนรู้ในรูปแบบสหกิจศึกษา เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงคุ้นเคยกับการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม รับจากอาจารย์ฝ่ายเดียว ยังมีความต้องการเรียนในสถาบันมากกว่าเรียนรู้จากการทำงานจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ มี 3 ด้าน ได้แก่ 1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย 2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ และ 3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 สร้าง Platform การพัฒนาที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยเน้นที่ศักยภาพบัณฑิต เริ่มจากสร้างความรู้ความเข้าใจ /จัดเวทีให้ ด้านความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต (Demand) และ ด้านผู้ผลิตบัณฑิต (supply) มาพบกัน และร่วมกันพัฒนาคุณภาพและระบบบริหารจัดการร่วมกัน โดยความรับผิดชอบร่วมในลักษณะร่วมกันผลิต

1.2 ผูกโยงการทำสหกิจศึกษาสู่การมีงานทำ เพื่อเป็นแรงจูงใจและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

1.3 พัฒนาคู่มือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถอดบทเรียน เผยแพร่ Best Practice

1.4 กำหนดมาตรการส่งเสริมและขับเคลื่อนที่มี ผลกระทบ (Impact) ต่อการจัดสหกิจศึกษาอย่างจริงจัง อาทิ การผูกโยงกับการจัดสรรงบประมาณ , การประกันคุณภาพการศึกษา การให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชนที่เข้าร่วมดำเนินการ

1.5 จัดทำมาตรฐานสหกิจศึกษา (ส่งเสริมและสนับสนุน)

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีสมรรถนะ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ พร้อมทั้งจะทำงานประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมหรือภาคบริการที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล เพื่อการพัฒนาประเทศ นโยบายควรเป็นนโยบายจากสภามหาวิทยาลัย นำไปสู่การปฏิบัติโดยอธิการบดีกำหนดแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการที่แสดงให้เห็นการปรับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาอาจารย์ และทำความเข้าใจกับบัณฑิตที่ประสงค์จะเข้าเรียน

2.2 การปรับหลักสูตร

2.2.1 หลักสูตรต้องปรับตามแนวคิด หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Curriculum) ที่แสดงให้เห็นองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มุ่งหวังให้เกิดกับนักศึกษา-บัณฑิตและผู้ประกอบการต้องเข้ามาสนับสนุนเรื่องของความคิด เรื่องของเนื้อหาในการผลิตบัณฑิต เพื่อเป็นการปรับปรุงหลักสูตรของตัวสถาบันอุดมศึกษาด้วย นักศึกษาปฏิบัติงานนั้นควรจะเป็นงานที่ตรงสาขาอาชีพหรือเป็นการบูรณาการข้ามศาสตร์เราอย่าลืมนว่าการทำงานอย่างตามข้ามศาสตร์ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทักษะจำเป็นของคนในศตวรรษที่ 21 การที่อาจารย์นิเทศจะได้เอาใจใส่เป็นเรื่องสำคัญ

2.2.2 หลักสูตรต้องปรับให้สอดคล้องกับการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานตลอดทั้งปี เพื่อมิให้การทำงานของสถานประกอบการนั้นเกิดการเสียหาย

2.3 มาตรฐานสหกิจศึกษา

2.3.1 สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดในเรื่องการเตรียมตัว ดังนี้

2.3.1.1 การเตรียมตัวอาจารย์และสถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลง ทำความเข้าใจ ผูกอบรมให้คณาจารย์ทั้งที่สอนภาคทฤษฎี และส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และเตรียมความพร้อมในสถานประกอบการ เตรียมลักษณะงานที่ทำและการประเมินทักษะ

2.3.1.2 การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมในการเรียนรู้ในรูปแบบสหกิจศึกษา เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงคุ้นเคยกับการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม รับจากอาจารย์ฝ่ายเดียว ยังมีความต้องการเรียนในสถาบันมากกว่าเรียนรู้จากการทำงานจริง และงานที่นักศึกษาเข้าไปปฏิบัติงานนั้น ควรจะเป็นงานที่ตรงสาขาอาชีพหรือเป็นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพราะการทำงานอย่างตามข้ามศาสตร์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทักษะจำเป็นของคนในศตวรรษที่ 21

2.3.2 สถานประกอบการ ต้องมีวิธีการ แนวทาง ทรัพยากร สำหรับนักศึกษา ปฏิบัติงานนั้น กับการเรียนรู้ในสังคมใหม่เป็นการปฏิบัติงานจริงซึ่งอาจจะไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาเลยในสถานที่ที่เป็นสถานที่เรียน ทั้งเครื่องมือในการปฏิบัติงานและสังคมใหม่

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรขยายการศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานทุกสาขาวิชา

3.2 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ในประเทศไทยในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ บุคลากรในสถานศึกษาและสถานประกอบการ และผู้เรียน เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางการสร้างความมีส่วนร่วมกับการสร้างบัณฑิตให้มีสมรรถนะให้ตรงกับความต้องการของภาคผู้ใช้บัณฑิต